

تفسير سورة يوسف .

بقلم الحنفى بالله بن
أحمد التركمانى

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين : الرحمن الرحيم : مالك يوم الدين
اياك نعبد و اياك نستعين : اهدنا الصراط المستقيم
صراط الذين انعمت عليهم غير المغضوب عليهم ولا الضالين :
فانه غير حافظ وهو ارحم الراحمين و حفظنا من كل شيطان
رجيم انا نحن نزل الذكر و انا له حافظون .

بسم الله الرحمن الرحيم

أحمدك اللهم وأصحب النعم والعطايا في سائر الخيوب
غافر الخطايا في قلب القلوب إلى صراطه المستقيم في مفرج الكروب
بفضلك العليم في مدبر الأرزاق على مخلوقاته ولا يعرض عليك
الحجز والفتور في مقدر الأمور عسرها ويسرها وميسرها في كل
الشهور والدهور في فذل اللهم عسرنا وصعبنا نجانا وفلاحة في
وانقذ اللهم جميعنا من كيد الظلمة فائرين رشدًا وصلحاء في كيف
وانت تقول، لعل المد يحدث بعد ذلك أمرًا ولا يخفى عليك من
شأننا وأهوالنا شيئًا وأمرًا وصل اللهم على حبيبتك وصفيك
المرسل بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله في والمنصور
بالرعب في مسيرة شهرين على اصناف الكفرة جاهل في والطبيب
المحاذق الذي يترشح من وجوده شريفه تزيق العطل في لكاء من
قلوب العارفين بين الملل في وعلى آله واصحابه الذين شروا عن ساقهم
في رويح دينك الاسلام في وتابعيهم واتبعتهم وعلينهم وكل تقى
تقى اقتفوا اثرهم والتزموا ما بعثتهم وعلينهم افضل الصلوات
واتم السلام في

بسم الله الرحمن الرحيم

سورة يوسف عليه السلام مكره نازل ببولوب، ببولوزا وبن آية الله
الراية الله تعالى بوجه فله ده كي مراد يخ او زى عالم دور. تلك آيات

الکتاب المبين؛ یعنی اوشبو سوره ده کی ساخانازل قلنگان آیت لر
 معجزه لیگی ظاهر و آشکارا کتاب نیک، یعنی قرآن نیک آیت لر دور
 یا که اوزی نیک انسان طرفیدن تو قولغان کلام بولمای، خدا طرفیدن
 نازل قلنگان کلام الهی ایله نلیگینی ظاهر قلا دورغان، یا که هدایت
 ورشدنی و علالی و مرانی بیان قلا دورغان یا که ایلیگی بیکار نیک
 قصه لرینی بیان قلا دورغان کتاب نیک آیتاری دور.

بوسوره نیک سبب نزولنده امام محمد فخرالدین رازی رحمه الله
 علیه تفسیر کبیر نام تفسیر نده توب نده کی ایضا هاتنی بیان قلب دور
 [یهود علماری مشرک نیک کاتت لر یگ، سیز لر محمد دن نیم جهندی
 آل یعقوب شام دن مصر غی بوتاک لگن، و حضرت یوسف نیک قصه سی
 نیک کیفیتی قانداغ ده ب سورا کالر دیگر دن کین، مشرک لر نیک
 کاتت لر ی بوقفه رسول الله غم سوال قلغاننده الدتبارک و تعالی بو
 سوره نی نازل قلغاندور ده ب دورح انا انزلناه قرآنا عربیا لعلکم
 تعقلون؛ تحقیق بیز اوشبو کتاب مبین نی یعنی؛ آل یعقوب نیک فخری
 و یوسف نیک قصه سی بار بولغان سوره نی عربی بولغانی حالده نازل
 قلدوق، تاکه سیز لر آنیله ایچنده بیان قلنگان معنی لرینی بیلگه سیز لر
 نحن نقص علیک احسن القصص بما اوحینا الیک هذا القرآن وان
 کنت من قبله لمن الخافلون؛ ای پیغمبر کریم بیز ساگانا بوسوره نی ولی
 قلامیز برله قصه نیک غیر ایلیق رایغی بولغانی حالده خبر بیرامیز. تحقیق
 سون بوندن ایلیگری اوشبو قصه دن بی خبر، آنی بیلگن کیشیلر حله سندن

ایرینک [یعنی تیرینک و می قلما قهیز بر له بیلدیلک]

بو آیت کریم نیک تفسیرنده امام فخرالدین رازی رحمه الله [بوسوره
نیک اصمن قصص بولوشی، بوسوره ده کی بر قانچ عبرت لر و نکته لر و بر قانچ
هکمت لر و باشقا برده بولماغان عجیب عجیب واقع لر بولغانلغی جهتیه ده دور .

ده ب دور . بوقصه ده امام فخرالدین رازی اوج فائده بیان قلبه ، بو
فائده لر نیک سوله و کر : الله تعالی نیک حکمیکر مدافع قلغوی ، والله نیک تقدیری
نی توسقولم بوقدور . و اول الله تعالی بر انسانغ یا ضعیف نی حکم قلسا و
تقدیر قلسا ، جمیع عالم اصلی بیغلیب کر لسه مو آنی وقع قلسغی قادر بولالمای
دور . ایکنجی فائده : بوقصه ده حسد ، زیانکار لقیقا و کم جیلیده گه سبب ایکن
لیکنیکر دلالت قلماقی دور . او هنجی فائده : یعقوب علیه السلام نیک احوالغی
او ضعیف شلا صبر قلسی کر کر و جیلید نیک و یورد قلوب نیک آهقوجیدور . هونک
یعقوب علیه السلام صبر قلغان ایردی اوز مقصود یغ نائل بولدی ، سونرا قلا
یوسف علیه السلام مو صبر قلغان لقیقن مقصود یغ ی تدی . اذ قال یوسف
لابیه یا ابت انی رأیت احد عشر کوکبا و الشمس و القمر را یتهم لی ساجدین ؛
وقتیکر یوسف علیه السلام آتاسی یعقوب علیه السلام غای آتام
مدن توسومده اون بر یولدوز و قویاش و آی ما کاشا سجده قلغان کوردوم دیدی .
روایت قلبیه دور که : یوسف علیه السلام اون ایکی یا شنده جمع
کیچ سی آتاسی نیک یا ننده یا تقان ایکن تو یوقسین هو هو ب تو یغوب
آتاسی نیک ساطحانیم بولدی ده ب سور غاننده . ای آتام من عجب بوش
کوردوم (بر ایگیز تاغ نیک اوستیده تورار مش من اول تاغ نیک

اطرافنده سوله ره طرفه فک آفتاب تورار مئن . و اول تاغ ده پیشیل دفت
 لر بار ایمنش . سولی آرا بقده آسمانده اون بر یوله روز ، و قویاش و
 آی تو سوبه ماخا سجده قلغانلغینی کور دوم) دیده ی . یعقوب علیه
 السلام بو توش نیلک تعبیر یکن بیلدیکه (یوسف علیه السلام بر بلند
 مرتبه گریته دور . اون بر یوله روز اون بر قرنداشاری دور . و قویاش
 و آی آتا آنا سیدور که : یوسف نیلک آناسی نیلک همه ده سی لیا دور .
 بولر نیلک همه سی یوسف علیه السلام غ تعظیم قلادور غانلغینی فهم لب
 اگر قرنداشاری بو توشنی آخالاسالر ، اولر توش نیلک تعبیرینی بیلدور غا
 کسیر بولغانلغی اوهون یوسف غه حسد قلبه ، البته آنی صلاک قلش
 کویغ توشادورده ب ، اوشو کور که توشینی مخفی توشوشنی بووردی
 سونولده اوهون الدتبارک و تعالی ایته دور . قال یا بنی لاتقصص
 رؤیاک علی اخوتک فیکید و اللک کیدا ان الشیطان للانسان
 عدو و مبین : یعقوب علیه السلام یوسف علیه السلام غ ای اوغول
 حاجیم بو تو کله سوکوی قرنداشاریلکه که بیان قبلما غیل که : سنی هلاک
 قلش اوهون شیطان نیلک سببی بر لب بر تورلی هیلم بر لب هیلم قلادور لر
 تحقیق شیطان انسانغ آشکار دشمن دور دیده .

یعقوب علیه السلام یوقار فی آیت مضمونی بوخی حضرت یوسف
 نی قرنداشاری نیلک مکر و هیلم سیدن ساقلا نما قخر بو یروغاندن کین
 اجمال طریقی بر لب اول توش نیلک تعبیر یغ شروع قلبه ایته دور
 و کذ الله یجتیبک ربک و یعلمک من تاویل الاحادیث و یتم

نعتة عليه وعلى آل يعقوب كما اتها على ابويك من قبل
 ابراهيم واسحق انه ربك عليهم كلهم ورسولك ربك من
 يوسف نيك سببي بول سنيلك شامن وشرضيلك ني وقرنداش
 لربك گر بولغان آرتوق لغيلني اختيار قلغانيدره كلامني موندن
 اولوغراق بيخيرليك مرتبسي رله ووزور ملك وملك ران ليق
 برله اختيار قلادور وقرنداش لربك تعبير بني ساشا تعليم بيده دور
 وهورنده ايلگاري سنيلك بابا لربك ابراهيم واسحق غه نبوت و
 رسالت يله نعمتيني تمام قلغانيدره كلام ساشا و يعقوب نيك عائله
 سبب نعمتيني تمام قلادور تحقيق سنيلك ربيلك بو نعمت گر لايق
 آدم لني بيلگوي دور [يعني] الله جعل اعلم حيث يجعل رسالته
 آيت كريمه مضمون نيچ نبوت ورسالت غه لايق بنده لني الله تعالي
 محقق بيله دور وهر بر حکم ني حکمت مقتضاسي بو يوخ قلادور
 لقد كان في يوسف واخوته آيات للسائلين بتحقيق يوسف
 عليه السلام نيك وقرنداش لربك قصه لربه الله تعالي نيك
 قدر نيغ و حکمت گر دلالت قلادور غان دليل لر و عبرت لر بار دور
 يا که سنيلك نبوت نيغ حجت بولادور غان آسكارا دليل لر بار دور
 سؤال قلغوصيل او هون، يا که علامات قدر تده و دلالت حکمت دن
 عبرت آما قني طلب قلغوصيل او هون، يا که رسول الله صلي الله عليه
 وسلم دن يوسف عليه السلام نيك وقرنداش لربك قصه سيني
 سوراغان مشرک لر و يهود لر او هون رسول الله نيك نبوت نيغ درست

لغنیخ دلالت قلا دورغان دلیل لربا ردیم له دور، هونکر: رسول
 محترم صلی اللہ علیہ وسلم نیک او شیو سوره نازل بولوشدن ایلکاری
 عمری نیک ایچنده بوسوره نی کشیدن ایشتمی، و بولونکغا اوغشاش
 قصه لری بربار کشیدن تعلیم آلامی، و هیچ بر کتابی او قوما ی خود،
 بوسوره نی تلاوت قلامی، و حضرت یوسف برلم قرنداشاری نیک
 قصه سی نی ایلکاریکی کتابلرغ موافق بیان قلامی، اول حضرت نیک
 دعوی نبوده قطع صادی ایکن نلیگیگه دلالت قلام دور.

روایت قلنیب دور که: یوسف علیہ السلام نیک او بر قرنداش
 بولوب، او نی آتبار آتبار بولوب له، و بری آتبار بنیامین دور، لیا
 نیک قرنداشی راهیل دن توغولغان دور. آتبار بولغان نیک نالی
 سی یهوذا، روبیل، شمعون، لاوی، ریالون، یشجر یعقوب علیہ
 السلام نیک خالہ سی نیک قرنی لیا دن بولوب، مذکوره لیا لوط علیہ
 السلام نیک او عالی لایان نیک قرنی دور، قالغان تورنی؛ دان،
 یفتالی، جاد، آشر، بولوب زلفه و بلغم دیگره ایکن کنیز کن
 بولغان دور. یعقوب علیہ السلام لیا وفات بولغان دن کین سیکلی
 سی راهیل نی آلیب، او نو کنده یوسف و بنیامین توغولغان دور.
 دین بر روایتده حضرت یوسف مذکور توشینی آتاسیخ سوز لب
 برگر نیده، آتاسی آتالرد نیک تمام نعمتیخ مشرف بولوشینی و
 توشینی قرنداشلری دن مخفی توشینی تاسورغان جا عده قرنداش
 لری نیک خاتونلری دن بری آنی ایشتم. ایریغ خبر برمد له برلم سد

تو مورای قوز غالب بر جایغ جمع بولوب، حضرت یوسف نی
 یوتخا تاق اولجون تدبیر یولینی ایزله دیر. اذ قالوا ل یوسف و
 اخوه احب الی ابینا منا ونحن عصبة ^{ما} ان ابانا فی ضلال مبین؛
 وقتیکه قزداشلی بربر لرگی (تحقیق یوسف و قزداشی آتامیز غم
 بیز لردن محبوبراق دور. یعنی آتامیز اول ایکسی نی بیز لردن یاغشی
 کوره دور. هالبوکه بزر بر جماعه قوتلیدک کشیلر دور من. آتامیز نیک
 دنیوی نیک لیدک ایشلر نی قادیاب توروشغ قادر آدم لر بزر اول
 ایکسی بولسه کجک بالالار بولوب، قولیدن هیچ خدمت کرلمه دور.
 نسول جهندن آرتوق کوروشک اولردن بزر اولی دور من. تحقیق بزر
 نیک آتامیز بولوغزیره یعنی اول ایلی عاجزلر که محبت قلماق توغری
 سیده عدالت قلماق اولون آشکارا غطا لقه دور دیر.
 آندن کین یوسف علیه السلام نیک برادر لر نیک حسد لر زیاده
 لاشیب ایلدی چیکلر یه تکی نده، فقط یوسف نی آتاسیدن آیریب
 یراق قلمای بولما یور دیگر مصاحت که کیلشیب، آنی آتاسیدن
 آیرماق بولایلی ایش نیک بری برلمه قولغ لید دور. یا آنی اولتورک
 یا که یا نیک کیلر لیدورغان بریا بانغ آباریب تاشلا ما و برون
 دیشدیر. قزداشلی نیک صومسی بوسوزگر اتفاق لاشقان
 بولسه مو ایچندن برسی اولتوروشک قوسولما غان دور. سنونول
 اولجون المدخل و علا ایته دور. قال قائل منهم لا تغفلوا یوسف
 والقوه فی غیاب الجب یلتقطه بعض السیارة ان کنتم فاعلین؛
 یوسف نیک قزداشلردن بر ایقوی یعنی یهود ایا که روبیل

(یوسف بنی اولتورم کل، و آئی بر قود و قنیلہ نیگیلہ تاشلا کلر
 تاکہ یوللا و هیلدن بعضی سی آئی جقاریب آلیت یو راق یه رگ
 آلیت که تکی، آندن قوتولوچه خلاص تا یا سیزلر، اگر منیلک او بو
 راییم نی قبول قلا دورغان بولسا کلر) دیدی.

امام طبری دن باسقی هم مفسر لر، بوسوز نی ایتقوی یهوذا
 ایدی ده پ دور مشهور سوز بودور. مذکور یهوذا عقل ده و فضل
 هکما لاندہ باسقی قرنداش لرین کامل راق، و بعضی یوسف هقیه
 رای ی یا شیر اقی ایدی. یهوذا قرنداش لر نیلک مذکور قرار لرینی
 ایشکرک زمان، اولر نی اعزی نیلک راییدن اور کونم سلیدک و نفرت
 له ندرمه سلیدک او یون مصلحت طریق سی برله، ای قرنداش لر یوسف
 نی اولتورم کل، هونکله آدم اولتورمه له ناهق قان توکم له ایله اولک
 گناهدور. خصوصاً بی گناه کچک بالانی اولتورمه له بکو شیخیر گناهدور.
 و آیلک اوستیکه قاتل و مقتول نیلک بیخبر نیلک اولادیدن بولیش نهایت
 درمده لفر تلیک و قبیح ایشدور. بوایش نی قلا کلر. و هم یوسف نی
 آدم قدمی یتمه یورغان هول بیبا یانغ آباریب تاشلا کلر. هونکله
 اول هم اولتوروشن نیلک حکمیه دور. اگر منیلک فکر میجه ایسن قلا دورغان
 بولسا کلر لولا آئی بر قود و قنیلہ تاشلا کلر. بونداع قلا نده آئی یولو هیلر
 یراق جاییغ آلیت کیتب، سیزلر آیلکله خلاص بولسا سیزلر دیدیلر سونولک
 بولر ن صحرای یهوذا نیلک فکر یگ قوسولوب، آتاری نیلک یا یانغ که کدیلر.
 قالو یا ابانا مالک لانا ما علی یوسف و اناله لنا صحران بولر

آثار ریخ (ای آتما میر سا ٹھانیر پولہ بیکہ یوسف ہقندہ بڑگہ امین -
 بولما سیرن . و بزقر نہ اشارخ یوسف فی قوسوشخ ایٹانہ سیرن
 بولمیا سیرن دل او نو کغا برہ رضی ریتشدن قور قامسیرن و حالانکہ
 بیزل تحقیق آٹا مہربان و شفقت لیکہ دور میں) دیدیلر . ارسلہ
 معناعتہ ابریح و یلعب و انالہ لفاظونہ پ ایوتہ گی کوندہ یوسف فی
 بیزل برلہ صحرانخ سیر رگیل تاکہ اول صحرانیکہ میوہ لیدن کہ کرو
 ییسون . و اوقہ آتیشہ یوگر و سوب او نیاسون . و حالانکہ تحقیق
 بیزل آئی البتہ محافظت قلعوچہ ، و او نو کغا برہ ر آزاریتشدنہ ساقلا سون
 لرد و رمیز . قال انی لیجزئی ان تذہبوا بہ و اخاف ان یاءکلم الذئب
 و انتم عنہ غافلونہ ب یعقوب علیہ السلام ایندی (تحقیق مدد یوسف
 دن بر دم آیر یلشخ صبر و فراریم بولما غانلغی اوچون ، سیزل سیرل
 آئی آلیب کتشیلہ لر مینی جز ما غمکی قلا دور . و ہم سیزل اوز ایٹیلہ
 لورغ مشغول بولوب ، آئی ساقلا سون و آسراشدن غافل بولغان حالیکہ
 لردہ آئی بوری یہ ب کتشدن قور قامسیرن) حضرت یعقوب نیلہ بوسوزنی
 دیشی نیلہ سیری ؛ اول صحر بوری کو ب صحر ایکی نیلگی دن دور . امام
 فخرالدین رازی رحمۃ اللہ علیہ بواکیت کریم نیلہ تفسیر نہ کو ب نہ کی
 ایضا ہاتنی بیان قلیسہ دور . (بیلیگیل کہ : حضرت یوسف نیلہ قرندہ اس
 لری آتاسیدہ یوسف فی اوز لری برلہ صحرانخ سیر ریشی طلب قلعانہ
 آتالری ایکی تورلور ایٹن برلہ عذر قویغان ایدی . بخرنج یوسف دن
 برساعتہ آیر یلشخ صبر قلا لمایہ و رغائلغی اوچون ، اول نیلہ یوسف فی

آتاسیدہ آریب صحراغہ آلیب کتشی آتاسیدنی غمگینی فلسفی دور
 ایکچی یوسف نیک قرنداشاری اول صحراغہ او یون و کو کول
 ایچیش بر لہ ن بولوب بی و الیق و غافل لیق آرقاسید یوسف فی
 بوری یہ ب کتشدن قور قما فی دور

بعضیہ ایسب دور حضرت یعقوب، توستیدہ اوزی بر تاغ
 نیک اوستیدہ و حضرت یوسف صحراغہ بوروب، تو یوسفیزدن
 اون بر بوری آتھا حجوم قلغانینی، و حضرت یوسف اول نیک آراسید
 غائب بولغانینی کورگن بولوب، حضرت یوسف غم بوریہ برہ رهن
 بستدن قور قارایدی، سونولک او چون آنی بوری یہ ب کتشدن قور قما
 دیگر ندور، (البلاء مؤکل بالمنطق) یعنی: بلا سوزگہ مؤکل دور دیگر
 حدیث شریف نیک مضمونی بویونجی حضرت یعقوب سونداغ کوشش کوروب
 توروب، و حضرت یوسف نیک قرنداشاری نیک قلغان مسداری نیک
 بوراغینی بورا ب توروب، یوسف فی بوری صفت قرنداشاری بوقوشوب
 بیریشی الدتبارک و تعالیٰ نیک قضاء و قدر حقیدہ کی ارادہ سی نیک تقضاسی
 دور، امام رازی سوزی تمام بوردی،

اوستوبایدہ اسلام بے او توشک تیکیشلیک برہ مضمون بولوب، آنی
 بیان فلسفی توغری کیلہ دور، (الدتبارک و تعالیٰ آل یعقوبنی شامدن
 مصر زمینیغ یوتکیشنی ارادہ قلغانلنی او چون، نیک بورون حضرت
 یوسف دن بیخبر لیک بوی حضرت یعقوب بورا تیلیب آتیکدن بر ساعت
 موثابیلشخ طاقت خلا لمانیدورغان محبت باغلاش آرقاسید اقلغان

قرنه اسلام آراسيد اكو كول قالين احوالى يوز به رگه دور بونو له
 اوستيا كه هفت يوسف نيك كورگه به نوشيني ايستگر نزن كيه بوا احوال
 تخيمه كو چه بيه انجا حسد قلبه، همت آني اولتور و من و آني اولتور
 كه نزن كيه آتاري نيك التفاتي بالغوز اذله ريكيا بولوش هوسى
 بيدا بولوب، بو مقصد ريكه نيش او چون هر خيل اصول چاره لرني
 اينوله به حضرت يوسف نى حضرت يعقوب نيك منصوره به آليب
 حقيبه كستله اور درغانه ور هم آليب حقيبه كه تكه نوز به بو هفده
 ايك مهم نه رسم؛ الله فعال لما يريد يعنى؛ اراده قلغان نرسه نى
 جز ما قللالايد و رغان الله ذو الجلال، آله يعقوب نى شامه مصر
 زمينيه يوتكه نيش اراده قلنده، گرچه حواس نيش بول ديش بيا نلا
 بولدور الالايد و رغان قدرت اياگر سى بولسيه، بو هفده كى مناسبت نيك
 آدمه نيك دل لرني الهام قلش آرقليق هر ي بى ايستقا ساليه اوز
 ايشار نى اوز يگه قلده و ربه، هر ي آدم نيك قلش يا مانليقل نى
 و يا شيليق نى بر قاچه نجر به لر به هير ايليو نو نو نوشدور و اعتراف
 قلده و نشدور مثلاً يوسف عليه السلام و آنيك قرنه ايشار نى
 تار تيب يعقوب عليه السلام غچه، و زليخا دن تار تيب، و زليخا نى
 ملامت قلغور غچه فائونر غچه، همت حضرت يوسف بر له زندانه برگه
 بولغان ايكي ياش ييگت نيك احواليدن تار تيب، مصر بادشاسى نيك
 احوالى غچه بولغان واقعاتله و بول نيك آراسيد يكي او هو قدن او چو
 قلغانه ظلم له و حقيقت سيز ليكلر، خود دى (كوننى ايتيه له بر له ياشغور)

بولمايدورغان) آشكارا بىر مەسىلە دور. مانا شۇ باشلىرىنىڭ ئالدىدا
 نىڭ ئەندە لىرىيىسىمۇ كۆيىڭ نىسالىب قوپۇش، اوزى مەقدەر قىلغان شىئىنى
 ھەزما قىلادورغان نىڭ دور. شۇ ئۆلۈك اھلۇن ھەربى كىشى نىڭ بوسورە
 يوسىف تىرىلمە سىنى كورۇپ كۆرۈپتە تىكوزگۇ خىيالىك پوقارتى مەضمۇن
 نى ايسىدن ھەقارەت سىلغى، و بولۇڭ كۆن زور غىر تىرىنى كىشى لىزىم.
 شۇ يوقارتى مەضمۇن بوسورە نىڭ احسن قەسەن ايكى نىلىكى خىيالىك
 بىردىن بىر اثباتى و دىلىلى دور. قالوالىش اظھ الذئب و نىخ و عصبى
 انا اذ الخاسرون بۇ يعنى ھىزىت يوسىف نىڭ و نىداشلىرى (بىر سۇن داغ
 ھون نىلىك بىر قانچە لىكەن قىر نە اشاردىن تىركىب تاپقان كۆھلۈك بىر ھاجەت بولغا
 نىمىز ھالە اللە بىر لىكەن قىسەم قىلىپ ايتە مېز كى: اگر يوسىف نى بوزى يىب كىتە
 بىز لىر البتە زىيانكار آدمىر بىز [بىز لىر سىزدە كە آتامىز نىڭ رىضا لىقنى -
 تا پامىزدە بىر قانچە ھەق مەشقت لىرى تارىتسا ھەيداشلىق قىلغان نىمىز ھالە
 قىر نە اشىمىز يوسىف نى بوزى يىڭ بىگۇنۇپ قوسىسا و البتە اول ھەق مەشقت لىر
 بىر لىكەن سىزگە قىلغان ياخشى لىغىمىز نى بوزۇپ زور در ھەدە زىيان تارىتقۇمى
 بولۇر مەن) اھىرى ھىزىت يعقوب، اللە ذوالجلال نىڭ ھەكىمى نىڭ تەقسىمى
 بولۇپتە ھەر ناھار يوسىف نى قىر نە اشلىرىغۇ قوسۇپ بىردى. اول ھەق يوسىف
 نى آتارى نىڭ كەلە نەن نىھائى قەدر لىكەن بىلكە بولۇنلرغۇ مەندە و رۇپ آكەب ھىبە
 كە نەدى. ھىزىت يعقوب آرقا لىرىدە قارىب توردى. قاھانكە يعقوبغۇ كوردىمى
 دورغان يەرگە بارغاندا ھىزىت يوسىف نى بولۇنلرغۇ تا شىلابە ھىكەيدەن كىشە
 ھون بالىقلا لىرى قەلەدى. ھىتى شەھون قوللىغا اوتكۇر بىچاقنى آكەب ھىزىت

یوسف نیک قارشی یاریب اولتور و شکر قصد قلغان ده یوسف، بر قدر رحم دل
 آکاسی یهوذا نیک آ یاغیخ هر ما شیب آکغان ایدی، مانا سو وقتده سونراغ
 مهربان قرنه اشدری نیک آکاسی نیک آکدیدن هقب لای موندراغ رحم سوز لای
 بلکیر تقوی حیوانلار هم قلغان لرد و آلم لرینی کورگن حضرت یوسف اللہ
 تعالی و قدس نیک مناسبت لیک بنده لرینی هر فیل کویا رگه سالیب، قلب لیک آتقان
 اشدری کوروب، تبشم قلب تور غایده قرنه اشدریدن بری موندراغ درد و آلم
 تارتقان وقتده یغلاب زار و تضرع قلش اورنیده تبشم قلش نیک سببی نیم
 دیسین بر لرد حضرت یوسف، اللہ تبارک و تعالی نیک اوز هوا هشی قلشده کی
 حکیم لیک صفتی تفکر قلب تبسم خلد بیکر، آتام یعقوب نیک حضور نده بگو
 مهربان ایچ کوی قرنه اشدریم ایدیکلر، بدمدی آتامدن آیر یلغاندن کین بو
 ضیله کای بی رحم و تاش بوره لک بولوب که تکر نیکلر گه تبسم قلبیم دیدی
 آندن کین مو بولر تسکین تا جمای آئی اوردی، حضرت یوسف ین بر آکاسیغ
 یا الباریب بارسا اول هم رحم سوز لای اوروب، صی اولتور و شکر یا قن
 قالدی، قزیل گل ده لک یوز بیخ کاجات بولر اوروب قب قزیل قان قلدی
 تیپ یبرگه یا تقوزوب، آچ وزار تشنه و ضوار قلغان حالده سوده دیلر
 بولر نیک ایچدن ایچ آغز یقوده لک بیسی کورو نیمگه ندن کین، ای مهربان آتام
 کاشکی او غلور لک یوسف نیک تارتقان درد و کلفت لرینی بیلگن بولسا نده
 ده بزار زار یغلادی، آندن کین یهوذا بواحوالنی کوروب یوسف فی
 اوز صباب سیگار آکدی، ای قرنه اشدر
 بونو کغامونچ لیک ظلم قلشدهن قولیکلر فی تارتیکلر، بونی اولتور مرس

لیکله ماڻھا وعدہ بہ رسمہ گم نمید تھل، وعدہ تھلر گم وفا قلی تھلر دیدی، سونو
 بیلن اولر نیک غضب لری تسکین تاپیب، آئی اولتوروش فکر یرن -
 قایتیدار، یہ نہ یہوذا بونی یوقاش نیک آسان بولی، بونی بر خود و ققا
 تاشلا ساڻھلر یا اول دور یا کر بعضی کاروانلر آکیب کیتہ دور دیدی، -
 سونو لولہ اوجھون بولن بولدن تاشقاری آغزی تار، ایچی کرکے وھو کتور
 قود و قغ یوسف فی سوردہ آباریب تاشلا ما قیچ بولدیار، بیلیغ بر
 آرخا محبتی محکم باغلاب، کوینہ گینی سالدور و آکدیار، کوینہ لکر بالغا
 قاننی سور توب یعقوبخ کور سہ تم کچی بولوشدیار، حضرت یوسف
 قانچی ای آکاریم کوینہ گیم فی بیر تھلر کییب آلایدہ ب یغلاب تورسیو رحمی
 کہ لمی، تو سونو کور گن کون و آئی و اول بر بولور و غدی قیل ساڻا کوینہ
 کیید وروب ساڻا همراه بولسون، وسنی بیزدن قوتولور ورسون دیدی، سونو
 بولن قود و قنیک ایچیلک تو سوروب، یار پیغ یہ تک نہ آرغا محبتی کہ سدی
 بولور کون غرضندی قود و قغ باشیچ تو سوروب تو لسون دیم کچی تیدی،
 قود و قنیک تو بیدہ سو بار بولوب سو غم توشتی، و قود و قنیک تیکیدہ بر
 یاندہ هولک تاش بولوب، آنیک اوستیکه قعیب یناہ آکدی، واوز احوالی
 تم یغلاب اولتورور تیدی، آندن کین قرنا شلری ای یوسف دەپ -
 واقیرادی، بونی آکلیمان حضرت یوسف، بولر نیک ایچی آغزیب رحمی
 کہ لکر زور دەپ اویلاہ لبیک دەپ جواب بەردی، بولر باشیغ بر هولک
 تاشق تاشلاب یا محبت اولتورمہ کچی بولوشقانیدہ، مذکور یہوذا
 تو سوروب بونی اولتورمہ سکر ماڻھا وعدہ بہ رسمہ گم نمید تھلر وعدہ تھلری

حضرت یوسف قود و قنیک آغزیب اسلیب آلفا نون کون قولینی باغلاب

بوز ما تکلر دیدی. مذکور بهود حضرت یوسف غم طعام به تکلوزوب تورار
 لیدی. روایت قلبیب دور که: حضرت یوسف خود وقت تاشلانغانده
 (یا شاهد غیر غائب و یا قریبا غیر بعید و یا غالباً غیر مغلوب اجعل لی من
 امری فرجا و مخرجا) یعنی (ای غائب ایمن من حاضر بولغان ذات، و آی
 یراق ایمن من یا حق بولغان ذات و آی مغلوب ایمن من غالب بولغان ذات
 منیک ایشیم دن ما تکلوزوب و قلوب و جیش یولی به من) ده ب الی در رؤف
 و رحیم غم یا لباردی. و نیز روایت قلبیب دور که: ابراهیم علیه السلام
 نمرود طرفین او تغم تاشلانغاندا کیم لری سال دور و لغان بولوب به جبرئیل
 عم جنت دن بریفیک کونیک که تکلوزوب ابراهیم عم غم کید و رگن
 ایدی. ابراهیم عم کینه اول کونیک کنی او غلی اسحاق و اسحاق او غلی
 یعقوب به رگن بولوب، حضرت یعقوب آنی بر نرسرگه اوراب یوسف نیک
 بو بیخ آسقا ایدی. جبرئیل علیه السلام اول کونیک کنی بیشب حضرت
 یوسف غم کید و ردی. یوقارق سوز لری امام رازی تفسیرنده بیان قلبیب دور
 باشقا تفسیر لده هو انما اذ فشتاسی بیان قلبیب دور.

فلما ذهبوا به واجمعوا ان يجعلوه فی غیاب الحب و اوحینا الیه
 لتنبئتهم بامرهم هذا وهم لا یشرعون با حضرت یوسف نیک قرنداش
 لری یوسف فی آلیب کتیب خود و حنیک تیگیگه تاشلا شخ کیلشکر دن
 وقتنده اول یوسف که قلما فتح بولغان بار لوق ایشارین قلیدیلر. و نیز
 یوسف علیه السلام مخ جبرئیل واسطه سی برله (غم قلما البتة و قتی بر لسه
 اولر غم اولر لری قلغان ایشدن خبر بیره سن و حالانکه اولر آنی تو عاید اولر

ده به و می قلده و فرزند اشرفی حضرت یوسف فی قود و قانیه تا شلاب ،
 آینه ای بسیدن فارغ بولغانند برین کیم آفتشام وقتنده آتاری نیله آدریغ قاینب
 که لیدر ، الله تعالی اول هالده خبر بیریب آیتیب دور ، و جاؤ ابا هم عشا
 بیکونه : قالوا یا ابا نانا انا ذهبنا نستبق و ترکنا یوسف عندنا عافا فاطله
 الذئب و ما انت بمؤمن لنا و لو کنا صادقیه : و آفتشام وقتنده آتاری
 نیله قاسیغ یغلا سیتیپ که لیدر ، یا که اول اوز مکر و حیله لرینی و قیلمیش
 چنایتارینی یا سیب زورلاب یغلا سیتیپ که لیدر ، حضرت یعقوب بولانیله
 صوکره یغلا شقانینی کوروب سیز لرگ نیم بولدی ، یوسف قانی
 قاب رده قالدی ده به سوراغاندریده ، ای آتامیز بین صحرا ده صوم من
 یوگریشیب همیشه ، یا که اوق آتیش کتیپ ، یوسف فی ندر سو کیره ک
 لر عزیز نیله یا ننده قویوب که تکرر نیده و قانیه بوری کیلیپ آتیب به کتیپ
 دور ، بیز اگر م سوزیمز ده صادق بولسا قویب گر یا مان گمانیک بولغانلغی
 او چون ، یا که یوسف گر محبتیک کو هلوک بولغانلغی او چون ، بزی نیله سوزیمز
 که ای شانگو چی ایچ س سون دییشندیار ، حضرت یعقوب بالالردن بو
 سونم خبرنی آکلای ، آه یوسف ده به همسرتلیک یغلاب یوسف فی بوری
 بیگرن بولسه آتیک کویبگی قانی دیدی .

و جاؤ اعلی قمیصه بدم کذب : و یوسف نیله کویبگینی بالغان قان
 برلن بویاب آلیب که لیدر [یعنی : اوز لر نیله یوسف فی بوری بیدی
 دیگرن سوز لوی نیله راست لغیغ گواه قلماق او چون ، بر او غلاقنی
 بو غوزلاب کویبگینی بویاب آلیب که لیدر . اما اول کویبگینی ، بوری

یرتقانه که هر طرفی بر تشنی او نودیدار. حضرت یوسف فی قود و قاض
 تا شلابه و رخاں وقتده کوینه گیتی ساله و روب آکیشده غرضیمو آئی قانخ
 بو یاسه، سوزری نیله راست لغتیه گواه قلمای قح ایدی. اگر آئی قانخ بو بیغان
 وقتده بر تشنی او نودتای یرتقان بولسه ایدی بوری بیگه نیگه استه نیستی
 ممکن ایدی. لکن اولر نیله آکاسی آکدیبه. بالغان جهیلوق لری آشکارا بولوب
 رسوا بولوشایغ، قضای الهی برله اراده ازلی سبقت قلغان جهمنده
 کوینه کنی بوری یرتقانه که قلب بر تشنی خاطر لریده کونورولدی. حضرت
 یعقوب کوینه کنی بوزی و کوزیغ سور توبه یغلا دی. تولایغلا غانلیق
 دنه کوینه کنیش قانی برله یوزی قان برله بو یالیب، من بو کونگیچ بالامنی
 یه ب کوینه گیتی برتاید و رخاں مونداغ هلمیم بوزینی کورمه دیم دیدی. آکده
 کیره بالاری نیله یا لغایغ لغی آشکارا بولغاج بالاریغ عتاب یوزنده
 توبه نده کی سوزنی دیدی. قال بل سولت لکم انفسکم امواظ ف صبر
 جمیل طو الله المستعان علی ما تصفون: یعقوب علیه السلام ایدی
 (یوسف فی بوری بیم دی. بلکه نفسیک لری سیز لریجه برهولت ایش فی آسائه
 کورسه تئی. یا که بو قلغان قبیح ایشیک لری نفسیک لری سیز لریجه جهیر ایلوق
 و او بر ان قلب کورسه تئی. سیز لریجه ایشیک لری مونداغ بولغاج، منیک
 اشیم او بر ان صبر علما قدور. و یوسف نیله حقیه سیز لریجه بیان قلغان
 نرسه غ، یعنی آنیکه هلاکدیغ صبر قلمای قح یاردم طلب قلغوم ذات
 فقط لا اله تعالی دور. اول هادش غ صبر قلمای قح مددی فقط لا اله

تعالی در طلب قلامه و جئات سیاره فارسوا و ارد هم فادلی
دلوه قال یا بشری هذا غلام و اسروه بضاعة والله علم بما
یعملون یا مدین زمینید مصر غم کتیوا اتقان بر گروه کاروانان بوی
دن آزیب، مذکور قود و قغ یا فن بر یب رگه توشه دیر و سو آلیب
کیله دورغان کشی سی مالک بن زهر الخزاعی بن اول قود و قغ یبر
دیر اول مالک هیله گینا قود و قغ سالغانده یوسف علیه السلام
هیله کله آسلیب سیر بقا هندی یوسف نیک قود و قغ هقار یلیغا
وقتی، قود و قغ تا شلا نغانی نیک تور تنج کونما نیدی مالک یوسف
علیه السلامی کور گنده، ای خوش خبر ما ناهمه بر خدمتکار بالا
تا بستم دیدی، یا که بشری ناهمه بر یوله اشینی آنی هقار ما قغ یاردم او
ها قردی و تجارت او چون آنی رفیقار نده یا سوردی الله تعالی حضرت
یعقوب نیک بالالی نیک عمل لیا عالم دور

یه نه بر روایت که بناء کیله هم که آیت کریمه غم کوره حضرت یوسف نیک
قرنه اشاری آنین قود و قغ هقار یلیغانیدن خبر تا پیب، مذکور کاروان
غم که لیدار و بو بز نیک قاجقان قولیمز دور بونی بیز دن سانبه آلیب
با سقمر بر سهر که آلیب کینظر دیدی و یوسف علیه السلام غم عبرتی
بزی یا لغانج قلساک اولتوره میزده ب قور قوتقالغی او چون سوز
قلما دی مالک آکتونخ یوقا دیگر نلیکدن نیم بر رسکه بر دیگر نلیکده یکره
در هم بیریب بهودا آلمای قالغاندی ایکی درهم دن بولو سوب آندی
بور روایت تفسیر مواکب دن آندی

و سوره بقره پنجاه و پنج در اهرم معدوده و کما توافقه من الزاهدین
 یوسف علیہ السلامی قرنداشی ما نالمغان آذر هم گم و اعتبار
 سیز بهانه سالتیل، مقصدی آتیک بهانسی بولای، فقط لا آتی
 آتا سیدن آریش بولغانلی او چوله آتیک بهانسنده رعنت لی آرز،
 قوتلریقه تو شکله بهانسیز گوهر نیل قدرینی بیلماید و رغان کشیدرن نیدیل
 آتیک او چون آتی آرز بولغان سالتیل، هوای بتاییب آلفان نرسه گره
 کالجی قیام قدر لیک نایاب نرسه بولسه موتاییب آلفان کشی آتی قدر سیز
 و اعتبار سیز بیلد دور، سولولک او چون بر نرسه فی ارزان ساتقان کشی
 غم، آتی بیدرن بتاییب آلفان خواجه بیلد ده بیدور، یا که اول کا و راندر بوبالا
 هوام سیدن قالیقان قیل بولسه، هوام سی تونوب آلیب قولمزدن تارتیب
 آلیب که سه سون ده بی قر قفانلیقدن مونداغ اعتبار سیز آرز غم بهانغ
 ساتقاندور، و قال الذی اشتواه من مصر لأمواته الکرمی متویبه
 عینی ان یفعلن او نتخذہ و لدی ا یوسف علیہ السلامی ساتیب آلفا
 مصر لیک کشی یعنی مصر پادشاهی ریان بن ولید عمیق نیل فرزندای
 قطفیر یا که اظفیر خاتونی زلیخانه، بونولک توراد و رغان او رینی آرام
 قیل یعنی مونی عزت و احترام بر له توت، امید که آتیک بهانسندن یا که
 آتی بعضی اشارتیز که ایشله تملک بر له بزرگ منفعت بر تکلوزگی یا که آتی
 بالاطیب آلفا میز دیدی.

مشهور مفسر لدن امام سوکانی رحمه الله علیه فتح القدر نام تفسیر
 ابن مسعود رضی الله عنه دن روایت قلیب ایت دور (آدملر نیل فراست

لیکمه گی اوج کشتی بولوب برنجی: حضرت یوسف عقیده فراسستنی
ایشان سینه، اوزها تو نیخ اول یوسف نیک اول سینی اکر ام کل قیل
امید که بزرگ آئیلک منقعه بیتر یا که آئی بالاقایب المغایز دینی.
ایکلیخی: استعجب علیہ السلام نیک قریدور که موسی علیہ السلام
نی هاقرب بربیب آتا سیغ ای آتا اول موسی فی قوی باقتضی
خدمتکرا الخلیل دیدی: او هنجی: حضرت ابوبکر دور که وقتیغ
یا حق حضرت عمرنی اوز یگر خلیف مایلادی. وکذلک مکننا لیوسف
فی الارض ولنعلمه من تاءویل الاحادیث والله غالب علی امره
ولکن اکثر الناس لا یعلمون: حضرت یوسف فی قود و قدین
قولود و رغایزده (ع)، و آئیلک محبتینی عزیز مصر نیک دلیغ اوز
لا نشتور رغایزده (ع) لا، یوسف فی حضرت مینی ده مکانلا شتور دو
یعنی: مصر اقلیمیده آئی اوز و نلا شتور دو (ع). تا که آئی تو شتور
تعبیرینی و کتب الهیه نیک سر لینی تعلیم بینه مین: و هدای تعالی
اوزی نیک اراده قلفان آیشیده غالب دور. صحیح بر کیم آئیلک اراده
قلفان نرسم سینی رد قلالا لیایدور. هوا اهل یغان ایشینی قلا دور
یا که بوجه نیک معنی سی: هدای تعالی ایشی اوزره غالب دور
یوسف نیک قرید شاری آئیلک عقیده بر توری سوء قصدنی اراده
قلفان بولسم مو، هدای تعالی آئیلک دن باشقا ایشینی اراده قلدی:
هدا نیک اراده قلفان نرسم سی بولوب، اول نیک اراده قلفان نرسم سی
بولادی. ولکن آدمار نیک کور که کی جمع ایشی هدا نیک تصرفه نیک نینی

بیایم بدور. ولما بلغ اشدّه اتیناه حکما وعلما وکذا لک نجزی الحسنین
 یوسف علیه السلام جسمانی قوتی نیک نهایت و کمالیغیه تکمیده یعنی
 یوسف او تنوری له قریقی یا شی آر الغیغیه تکمیده بز انجا حکم و علم
 عطا قلده و ق. [حکم دن مراد بیخبر لیک یا که حکمت، یعنی عمل برله قوران
 لاند و در لغان علم دور. یا که آدم را آسیده حکم قلما قدر علم دن مراد
 تو شار نیک تعبیر بی بیایم له، یا علم دی دور. و یا فحشی اشترانی قلعوچی
 لر که سونداغ مکافاتار فی قلوبهم. حضرت یوسف غیبی بلکن اولوغ
 نجهتار، آنک هر ضیل درد و کلفت هفا مشقت لر که صبر قلغانلغی، و جمیع
 ایشارده یا فحشی عمل قلغانلغی، و یا شلغیدن تار تیبلا اوز بی هر ضیل یا مان
 اشتر دن کوسوب تقوالیق فی لازم اوتقانلغی دیندور. حضرت یوسف غ
 او خشناس دنیا ده اوز یگر یه تکرر هفا و مشقت و بلا قضا لر غ صبر قلب،
 عملیت ده یا فحشی ایش اشتر ب تقوانی اوز یگر هوی قلغانلغی آخرنده
 یا فحشی مکافاتار فی بیره مینج دیم کدور.

امام فخرالدین رازی بو آیت کریمه تفسیرنده حضرت ابن عباس دن روایت
 قلبیه دیندور که: ولما بلغ اشدّه آیت کریمه سنده کی آشدن دن مراد
 او تنور اوچ یا شی دور. بوندیه کیه امام فخرالدین رازی (پور روایت
 طیبی و در همتور لیبی قاعده و قانونلریغ به کوم مطابق و موافق کیله دور.
 هونک: طیبی و در همتور لر ایت دور که: انسان تو غولغان دن تار تیب
 در هم به در هم کونه ساناب او سوب، هوکایا دور و کمالا تخیه دیندور.
 آندن کیه کوندن کونک تو ب نله سله دور. و پ نسیم دور و عامر لاشادور.

آنکه او چون انسان نیک احوالی آید نیک احوالین او فشانید و هرگونه
 آیموده ساله بد به کمو اینچکه وضعیف و ضعیف، کونند کونگر هوایب
 اون تورت کونلوه تولود آید بولوب، آندن کین به سبب کچک نشود
 بو احوال یا هشی تونولغان وقتده اینه میز که: آید نیک او ز بر حیده آیلانی
 مدتی یگره سه کلز کون و بر قانچ ساعت دور ایچدی بودورنی تورت باسقوج
 قابولگنده صوب قسمی یته کون بولادور. احوال سونداغ ایکن مذکور
 طبیب و دوهنور انسان نیک به ناری نیک احوالینی بر قانچ باسقوج
 ترتیب بر گزیدور. دیمک انسان تونولغان وقتده یته یا شیخ کر کونچ
 توز و لیشتی ضعیف، و ادر و قانچ بولوب، ایکنجی یته یا شیخ قدم باسقانده
 فهم فراست و کوچ قوت حاصل بولادور. سونولک بر لره کونند کون ترقی
 قلماق بر اوله تورت یا شیخ ایرسه دور. آندن اون بشتن یا شیخ قدم
 باسقانده او هنجی باسقوج ایر شیب عقل و ادراک کمالانجه یته دور
 و شهوت و کونول خوا هشی قوز غولادور. سونولک بر لره ترقی قیلا قیلا
 یگره بر یا شیخ ایرسه دور. شبو جایرا او هنجی یته یعنی: او هنجی باسقوج
 تمام بولوب، یگره ایکی یا شقا قدم باسیدور. بو تورتجی باسقوج اوسوس
 باسقوج هر ی نیک توگه نجیبیدور. دیمک تولوق یگره سه کلز یا شیخ کر گنده
 اوسوس باسقوجی تمام بولوب، انسان توفتاس باسقوجیغیا بوتکر دور
 بولولسا انسان نیک ایدق قرامیغای تکر باسقوج دور. بو بشتنجه باسقوج
 آیا قلا شقانده او توز بشتن یا شیخ کره دولا یوقارنی ایضا هات بو همتده
 ایدق موافق و ایدق معقول ایضا هات دور. اللہ تعالی بار لوقا ز سر لره نیک

حقیقتیک عالم دور) ده پور

روایت قلبیب دور کی: حضرت یوسف عزیز مصر غم خدمتکار بولوب
 آئیک اویگی اور اولاشقانده کین، عزیز نیک فاتونی ز لیجانیک دلی نیک
 ایلک ایچکریسی دن یوسف علیه السلام نیک عشق و محبتی اور اولشادی
 و یوسف نیک حسن جمالی نیک لشکری ز لیجانیک دلیده کی صبر و قرار
 نیک اصل و بی بهار ختارینی اولجا آردی. ز لیجانیک عشقی همدن آشیب
 اختیار تر گینی قولدن کتیب طاقت سیز بولغاچ حضرت یوسف غم حالینی
 اظهار و قلماقدن باسقه چاره تاپمادی. مانا بواحوالی بیان قلبیب الد
 جل و علا ایته دور. و راودته التي هو فی بیتهآ و غلقت الابواب و قالت
 هیت لك قال معاذ الله انه ربی احسن مثوای انه لا یفلح الظالمون؛
 و یوسف آئیک اویبده بولغان قانون یعنی ز لیجانیک برله یوسف دن
 اوزی نیک مرادینی حاصل قلماقنی طلب قلدی یعنی هیله برله یوسف فی ایچکری
 دن ایچکری بده قریبت اویگ آکیب کریب، ایشک لر نیک صومسیگه قلف
 سالیب محکم بهر کتیب، بات منیک قاشیم غم کرل، مدن سنیک او هوون طیار
 دور مدن دیدی. یوسف ایته دی. مدن منی چافرخان او مشوق بیج ایس دن
 اللہ تعالیٰ غم سفنیب قاتیش پناه تیلدی. تحقیق منیک خواجم عزیز
 منیک اور نومنی او بدان قلدی. چونک: عزیز مصر سناکا (آئیک جاسینی اوبدان
 لوتوب الرام قل) ده ب تاشوردی. امید آئیک قلغان یاغشیلغینا قارشی
 خاتونیک قانداغوم خیانت قلامدن. تحقیق زنا برله اوزیک ظلم قلغان آدم لر
 نجات تاپمایدور. یاغشیلیق غم یا مانلیق قلماق هیله شک سیز ظالم دور.

ع
 عن نفسه

ولقد سمعت به وهم بها لولا ان را برهان ربه ط بيليكه سورة
 يوسف نيك آيتي ايجنده بو آيت به كومه و به كونا زرك آيت بولغانا نفي
 اولهون برقا نچه معتبر تفسير لرني كوروب مطالع قلش، و حضرت يوسف
 عليه السلام دهك اولوغ، والده تعالى و تقدس طرفيدن اننه من عبادنا
 التملصين يعى: تحقيق اول يوسف بيز نيك بيخير نيكه گر تاللاه آلفا
 بنده لر يزدن (دوم) ديديگره اولوغ خطاب برله نه مخاطب بولغان درجه سي
 اوستون بر بيخير نيك شاء نيكه لايق تفسير قلش نيته بو تفسير لرني
 كوزدين كوهوروش توغري كيديبه، مثلاً: تفسير كبير امام فخر الدين رازي،
 تفسير فتح القدير امام شوكانى، تفسير مواكب اسما عيل فرخ اخندي،
 تفسير القرآن الحكيم مولانا الحاج محمد ظريف التاشكندي ثم العوجوي
 مذكور تفسير لرني كوروب حققانده كيه، امام فخر الدين رازي، و مولانا
 محمد ظريف تاشكندي قلغان تفسير ني حضرت يوسف نيك شاء نيكه لايق
 و موافق تاييب، عزيز برادر لر يم گر تقديم قلش ني لايق تايييم، خصوصاً
 امام فخر الدين رازي تفسير نيك هوهوي بولغان مولانا الحاج محمد
 ظريف تاشكندي رهمه الله عليه نيك بو آيت كريمه گر قلغان تفسير ني
 بو فكر قاصريم موافق كوروب، عيني بو بو پنج يازديم
 تحقيق زليخا يوسف برله اولتور سوب كو كول آهيشني، و مقصد بني
 آنيكده حاصل قلماقني قصه قلدي، و يوسف آنيكده قصه بني، امر معروف
 و نهى منكر برله اولتور سوب كو كول آهيشني، و يوسف پروردگاري
 نيك برهانني كورماسه ابدى، البته زليخا برله كو كول آهيش اولتور سوب

آنکه مقصد بینی روا قلفان بولار اولدی . پروردگاری نیک فضلی
 برله آنجا انعام قلفان برهانی آتی نوسدی . الله نیک عصمتی نیک
 نوری و نبوت نیک ها قناب تورغان نوری بولغان اول برهان
 آنجا هائل بولدی . حضرت یوسف ، نبوت نیک قوتی و الله رب العزة
 نیک مددی برله اول هلاکت هو کفوریدن اوزینی ساقلا دی . یا که
 آیت کریم نیک معنی می مولد اعذ و کریم : تحقیق زلیخا یوسف برله عشرت
 قلماقه جز ما و حقیقه قصه قلدی . و یوسف اگر پروردگاری نیک
 برهانی کور مگر بولسه ای دی البتة انصافیت طبیعتی نیک میلی برله
 زلیخا نیک مقصد و مراد بی قصه ایتر ای دی . اگر نبوت نیک ها قناب
 تورغان نوری حضرت یوسف غم زنا نیک قبیح لگی ، و آنیک عاقبتی هوای
 رسوا الیق ایکه نلیگینی عین الیقین برله کورساتیمه گرن بولسه ای دی البتة
 اول یوسف اول جا عده یگیت لیک شهوتی نیک غالب لغی ، و بر طرفون
 ایشیک لرنی محکم برکتیب ، حسن جمال ماهی بر دل با یا ش فاقون
 نیک تورلوک اصیل کیم لرنی کیم یا سانیب ، بلکه یا تیب اوزینی
 طیار لاپ ، فرستتیمو آلدایدورغان شیرین سوز لر برله (قرزل)
 ده ب مبالغ برله طلب قلماقی ، و ظاهوره هیچ بر مانع نیک یوقلیغی
 جهتیدن زلیخا غم عشرت قلماقی قصه قلا را ای دی . زنا اوز ذاتنه
 بار لبق یا مان عمل لر نیک ایکه قبیح رانی و ساقلا نشی واجب بولغا
 بار لبق هول گناهلر نیک ساقلا نشی ایکه واجب رانی ایکه حضرت یوسف
 غم پروردگاری طرفیدن انعام قلفان برهان یعنی کورهلول هجت سبکی کور

Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page, covering most of the lined area.

عینہ الیقین دہ لہ مشاہدہ قلنا قلنا لیتقدن آندن نفرت قلبی حاجتی
 یوسف علیہ السلام بر لزلہ یخانیہ بر بیگم قصد قلنا قلنا قاری تو غری
 سیدہ کوب قصہ کتا باریدہ، خصوصاً بعضی حوالہ تفسیر رده نبوت شأنیک
 اصلا لایق کہ لہ ید و غان بیہودہ سوز لر بیان قلب دور کہ پیغمبر لرنیک
 گناہدن بارک ایک نلیگی ایمانی بار مؤمن نیک قولانی، اول سفسط
 و ظرافاتی آخلا شدن گاس بولوشی آرزو قلا دور، و حضرت یوسف
 صدیق آنداغ قبیح و زریل سوز لردن و عمل لردن بایک و بیزار دور
 و حضرت یوسف نیک مونداغ بیہودہ سوز قلخو می ظرافاتی لر
 او ید و روب حقیقان نالایق قبیح ایشلردن بایک لیغینی، قرآن عظیم
 دہ آیتل نازل قلب اثبات لاغان الکریم ذوالمنن مو بیزار دور
 او شبو ظرافاتی او ید و ما قصد لر بی یاز عوہا نیک نالایق سوز لر
 دن، الکریم ذوالمنن بخولہ بیزار بولما سونلار: اللہ تعالی او شبو سورہ دہ
 حضرت صوحہ یوسف نیک فعل قبیح لردن او زینا حیدہ سا قارغان
 لیغینی آیتل نازل قلب بندہ لر بیخ او هوو بیلدور گن کور سا، بو جاہل لر
 اول آیت لر نیک خلا فندہ حضرت یوسف بی زلیخا بر لعیش و عشرت قلش
 غہ قصد قلب، آیتل ایک بوقی نیک آراسید اتا عالی نیک باغینی بہ شکر کہ
 تورغان جاغده یعقوب علیہ السلام کوز یگر کور و نوب، یوسف نیک
 بو احوال بیخ مقبل بولغان بیخ اخسوس قلبی ببار ما قینی تشلاب
 عتاب بولر کوز کوز آریخ اور غاچ، یا کہ جبرئیل علیہ السلام سدرہ
 المنتہی دن نوسوب قہر بولر بیلدور تہ پکاج، اور نیدن نوسوب

ایستیک طرفه قاجدی ده ب اویدور ما سوز لر فی یازیب خدانیک
 اولوغ بیخبر نیک تهرت قلسار، اولرنیک مونداغ تخلصت سوز لر
 دن خدا بیز ار بولما یه ورمور.

بو جا صل لر نیک سوز لر یگه قارا غاندا، خدانیک حضرت یوسف
 نیک یا کلگی توغریسیده نازل قلغان آیتلری نیک مضمونی قایرده
 قالدی. الله تعالی امام فخر الدین رازی رحمه الله عن یاضی جزائمه سون
 مونداغ باطل نقل لر فی یازغان بصیرت سیز مفسر لر نیک سوز لر فی
 دلیل قاطع لر یلم رد قلب دور. و سوز نیک حقیقتی اکیب، عقل
 دن آرزاق بهره سی بار آدم فرهم ایت لر نیک درجه ده بیان قلب
 دور. بیز آئی کشف البیانده تفصیل بلم قالدهرهای ذکر قلدهوق
 خواصلا غانده مراجعت قلسونار. بو واقع توغریسیده همه دن آرتوق
 ضرافانده غلو قلخو هید، مفسر و اهدی بلم طبری دور. انتهی

بوجایده مولانا عبده الوهاب شعرانی نیک کتاب البواقیت و الجواهر نام
 اثرنده اوتقوز برنجی مجتبی بیخبر لر نیک عصمتی بیانده قلغان تدریقاتی
 نیک ترجمه سی فی که توره مین. شعرانی رحمه الله علیه ایت دور. (سیدیم عارف
 بالله عبده العزیز دیرینی رضی الله عنه ایستیب دور. بیخبر علیهم الصلاة والسلام)
 لر فی بزر نیک عقل مین نیک به تکه نجه گناهار که نسبت بیزیش قطعی درست بولما
 دور. الله جل و علا نیک اولرنیک هفتده معصیت و خطا لیه ده ب آتاشی شول
 جهنم دور که؛ بزرگ او هشناس گناهار لر بویاقد اورتسون، هیچ بولی
 اگر چه آ نیک درجه سی قانچ تر فی قلغان بولسینور، اول بیخبر لر نیک ایلک اوستون

مقامی تیتماغاندور. چونکہ: اول بیخبر کرامت، بیز لرتکب بولغا
 گناہلرگه توسوشدن معصومدور. اول نیکه فطالقدری نیکه انتہاسی
 باطنی علم ظاہری سہولت و کراحت بولغان، و باطنی علم و صلاح بولغا
 بر سوزگه یا کہ بر مباح فرسگه نظر قلماقیدور. مثلاً: ابراہیم علیہ السلام
 نیکه اول قومی اوستیکر محبت بر پا قلماق باره سیدہ (بل فعلی کبیر هم هذا
 فاستلوهم ان كانوا یظفون) دیم کیدور. وینہ اول حضرت ابراہیم فی قومی
 دعوت قلماق لہو و لعب صوا حوس گه قومی بر لہ ہما سلیقا او چون (انی
 نسقیم) دیم کی دور.

وینہ امام شہرانی ایتہ دور. شیخ شی الحد ابن عربی فتوحات مکبہ نیکه
 او چو بوز بیتش ایکنجی باندہ ایتیب دور. بیخبر ان کرامتگه بعضی مفسر ل
 نیکه، هیچ بر کتاب دہ و حدیث صحیح دہ کہ لہ گن فخر قلماق اولرگه نسبت بر رگه
 خرافاتلر برین بیخبر ان کرامت بی با کلاماق قطع سور تده واجب دور. و حال
 آنکہ: اول مفسر لہ الحد جل و علا بزلرگه قصہ قلبی بر رگن اول نیکه قصہ
 لسی بی بزلرگه او حوق بیان قلبی بر روق دہ بگمان قیلادور. قسم الحد
 غہ کہ اولر بو عقدہ یالغان ایتہ یازده گناہ کبیرہ (نیکه ایلک کاتہ سینی کہ تور و
 حقار دیار. بو کما مثال: ابراہیم فلیل گه، حضرت رسول علیہ السلام نیکه (بز
 مشک قلماق دہ ابراہیم دینو اولی بز) دیگر نہ سوز یگر نظر قلماسدن تور و
 اولر ذہنلر یگر فطور قلماق نرسہ نیکه مقدارنجی، آنیلک لشک غہ توروشینی
 نسبت بر رگه کی مثال بولادور. چونکہ: حضرت ابراہیم، الحد جل و علا نیکه
 اولو کلر نی تر کوزوشی عقدہ شک قلماقان دور. بو ضیلدیکی مستشار دہ بیخبر نیکه

شک قلسیدہ اللہ غنہ بناہ تیار میز، و حضرت ابراہیم بولسہ اللہ قدر نیلک
 اولوکار فی ترکوزیشی نیلک برقا پنجم و ہم و یول لری بار لفظی بیلسہ مو، سؤل
 یول لریلک قایسی سی بر لری ترکوزیشی بیلسہ یورو، و حالانک؛ اولی ابراہیم
 جو عقدہ کی علمی نیلک زیادہ بولو سینی طلب قلسش، آنیلک جبلتیکے ادر و ن
 لاسئور و لغان ایدی، سؤل سبیدن اللہ حکیم آکا مذکور یولردن و و ہم
 ردن برینی تعیین قلبہ بیان قلدی ده، اللہ نیلک اولوکار فی قانع ترکوزو
 سینی بیلسہ، کو کلندہ کی شک سکونت تابدی، خلاصہ ابراہیم نیلک قلغان
 سؤالی ترکوزو سؤل نیلک کیفیتینی تو نو سئلہ عبارت ایدی، یوقاری
 ابراہیم مسئلہ سیک اد فشا سلا، حضرت سلیمان قصہ سیدہ کی، حمد
 بابل ده کی صارت و ماروت ایکی فرستہ گ نسبت بریلک ممشادہ
 کی سوز نیلک بار لفظی صحیح بر کتابہ و هیچ بر حدیث سئ بقدہ وارد بولما
 دور، بوسوز یہود یاردن نقل قلغان سوز بولوسہ، اللہ نیلک پیغمبر
 لرینی جرات نالک قلسش مقصد نہہ بیان قلغان نرسہ لری نیلک سببی بر لری
 انبیار و ملائکہ ردن اعراض قلسش حلال سانا یور لری و اول قرآن
 غم قلغان تفسیر لرینی سؤ غیلہ یکی اللہ سوز بر لری تو لدر ادر لری، اللہ
 جل و علا بزل لری و دینی برادر لری، غلط فکر لردن و فعل لردن و سوز
 لردن محافظت قلغای ایدی آمین.

و نیز امام شعرائی پیغمبران کرام نیلک کم چیلیدک و خطا لیقاردن بالک
 ایکہ نلیکی تو غر بسیدہ هر بر پیغمبر اوستندہ یا خوشی بیان قلب، یوسف
 علیہ السلام حقیقہ حیرا یلیق جواب بریب دور، (اما اللہ تعالی نیلک

قولى ولقد همت به وهم بها الى آخره ده كى هفتت يوسف دن جواباً
 (شيخ محى الدين ابن عربى فتوحات ملكيه سى نيك اوج يوز آكمش بيتى باينه
 ذكر قلبه دهر كى اول ابن عربى نيك روى، روحه منسوب بولغان
 سير لى نيك بعضى سیده حضرت يوسف نيك روى بر له جمع بولوب
 آخاي الله نيك بيغبرى الله تعالى نيك ولقد همت به وهم بها ديگر قولى
 بيد خبر بير شده كى زليخا نيك سى قصد قلشغا سى نيك سريك بولوشيه
 نيك معنى سى نيمه؟ هونك الله تبارك و تعالى، اول اشتراك نيم نرسه هفتيه
 دور آنى تعبير قلما دى. تيل نيك، معنى بر ليكيك دلالت قلشى مخفى بولماي
 دورغان نرسه دور ديگر نيه، حضرت يوسف، راست سوزوله نوهون
 بادشاهه ايلچيسى نيك تيلي بر له ايلكار يكي قولىنى كر ساكن خاتونلردن
 سوراغاي ده ب ايتقان ايريم. بادشاه اول خاتونلردن سوراغايده اولر
 نيك هر برى، يوسف بزگ عاشق بولوب عيشن عسرت طلب قلغانى يوق.
 بله بز آخاشا سلق بولوب عيشن عسرت طلب قلده دوا ديسدى. اعمدى
 سنى ساكاد يكر سوزومنى فهم قلشاش، الله تعالى منه وزليخا نيك قصدى
 هفتيه كى تعبير قلماغان نرسه جهتن بعضى آدمار نيك تو شقم قلغان وهى
 زائل بولوب كيت دور ديدى. يه نه من آنيكغاي الله نيك بيغبرى ايتل بو
 هفتيه سنى زليخا بر له سريك ليكيك دن درك بيره دور ديگر نيمه
 حضرت يوسف توغرى راست ايتدك سركت معنى ده ايم سلفظ ده
 دور. هونك؛ اول زليخا سنى دن اراده قلغان نرسه هفتيه ماكاغالب
 بولوشى قصد قلدى. ومن اول زليخا اراده قلغان نرسه نى دفع قلش بر لك

آنجا غالب بولوشنی قصد قلبیم . بوجهه کی سربله لیلک منیلک و زلیخا نیلک
 غلبه نی طلب قلما تمیزده دور گو یا که الله تعالی : اول زلیخا یوسف قصد
 قلغان نرسه نیلک عیبی توغریسیده یوسف فی قصد قلده ، و اول ایلی
 سوس نیلک هر بری اراده قلغان نرسه ده غلبه طلب قلشدن باشقا هوچ نرسه
 یوق ده به ایستیه دور ، بولوله دلایل : زلیخا نیلک (ائمه ی حق ظاهر
 بولدی ، مده ن اوزوم یوسف که عاشق بولوب ، مقصد فی طلب قلغان ابریم)
 دیگر ن سوزیدور ، و منیلک قصه مده ، مده ن زلیخا غله عاشق بولوب آئیلک
 دن مقصد طلب قلغان واقعه هرگز بولوق . الله تعالی ، اوزومدن
 اول زلیخا فی یومشای سوزیدور دن دفع قلش توغریسیده غلبه فی
 اراده قلما غانیم حالده کوجولوک هجت فی کورسه تدی . یعنی : ای یوسف
 اول زلیخا غلظلم قلما چونکه : اول زلیخا صوم حالده عاشق بولوب
 صفتلرنگر فانوندور) دیدی . شیخ محی الدین ابن عربی ائدی مده ن یوسف
 که سه ن مائی یا فشی فائده بر دیک ، الدمو ساکما یا فشی فائده بر گری
 ده به ایستیم دیدی . کذلک لنصرف عنه السوء والفحشاء انه من عبادنا
 المخلصین : یوسف که برهانیمز فی کورسه تک نهمزده کلا آئی عصمت
 وعفت اوستیک ثابت قلده وق . تاکه یوسف دن یمان ایشنی ، و قبیح لبق
 ده ایلک مده ن آشقان عمل لر فی توسوب دفع قلغان عزیز چونکه ؛
 یوسف همز ما بیز نیلک مخلص بنده لر میزدندور . [یعنی گناهدن پالده
 لیکیگه ضد بولغان بار لبق نالایق اشلردن اوزینی ساقلا به طاعتیز
 غه اوزینی فالص قلغان بنده لر میزدندور . یا که بیز فقط له فضلیمز

بر آن نبوت و رسالت او چون اختیار قلغان بنده لر میزدند و در پی کرد
 او سب و آیت کریمه یوسف علیه السلام دن گناهی قصه قلمناق
 هئی گناه طرفیخ یوزله نملر هرگز واقع بولماغانلغیخ آشکارا کوچ
 لوله دلیل و کسکین عجت دور. هو نکر: الله تعالی یوسف دن یامان
 اشنی و قبیح عمل فی قایتورا مزده دور. الله سبحانه یوسف علیه
 السلام دن یامان اشنی و قبیح عمل فی قایتورغان بولغاچ، اول
 عمل لر حضرت یوسف غر هرگز یول تاپمایدور. اگر هر ضیل اویدور ما
 سوز لر فی قلا دور غانلر دیگر نیده که یوسف علیه السلام گناه طرفیخ
 یوزله نیب، گناهی قصه قلغان بولعد ایدی لنصرف عن السوء و الفحشاء
 یعنی: تا که بین یوسف فی یامان اشدن و قبیح عمل دن قایتورا میزدی
 ایدی. و هالانکر: آنداغ دیم بدور. بلکه فقط خارج دن یوسف غر
 یوز که لقوره دور غان یامان اشنی و قبیح عمل لر فی آتقا یول تاپشدن
 قایتورا میزد دور: ایدی او سب و آیت کریمه مضمون نجه الله
 تعالی اوزی نیک فضلی بی لر یوسف علیه السلام نیک ماده خلقتیده
 لور نایلیغان عصمت و عفت سببیدن یامان اشنی و قبیح عمل لر فی اول
 حضرت دن دفع ایتیج دور. سو نودن او چون شله شبهه سزاوسبو
 آیت کریمه یوسف علیه السلام نیک گناهدن یاک ایکه نلیگیلر دلالت
 قلا دور. اگر یوسف علیه السلام دن اول واقع ده برار یا تکلیش
 صادر بولغان بولعد نیدی، البته الله تعالی اول جناب نیک توپ و
 استخفاری فی قرآنده ذکر قلغان بولور ایدی. معلوم که آدم علیه السلام

نیک ر بنا ظلمنا انفسنا دیگر نینی، و فرج علیه السلام نیکه و اللاتغفر لی
 و تدمش اکره من الخاسرین دیگر نینی، سو نو گره که توبه و استغفار
 لرینی ذکر ایستد دور. اگر حضرت یوسف دن اول بی فکر و بی فهم
 قصه جوانر دیگر نیده که یا طمش صادر بولغان بولسه، الله سبحانه
 آتی انه من عبادنا المخلصین ده به مدح قلماس ایدی. و حضرت
 یوسف اول حاله بومدح و ثناء لایق هو بولماس ایدی.
 ایستد دور که یوسف علیه السلام زلیخا دن یوز اوروب قافقا
 دله کینه هر بر اشیکه که کر لکرده اول مفتح الابواب نیکه حکمی بر اشیکه
 آکیلور ایدی. زلیخا هر یوسف بی تو تماش او چون آرخاسیدن -
 یو گورور ایدی. و استبقا الباب و قدرت قهصم من دبر و الفیا
 سید هالک الباب طقالت ما جزاء من اراد باهلك سوء الا ان
 یسمجن او عذاب الیم. و یوسف و زلیخا اشیکه طرفیغ ایلکاری
 بیریشنی ایزلب یو گوروشدیلر. یوسف زلیخا نیکه مکر و حیله سینی نیکه توبه
 قوتلوش او چون اشیکه طرفیغ یو گوردی. زلیخا آتی توبه آکیب اوی
 دن حقار ماسلیق او چون یو گوردی. سو یو گره ش آرقسید زلیخا یوسف غ
 بیب کیلیب کو بیگیدنه محکم توبه آر قینایا ندر و رماق او چون او طرفیغ
 تارتیب کو بیگی نیکه آرقا طرفدن یرندی. و هر ایلیسی اشیکه نیکه
 قاشیده زلیخا نیکه ایری عزیزنی تا بدیلر یا که او یکه کره مزده به هر کیلیس
 بر که کیلیب تورغان ایدی. ایری عزیز بوا ایلیسی بی عجایب بر احواله کوروب
 بول نیکه مونداغ احوالیدن بر حال یوز بریدی ده به دهشت غم توشدی

احوال نیمه ده ب سورا ب سور و شسته قلعو خجی ز لیخا آلودینی آکیب، اوستا
 لوق برله سور قلیشخ باشلا دی. ز لیخا، سنیله اهلینک که یا مانلیقی اراده
 قلعان کشتی نیله جزاسی تور میله کشتن دن، یا که درد لیلک عذاب قلیش دن
 باشقی نرسه ایم من دور دیدی. [یعنی مونداع تور میله آکشتن کره که یا که درد
 لیلک عذاب برله قینا ما و کیره که] یا که آیت نیله معنی سی سنیله عاقل کتخ
 بر یا مان ضیانت نی او بلاغان کشتی نیله جزاسی تور میله آکشتن دن، یا درد
 لیلک قاتلیغ عذاب قلیش دن باشقا نرسه نیم دور ب مونداع یا مان ضیانت
 قلعو جی جز ما اوشو ایلی جز نیله بر یکه لایق دور دیدیم که درج ز لیخا ابریفه بو
 سوزنی ایتیب حضرت یوسف نیله یا که ایته گینی تهمت قولی برله بولغا ما قنی
 ایزله گرچ، حضرت یوسف اوشو تهمت نی اوزیر دن دفع قلیش غ محتاج بوی
 قال هی راودتی عن نفسی و شهد شاهد من اهله ان کان قمیصه
 قد من قبل فصدقت و هو من الکاذبین؛ و ان کان قمیصه قد من
 بعد فکذبت و هو من الصادقین؛ یوسف ایتدی بو خانون مندن اوزی
 نیله مرادینی هیله برله طلب قلدی [منه آن دن ابا قلیب قاصیم اول حاله
 یوسف علیه السلام ز لیخا نیله آبروینی نو که کتی قصه قلمادی. لکن ز لیخا
 یوسف غ تهمت قلعاج نفسی غ و آبروینی ضرر ب تم که نه قور قوب ایش
 نیله حقیقتینی اظهار قلماقه مجبور بولدی. و هالانکه ده سله بته یوسف علیه
 السلام شکه سبز صادقا ایله نلیگیلکه، و یا که تیتگی مونداع تهمت نیله
 توز آکیدن یا که ایلیغیم دلالت قلا دورغان کوب علامت و دلیل لر بار
 لیدی. سو نوله او چون ز لیخا نیله ایری عزیز تول ضیال قلب سوروش

توروشده نونوفتادی. حضرت یوسف نیک صادق لیغینی وفا تونی زلیخا
 نیک یا لغا نچی ایکی نلیگی بیلگه جهته سکوت قلدی، و سوراخ توروش
 که تندی [وز زلیخا نیک اهلیده یعنی قومی و قرنداشلریدن بر گواه
 لیبی بر گوی گوا اهلوق بی بی، اگر یوسف نیک کوینه گی آلدی طرفندن
 بر تلغان بولسه، زلیخا راست ایدی، و یوسف یا لغا نچیلردن دور، و اگر
 یوسف نیک کوینه گی آرقا طرفندن بر تلغان بولسه، زلیخا یا لغا نچیلردن
 و یوسف راست ایتقوی لردن دور دیدی، فلما را قیصه قد من دبر
 قال انه من کیده کن ان کیده کن عظیم بی وقتیکه عزیز یوسف نیک
 کوینه گی آرقا طرفندن بر تلغان کور گرن ده ایدی، تحقیق بواش
 [یعنی اوز و کلر فتنه نیک منبجی توروب، بی یالک باله غم فتنه جا بلا ماق
 سیزلر نیک فتنه و مکر نیک لردن دور، تحقیق سیز فائونلر نیک مکر نیک
 لره بر آد مخ تا اثر قلا دور خانه هولده ندرسه دور

الدی سبجان یوسف علیه السلام نیک گناهدن پاک، و زلیخا نیک گناهدن
 ایکی نلیگی دلالت قلا دور خان علامتارینی کوهله ندره دور خان نینه
 بر دلیل فی ظاهر قلب دور، و اول دلیل اول خان توره نیک اوزی نیک
 قوم قبیل سیدن بولغان بر شاه نیک گوا اهلوق بر مکی دور، شاه نیک
 اوزی نیک قوم قرنداشلریدن بولماقی، حضرت یوسف نیک گناهدن
 پاکلیگی او چون اعتماد لبقراق، و اتمت فی که تکوز و شده کوهلو کره له،
 و زلیخا نیک ضرر یغ تا کیده لیک راق محبت بولسون دیم کور
 مذکور شاه توغوشنده مفسر لریکی قول فی بیان قلبی، بر قولده

شاهد اصح آیتها صبی باله بولوب، زلیخانیك تاغاسی نیک اوغلی
 بوشوکه کی صبی باله ایدی، المدجل و علا آبی یوسف علیه السلام
 نیک یا کلگی او چون سوزله تدی دوی دور لر، کوب مفسر لر بوقول
 فی اختیار قلبیه آیتیه دور [او شوشو شاهد، بوشوکه کی کچک بالا
 بولوب، المدجل و علا آبی سوزله تکرار دوی دور ده ب] یه زه ابن عباس ایته دور که
 بوشوکه توست کچک بالا سوزله گن بولوب، حضرت یوسف نیک
 شاهدی، فرعون نیک قزی ماشط نیک اوغلی، مریم نیک اوغلی
 عیسی، جیح راهب نیک صاهبی دور. یه بر قول ده مذکور شاهد
 هولته بر حکیم آدم بولوب، زلیخانیك تاغاسی نیک اوغلی ایدی، زلیخانی
 کورمه او چون کیلیب عزیز بران برکه اشیک نیک آکونده تورغان و قنده
 تو یوسفین بوقوع توغری که لدی ده یه دور لر، زلیخانیه الله من کید کن
 ان کید کن عظیم دیگر، و آندن کین حضرت یوسف غم اعرض عن هذا
 دیگر، و زلیخانیه و استغفری لذنوبک دیگر، زلیخانیك تاغاسی نیک
 اوغلی شاهد دور دیگر دور، همه مده بوقول مفسر لر دن بر طائفه
 عظیم نیک قوی دور ده دور، امام خضر الدین رازی مذکور شاهد
 حقیقه او هو نچی بر قول فی بیان قلبیه، مذکور شاهد کونیه نیک
 آرقاطر فیدن بر تلمایه دور دیگر بولسم هو، کونیه بوفیل صفت بران
 صفت له نه یه و رغایلی او چون، بوقول ضعیف دور ده دور
 آندن کین علامت و دلیل لر بر له فطرا زلیخاده ایکنه لیلیک ظاهر بولطاج
 عزیز یوسف علیهم عذر قویوب، یوسف اعرض عن هذا ای یوسف

وضاحت رضی الله عنهم دن روایت قلبیه
 دور بوقعه امام خضر الدین رازی رحمه الله علیه او ز تفسیر نه اجه عباس وسعید بن جبیر

او شبو سوزدن یوز او یوز گیل هیچ کیمه بو ایسین نی دیمه گیل بو سوز
 شایع بولما سون دیری. آندره کیم زلیخاننی قلمشده نه توب قلمش
 غم امر قلیب واستخفزی لذنک انک کنت من الخاضعین ای
 زلیخان سون اوز وک دن صادر بولغان گناهیلده اولونه همدان
 مغفرت طلب قیل. تحقیق سون قصده آگناهغه اقد ام قلمغوی
 لردن دور سون دیری.

امام محمدری رازی او شبو آیت کریمه تفسیرده سونداغ ایضاً
 بیان قلیبه دور. (بیلیکله که یوسف علیه السلام نیله او شبو قبیح
 فعل دن یا کلیگی خلق غمظا هو بولغان وقتنه اله تعالی آیدنه دن
 هکایه قلیب، ای یوسف بونو کدن یوز او یوز گیل دیری. بعضیلر
 بو سوزنی ایتقان زلیخان نیله ایری عزیز دیکر دور. و بعضیلر مذکور
 شاهد دور دیکر نه دور. بونوله معنی سی: بو واقع نی هیچ کیمه دیمه گیل
 بو ایسین خلق غم یا بیلیم هولده او یا اتفاقاً مالایلی دیکر بولادور.
 نقل قلیب دور که، اگر چه عزیز بو واقع نی یا سبب خلق دن یا سوزون
 نی قانجه تا سوز سون، اما عشق و محبت مسئله سی قانجه یا سوزون
 آغز دن آغز غم، قولاق دن قولاق غم یوتکلیب، دائم غیبت گویلیق
 بلکه غیبت هو بیلیم لرله عمر او تکوز کدن مهر خانو ناری دن بعضیلر
 غم بو سوز آخلاق نیب زلیخان غم ملامت تلیبی او زان دیر. وقال نسوة
 فی المدینه امرات العزیز تراودفتیها عن أنفسهن قد شخفها حبا انا
 لنزیرها فی ضلل مبین و مهر شهرید بر قانجه خانو ناری چایه اولور

مسوکت بر برگیم (عزیز نیکه خان توئی زلیخا، یا بس خدمتکاری یوسف نیکه نفسی
 دن معصنه حاصل تلماقنی طلب قلوب را بمش، اول یوسف نیکه محبتی آسید
 دلی بچشمه ایچنده اورون آلیب، عقلی سوغوروب آلیب دور، بز اول خاتونه
 نی، عزیز نیکه خان توئی بولوب نروب، بر خدمتکاری بیخ کو کول بهرگه نلیکیده آشکا
 آرزو نلیقده کورامیزدیگه نلرایدی، فلما سمعت بکرمعن ارسلت الیهن
 واعنت لهن معکاء و آنت کل واحدة منهن مسکینا و قالت اخرج علیهن
 وقتیکه زلیخا اول خانو نلیک قلفان سوز لرینی اشیب، آدم به ربیب اولرینی
 مهاندار لیقخ هاقردی، و اول ضیافت غه جا قریلغان خانو نلرا و هون،
 یوله نه دورغان پیر یا ستوق لرینی حاضر لادی، اهل حور نیکه عادت لریچ
 طعام و شراب ایچلم نده بولم شیب اولغورادورغان نرس لرینی طیار لادی،
 آرقا لریغ و یا نیا شلریغ یوله نه دورغان نرس لرینی قوییدی، و اول خانو نلر نیکه
 هر بر بیخ عادت لری بویلیج آلدیار بیخ قویولغان تورلوک - تورلوک میوه لرینی
 و گوشت لرینی بیجا قیرلم کسب بیسن او حون بره ریچا قنیم بردی، اول
 مهاندار دستور خانغ قویولغان آلمار و ناله و نه شسوت و انار و ترغ و
 افلیسون لردن بیجا قیرلم کسب بیسن، بر بر لری برلم هر بایده قزریق
 قزریق سوزله شیب خوشحال خرام اولتوروشقان جا غاریده، زلیخا
 حضرت یوسف نی خانو نلر نیکه حضور بیخ آلیب چقا و او حون حضرت
 یوسف نیکه قاسیخ کریم، اصیل کیم لر برلم یوسف علیه السلام نی -
 کیننده دروب یا ساندوردی، و بو خانو نلرا اوستیکه حقیقیل و اوز و کنی
 اولر غه کورسم تکیل دیدی، حضرت یوسف زلیخا نیکه کورسم تم سی بو بوخ

دولت

اول فائونار نیله حضور یغ کردی. فلما رایغه اکبرنه وخصه و قطعن
 ایدیهی و قلمن حاشن لله ما هذا استواء انه هذا الاملاک کریم
 وقتیک اول فائونار یوسفنی کورگه نره آینه حسن جمالنی بنی نهایت
 درجه ده اولوغ تابیدیلر. حسن فائق و جمال عجیب زیبا سیدن هوت
 ده قالیدیلر. هونک: مفسر لر یوسف علیه السلام لقعده آینه حسن
 و جمالنی نهایت درجه ده امیر ایلین لقعده صم گوزل لرون آرتوق
 و اول تور کیم لیک فولون آی نیله اوزرگه یولدوز لرگه بولغان
 آرتوقلغین اوشما شه در دیگر ندر. معراج هوشنده هو سونراغ -
 رعایت قلیب دور. حتی بعضی نیله دیشته حضرت یوسف مصر
 کوهالریده یورگه نره یوزی نیله نوری نیله شعاعنی کون نیله شعاعنی
 تامرگه توشکله نره ک نوسه و ایدی ده یور.

خلاصه: فائونار حضرت یوسف نیله حسن جمالنی کوروب همهمی
 اوز لرینی بیلمی عقل و هوشت لرینی یوقایتیب اوز بده که تدبیر و قول لریده
 بیجا قلدی برله کمال بیخود لیقاری دن قول لرینی که تدبیر. حضرت یوسف نیله
 فرشته ده که حسن جمالنی کوروب، بوتون وجود لریده شعور و توغور
 لری قالما غافلقدن نیم قلغانا لرینی بیلمه دیلر. و بیجا برله قول لرینی که سکره
 لرینی تو یامدیلر. و ب کوعجیب لیب اللہ تعالی مونداغ حسن و جمال امیر ایلین
 بر انساننی یا ارتشدن عاجز بولوشدن منزه و پاک دور. بوالا انسان
 ایم سن بلکه اولوغ بر فرشته دور دیدیلر. [هونک مونداغ عجیب حسن
 و جمال صاهنی بولغان آدم انسانلر ایچنده بولغان ایم سن. مونداغ زیبا

جمال و مونداغ حسن بر له جمع کر لکن کمال، و آنیکه اوستیخ بود در همه که
 عصمت فقط فرشته لر نیلک هواص لر ندر دور دیدید لر ز لیخا فانون لر نیلک
 حضرت یوسف نیلک فرشته ده که که اش سیز حسن هما لید نه هیران
 قالیب همدن زیاده بیخود بولغانلیق لرینی کوروب، اولر نیلک بو حسن
 جمال نیلک سی بالانیلک محبتی ده او زینی طعن و ملامت قلغانلیق لر
 نیلک او رو نسیر ایکنی نیلکینی بیلد و رب، بو توغنی یدیه او زنی نیلک معذور
 ایکنی نیلکینی اظهار قلیب آیتیب دور، قالت فن لکن الذی لم تننی فیله
 ز لیخا دیدیک: سیز لر بو آدم ایمس فقط اولوغ فرشته دور دیگر لذات
 شوکنغانلیق بالادور که: آنیکه محبتیه دلیم نی اختیاریم دن که تکلوزوب
 والیه و مفتول بولغانیم او چون ملامت قلده نیلک لر بوکنغانلیق بالانیلک محبتیه
 دلیم نی قولومدن که تکلوزمه کهده من طعن و ملامتک لر لایق مو؟ یا که بو طعنه
 مدن معذورمه مو؟ مانا بونی بو کون کور دو کلر: و حالانک ملامتخ سیز لر
 لایق دور سیز لر، چونک: سیز لر آنی بر مشه کوروشن بیلد نلا عقل و حوشیک
 لر دن کتیب قولوشلر نی که سکر نیکلر نی تو یادیکلر، اما بوکنغانلیق بالانیلک
 یا نیمه او زون وقت تورغان بولسیه ممدن بو حالخ نوشم دیم، او زومغ صبر
 بیریب او زومنی تو توب که لیم، سیز لر او ز کلر نی تو توب آلا ما دیکلر دیم که
 سیز لر منی ناهق ملامت قلده نیکلر، مانا ایمدی حق منیلک طرفیده، ایکنی نیلکینی بیلدیکلر
 عاشق بی قرار ز لیخا نیلک مذکور خا فانون لر غی قلغان بو قارقی سوزلی، یوسف و ز لیخا
 نیلک حقیقی من عاشق ایکنی نیلکین در لک بره دور، چونک: چون عاشق عنوانینی
 ایکنی لکن آدم لر، عاده که انسانلر آرا آیریم بر علاوه لیکه فصوصتیکه ناش

بولغان ذالردور، لکن بولغان اصل و نغیس پر غایب بولوب، اول غایب،
عشق مجازی دن بارلیق درد و کلفت لرینی تارتیب، (الحجاز قطرة الحقیقه)
مفادینجه، مقصد اصلی بولغان عشق حقیقی غم اوتمه کورد، اول عشق حقیقی
بولسه المذ و الجلاله بولغان حقیقی عشق دور، والله اعلم بحقیقه الحال
آندن کیم زلیخا حقیقت هالنی اولرکه آجیب ایتدی، ولفه راودته عن نفسه
فاستعصم ما تحقیق منه اول کنعانلیق بالادن مرادیم فی حامل قلمانی طلب
قلدیم، اول منی دفع قلبی، اول زینی محکم ساقلادی، هذائیک پنا صبیخ
سغنیب اول زینی ساقلا ماقده به لجه محکم توردی، سونراغ عصمت ده
توروب به نه معاذ الله به هذادن عصمت فی زیاده قلمانی سوزادی،
زلیخا فانور غم اولرک نیلک مخفی سیرینی آشکارا آجیب ایتیب اولرین صادر
بولغان طلب فی حضرت یوسف نیلک موافق کوردی کمال ساقلانسی برله اولرینی
تارتقانی بیان قلفانده کیم آشا بولغان محبتی نیلک کوهلو کلگیله، نیز انصاف
غم کیلیب قالار دیگر نیت برله نتهه یدر سالیب تورنده کی سوز فی ایتدی،
ولش یفعل ما أمره لیسجنن ولیکونا من الصاعزین، تحقیق اگر اول کنعان
لیق بالادن بویورغان اشقی قلماسه یعنی منیلک طلبیمه ما کما موافقت قلماسه
البت اول زندانغ سالینادور، والبت زندانده هزار بولغومباردن بولادور
قاتوندر زلیخانیک بوتهه یدینی اشکله ندن کیم هم لر ی حضرت یوسف گم بیغلیب
زلیخانیک اسیگ بوی سوزوب مقصد بی حاصل قلماسه آشا مخالفت قلماسه، ساکما
اصلا یا هشیلیق بوقدور، اگر زلیخانغ مخالفت قلماسه اولرکی زندانغ توشورالیم
وهواریقجه مبتلا بولاسن دیشیدیلر، آندن کیم حضرت یوسف قاتوندر نیلک

تکلیف لریدن قوت و لماق او چون المد سبحانه غم التجا قلبیه، آیتک دن ما نمازندان
 محبوب راقا دیدی، قال رب السجن احب الی مما یدعوننی الیه واللاتصرف
 عنی کیده من اصب الیهن و الکن من الجاهلین؛ فاستجاب له ربه فصرف عنه
 کیده من انه هو السميع العظیم؛ یوسف علیه السلام دیدیکر؛ ای بار من تربیت
 قلغوجی تکریم او شوقا تو نر نیک منی آراغ آلیب منیک قلشیم غم جاوقا نرس
 لریدن ما نکا، نهه ید قلغان نر ندان محبوب راقا دور، اگر مرن دن اول فا تو نر نیک
 مکر و هیله لرینی تو سما ساله و قایتار ما سانه، انسانیت طبیعی نیک تقضاسی برله
 من اول نیک طرفیکه مائل بولوب قاله من و ناد انردن بولوب قاله من، حضرت
 یوسف بوهفته بالباریب تکریمک التجا قلغان دن کین آیتک تکریم اول لطف کرم برله
 یوسف نیک دعاسینی اجابت قلدی، و اول فا تو نر نیک مکر لرینی یوسف لکن دفع
 قلدی، اول نیک مکر لی اصلا آنجا یول تا چادی، و فقط آنجا تا نیر قلما دی، تحقیق
 اول تکریم تعالی او نیک بالباریب دعا قلغوجی نیک دعاسینی استکوجی فقط
 اول دور، التجا قلغوجی نیک احوال لرینی و اول نیک یا هشیلیقا و صلاحیت
 لرینی بیلگوجی فقط لا اول دور.

بو آیت کریمه تفسیرنده امام فخر الدین رازی رحمه الله علیه سنو نه اغ ده به دور
 بیلگیل کر؛ زلیخاء و لش لم یفعل ما امره لیسجنن و لیکوننا من الصاغیرین
 یعنی؛ یوسف من بو بریغان نرسه فی قلماء، البتة نر ندانغ سالنا دور.
 و البتة نر ندانغ حوا بولغوجی اردن بولا دور دیگر دن ده، من کور فا تو نر بو
 نهه یدجی استفت حضرت یوسف نیک او چور ریسگی یخلیش سنیک
 زلیخا نیک امریکه مخافت هیلید قلشیکه اسکا یا هشیلیقا و اگرا آنجا

مخالفت هیلین قلشدا امداد و مت قلسالنه زندانغ توشوب خوار ليقده اقالاسنه
ديشده ياز مانا موسوا احوال ل آر قاسيدا حضرت يوسف غم بر قانچي تور لوقه
او توش سيز ليقه نوزك لتوروي . بو او كوش سيز ليقه نيلك بونجي سي ؛ بو
توغر يديكي حقيقت حالغ سبب بولغان زليخا نيلك همسن هما لده به كمو
هي ايليق بولما قيدور . ايلانجي سي ؛ زليخا نيلك دولت و مال نيلك سي بولوب ؛
اگر يوسف آنيلك مطلوب نيلك كه حيليك قلغان تقد بده بار ليقه مال ملكين
حضرت يوسف غم شرح قلش نيتنده بولما قيدور . او بونجي ؛ مذكوره خاتون
له حضرت يوسف نيلك اوب هوره سيك توبلو شوب هر بوي آخاميل قلمش
غم قز يقتهور ماقى ، و آخاميل قلمانغان تقد بده آنى قور قوتما قى دور . و
بو توغريده خاتون نيلك مكر و حيله سي نيلك كوهلوك بولما قى دور . تور نجي
حضرت يوسف نيلك اول زليخا نيلك يا مانلغده و اول يوسف نى اول تور نجي
و هلاك قلمشغ اقدام قلماقيدور قور قاقيدور . ديمك له حضرت يوسف
زليخا نيلك مطلوب بونج موافقت قلغانده آخاميل قلمشغ بولغان قز يقتهور
له و آخامخالفت قلغانده زندانغ ساليش و خوار ليقده قلش بولغان -
قور قوش ل نيلك بار ليقه حضرت يوسف مقدمه بيلغيب توبلا نغانلقدور
حضرت يوسف ، بو هيل كويليگه هم مده كوهلوك سبب ل نيلك اوزى
ده زور بر تائير بير يشيدور قور قدى . بيلگيل كه ؛ انسان نيلك قوتى
و طاقتى بو نراغ قيبه هيليقه آستيه اوزيني ساقلاپ قاليش نى
ماصل قلمشغ وفاقدا يور . مانا موسوا واقدا اوز تگر نيلك القباقيب
اى ربيم اول نيلك منى ها قورغان نرسه ليدور ما شام زندان محبوب جبراق

ده بد دعا قلدی . بنی امام فخر المدی رازی رحمه الله علیه بر قدر تفصیلاً
 بیان قلفا ندره کین یوقارقی تفصیلات بر لک ندره نیلک قبیح فعل دن
 قانیشی و الدجل و علانیة طاعتیک یوزلمه نیشی فقط لا الدردن ایکن
 لیکن ثابت بولاد دور ، و بوسوزنی یوقارقی و چه دن باشق بر وجه بر لک قرار
 لاشتوروش ممکن بولوب ، اول بولسا حضرت یوسف مقننه موندغ
 گناهنی قلفشغ رغبت قلده و یر یغان سبب لر نیلک بار لغی یعنی بابلیق
 و مال و منصب و موندغ همه جمال لیکنسی بولغان فالتوننی آلمیب
 منفعت له نشی) قولغا کیلیشی و آنیلک دن یوز اویر و شده آکمنی نفرت
 له ندره یر یغان سبب لر نیلک بار لغی قولغا کیلیشی دور . احوال شونغا اغلا
 بولید یکن مذکور قبیح فعلنی قلفشغ رغبت له ندره گوچ سبب لر نیلک کوچه نیشی
 و آنی قلماسلیقه رغبت له ندره گوچ سبب لر نیلک ضعیف نشی طبیعی دور .
 سول سبب له الد سبجان دن اوز قلبیده گناهخ رغبت له ندره یر یغان سبب
 لرنی یوقاتی یغان بر قانچه ضد سبب فی پیدا قلبیه بیریشنی طلب قلا دور .
 چونک ؛ بوجیلد نیلک طلب که او یغون سبب قولغا که لیس ، گناهخ نوسوشی
 قولغا کیلیب قالا دورده مذکور گناهخ نوسوشنی ایجاب قلا دور . بو
 بولسه حضرت یوسف نیلک (اول فالتوندر که میلان قلبیه ، نادانردن
 بولوب قالا مه رب) دیگره قولی بر لک اراده قلنغانه مضمون دور) انتهى
 ایستلیب دور که ؛ زلیخا ایری عزیزخ دیدیکر ؛ (بو بالامینی بد نام قلدی
 بوندن کین مه لک آنیلک خدمتندن که چیدخ ، اجمدی موافق کیل دورغان
 ایش آنی ندره ندره ساغیل که ؛ اول گناهکار سانا لیب مه لک ملامتدن

قَوْلَايَ) عزیز بوسوزنی محفول کوروب آئی زندانغ سالشغ علم قلدی
 ثم بد اللهم من بعد ما رأوا الآيات ليسبحنه حتى حين بد آندن کین
 یوسف نیک با کلیگی دلالت قلغان آشکارا علامتاری [یعنی کوبینه ده
 نیک یر تیلش، وصی بالانیک سوزله شی، و فائونار نیک قول لرینی
 کسیتی [یعنی کورگه ندریدن کین اولغ [یعنی عزیزغ و آنگا بو توغریه
 مصلحت بهر گومج بولغان کشیرکه آدمار نیک آراسیده کی موصول بوزله
 توگه گوخی لیک آئی زندانغ سالشغ قرار قلایلر [یعنی دین عزیز
 نیک مرادی هلق آراسیده شایح بولغان سوز با سلاخوخی، زلیخانیک
 مرادی آدمار گناه یوسف ده ایک نلیگینی بلییب، زندان محنتی آئی ایمنوب
 اوزیغ بوی سونادورغان قلغوخی دور]

امام خیرالدین رازی ایتیب دور زلیخانیک ابری عزیزغ، حضرت یوسف
 نیک عفت ایتگی اوشبو سمت نیک غباریدن بالک ایک نلیگی روش بولغان
 جهتده چار تا چار آنگا هیچ تعرض قلمادی. اما زلیخانا بو توگده کین بینه حضرت
 یوسفنی اوزی نیک مرادیغ موافقت قلمشغ کونور مده او چون بارلیق -
 حیل لر برله مکرو حیل قلمدی. حضرت یوسف بولسه آنگا هرگز التفات قلمادی
 آفری آندن ما یوس بولغاج، با شقار بول برله حیل قلمشغ باشلاب اریغ
 دیدیک [بو کنگانلیق بالا آدمار ایچده عزیز نیک خاتونی مده ندن اوزی نیک
 مرادینی طلب قلمدی ده، منی رسوا قلمدی. و مده هلق اور تا سیغ حقیق
 اوزوم نیک عزیزیمنی اظهار قلمشغ قادر بولالما مده. ایددی ساکجا بولایی
 ایسن نیک برینی قلمای چاره یوقدور. یا ما کار حضرت براسدن مده حقیق

خلقی غر حیرتی نے یتیم مرہن کیا کہ یوسف فی زندانغ سالہا سیدنا زلیخا جو سوز
 قلناحی عزیز نیلک دلیغ (جو تو غریبہ قلناغان سوزی آدماریک نیل ریدہ کالیب
 خاطر جمع جو لغو خچ لیک یوسف فی حبسین قلناحی ایلک تو غری فار دوہ تا کہ
 رسوالیوا کیم یلگی) اللہ تعالی نیلغ قوی، ثم بدالهم من بعد مارا والایا
 لیسجنہ ہی ہیں دن مراد مانا جو دور
 عزیز زلیخا نیلک فرمائیدا و بویر وعیدا، و بویر وعیدہ، حقما یہ ورغان امری
 دن باش تار جمایہ ورغان یو واسن تو کہ وہ کہ تو گئی زلیخا نیلک قولیدہ ایدی
 او شو سیدن زلیخا نیلک سوزیک فریغتہ بولدی، و حضرت یوسف نیلک پاکلیکیک
 دلیل بولغان علامتک فی او نولدی، و زلیخا نیلک رایی برلم عمل قلدی،
 تفسیر کاشفی دہ کہ یتیم دور، روایت قلبیہ دور کہ، فاما تو ندر حضرت
 یوسف غم نصیحت قلنا ندریدہ آنیکدن رد جو ایسی الشکر ندر کیم نا امید
 بولوب زلیخا غم ایلک یا غمشسی، آئی ایلی اوج زیندا نغ سالہ دور سالک تارقان
 حقما مشقت سببی برلم سنیلک امریکہ کہ کونوب، نعمت و راحت نیلک قدر ہی قلبیہ
 سنیلک آلدیگدہ یا ش ایلیب بویر وعیدکدہ بولادور، زلیخا جو سوز برلم عزیز
 نیلک رایی و فکرینی اوز کر رشکدہ حیا ایز لاب، آفری عقل و ادراک سینی
 عزیز، مکار زلیخا نیلک سوزی برلم حضرت یوسف فی زندانغ سالہ الشغ
 جو یوردی، آفرن کیم زلیخا یوسف علیہ السلام فی زندانغ آلدور و شفی
 ارادہ قلبیہ عزیز ہی حکم قلدور و خاچ، یوسف علیہ السلامغ (سنن منی
 کوب، احوارہ چیلیک لک، قویہ و لغ سنیلک تو غرا کدہ قلادورغان مہربان
 لیقاریم تو گدی، ایچدی مہر سنی زندانغ سالہ دور و بے او یوردہ کی

مستول آدم را که منمنی قانتی عذاب قلش و بوبروقا نو سوره من من
 او سونگنده کی اذیل بیبم که کنیم زنی ساله و رجب، تو گداز بولغان
 تو بن درم لیک عادی کنیم کبیده و در من، صوره آ یا غیلخ تیمور کشین
 ساله و زامه من) دیدی، بولون بیدار خود حضرت یوسف آخامیلان
 قلم غانده کن، آینه او سونگنده کی کنیم زنی ساله و رجب، تو بن
 درم لیک عادی کنیم زنی کبیده و دردی، آ یا غیلخ کشین ساله و رجب
 زندانغ تا شلاتدی، و دخل مع السصوه فتیان طو یوسف بیان برگ
 ایکی یگت هر زندانغ کردی [اول ایکی یگت ملک ریان نیک اوراسی
 ده کی خادماردی بولوب، بری بادشا هیلیک سترایچی سی یند بری طعام طیار
 لایدرغان آستپ زنی ایدی، بول نیک زندانغ کریشی نیک آستپ، مهر
 خاقیدن برگ و کیشیا، ملک ریان فی اولتوروش فی قصه قلیب سترایچی
 بولوب آستپ زگر کوپ مال و پول پیریب، ملک ریان نیک طعام و سترایچی
 زهر سالیب، آ فی اولتوروشنی تا بشوردی، هر ایکی لاسی بول مالغ اکرایب
 اولتور مدکی بولدی، کین سترایچی بوسه و قصیدین قانتیب، آستپ ز ملک
 نیک طعامیخ زهر سالدی، بول نیک هر ایکی لاسی عادتاری بولونچ طعام
 و سترایچی ملک نیک آلدیخ خودیدی، سترایچی بادشا صغیر بول طعام زهر
 سالنغان طعام بونی بیبم گیل دیدی، آستپ ز بول سترای زهر سالنغان سترای
 دور بونی ایچیم گیل دیدی، بادشاه سترایچی بول سترایچی ایچیل دهب
 امر قلدی، سترایچی آ فی ایچدی زهر قلدی، آ آندن کین آستپ زگر
 سه غو بول طعامی بیبم گیل دهب امر قلدی، آستپ ز بهانه لر قلیب ینیش

باشن تا رتدی. یاد شاه ایکی لیسینی زندانغ سالشیخ حکم قلدی بوا یکی سی
 نیلک زندانغ کریشی حضرت یوسف نیلک زندانغ کریشی وقتیش کو غری
 که لیدی. حضرت یوسف زندانده بحیرتسار نیلک احوال لرینی سوراب آغزنی
 لرینی یوخلایب غمکین لر یگه تنسای بیریب، صبر نیلک فیتیج سینی اول که بیان قلب
 کو کول سورار ایدی. و کور گن تو شاری بولسه آنیلک تعبیر بی بیره ر ایدی.
 کونارده ب کون مذکور سراجیح و آشپز توش کوروب تو شاری نیلک تعبیر بی
 سورادیلر. قال اهد هماغنی ارا بی اعصر ههرا و قال الا خزانی ارا بی اهل
 فوق رانی سی خبر تا تحمل الطیر منه نبشنا بیا و یله انا نریله من الم هسینیر
 اول ایکی سی نیلک برسی من تو شومده اوزوم نیلک شیره سینی سقیب توش کوروب
 دور من دیدی. تو شومده من بر باغده ایمن من. آنده بر توب تا ک بولوب آنیلک
 اوج ساب اوزومی بار. من اول اوج ساب اوزومنی اوزوب آکیب، قولومه کی
 جامغ آنی سقیب یاد شاهغ ایچور گنمش من ای وینه بری ایدی من هم تو شومده
 باشیم نیلک اوستیه اوج سببت نان و بر قانج نور لولک طعام لر نی کور تریب توش
 لر باشمده کی نرسه لر دن ییکه نیی کور دوم. بر نیلک تو شاری میز نیلک تا ویلینی بزر
 که خبر بر گنل. تحقیق بن سنی زندان اهل یغ یاغشیلوق قلعو حیدر دن کوره میز
 یعنی بزر نیلک اوشو تو شاری میز نیلک تعبیر بی ای تیپ کو خلیمر نی کور کریش
 بر ل بزر غیمو یاغشیلوق قلب قوی دیدی. حضرت یوسف اول نیلک توش
 لر نیلک تعبیر یه اول نیلک بری او چون سوم خبر بار لغی او چون تیز لید بر ل
 آنیلک تعبیر بی لایق کور مدی. چونک اولر که ده سله به نقر نیلک سوم خبر نی یز کوز
 که نده اولر که کاتیق استسلب آکیب، تعبیر بر گوی نیلک سوز بی کول قویوب آغلاش

دن نعت قلا دور و باش تارتا دور، و تعبیر بر گوئی که عداوت بلکه نعت قلا دور
 بلکه حضرت یوسف تعبیر بر شده ایلیگیری اوزی نیک سوزیخ استم نشار یگی
 سبب بولا دورغان، و عداوت و نعت دن اوزی سا قلا بد ورغان بر سوزی قلا قنی
 لایق تابه ی. قال لایا نیکما طعام قرز قانه الانبا نیکما بتا ویله قبل ان یاتیکما ذلکما
 مما علمنی ربی ط حضرت یوسف ایله سیز ایلیکیه لر که هر وقت رز قلنشد لر اوزون
 کیله دورغان طعام نیک سیز لر که کیلنشدن ایلیکاری آنیک تا اویلی سیز لر فقط اوزون
 خبر بیره من [یعنی اول طعام قایداغ طعام، رنگی قایداغ، طعمی قایداغ، و عاقبتی
 قایداغ بولا دور، آنی بیگن کسکه ضرر قلا دور، یا که منفعت قلا دور، یا که آنیک ده
 زو بار مو، یا زهر یوقو سیز لر که خبر بیره من [مصر باد شاهسی هو قاچان زو انو
 کشیلدن برینی اوتورم کچ بولسا آنیک طعامیخ زهر سالیب بیه شیب بریشک امر
 قیلور ایله ده ب نقل قلنجه دورج من سیز نیککیه لر غن بر که دن خبر (یعنی غیب
 ایشاردن خبر بیری شی و توشار نیک تعبیر میا بیری شی) حقیقی تربیت حج تکریم ماشا و حی
 و الهام بر لبیلد و رگن نرسه لر نیک جماع سیدن دور
 حضرت یوسف نیک اول ایلیکسیغ بوسوزنی خلسی، نیک بو خبرنی بیلشیم،
 آدملا ایچنده مشهور کاهنلا و غز اخلر بر که دن خبر لر طریقه بولمای، بلکه الله علیم
 حکیم نیک نبوت اوهون بنده لر ایچندن اوزی فواضلاغان بنده سیغ عطا قلا دورغان
 فضلی دن دور، انی ترکت ملة قوم لا یؤمنون بالله و هم بالآخرة هم کافرون [تجروم
 دن بوییم ماشا بوعلم لر فی بیلد و ردیکر [تحقیق من آن داغ نادان بر گروه لر نیک یول
 لر منی ترک قلدیم، یعنی قطعی صورتده آنیکدن اوزومنی توسدوم که اولر الله نیک
 بار لیکلیغ و بر لیکلیغ ایمان که توره میده و لر، و هم اولر آخرت نیک واقع بولوشیغ

اولاً انکار قلعو حیدر دور .

بوایت کریم تفسیر نه امام فخر الدین رازی رحمۃ اللہ علیہ سؤنداع دہب دور . بیلگیل کر : بوایت کریم دہ بیان قلعغان مضمون ، بادشاہ نیک ایلی فوت
 بیسی نیک توشا نیک جواب ایچہ سدور سؤنوک اوچون اول توشا تاء ویل
 و جواب بر رمی بوایت کریم دہ کی مضمونغا یونکو لوشید یکی دہ منی بیان
 قلعش لازم بولوب ، بو توغریده علمائے بر قانچی وچہ لرنی ذکر قلب دور .
 (برنجی وچ) توشی نیک تعبیر بی سوراعوچی ایلی خدمت نیک بریکه بریلید و غا
 جواب آ نیک زنداندن حقیقہ دارغ آکسیلیشی بولوب ، اول بو تعبیر اکتلاسه
 آ نیک غمی ہو غایا دور . و بوسوزنی آتلاش دن نغری کو چہ دور سؤل چمدن
 ایلی یا غمی سی ، توشی نیک تعبیر بی ایستی دن ایلیکامی اللہ طرخیدن حضرت
 یوسف که فضیلت یونزدن بیر بیلگن علم که و وچی که بولغان آهی مضموننی
 ایلیکاری دییش دور ایچہ بونی دیگر دن کیون توش نیک تعبیر بی ایلیخان اوزکو
 تعبیر تہمت و عداوندن سلامت بولوب حقا دور . (ایلیچی وچ) شایہ حضرت
 یوسف ، علم دہ کی اوز در چہ سی زنداندہ کی لر نیک یوسف حقندہ کی اعتقاد قلعغان
 در چہ سیدن اوستون و اولوغ لغینی بیان قلعش ارادہ قلعغان دور . چونکہ : اول حضرت
 یوسف دن طلب قلعغان تعبیر علمی ، گمان و تخمینہ اوستیکہ قورولغان علم ایکہ نلیگندہ
 شک یوقدور . سؤسیدن بوتون مخلوق خبر بیریشدن عاجز بولغان اوزول کسین
 غیب اشاردن خبر بیریش ممکن ایکہ نلیگی بیان قلب دور . احوال سؤنداق ایکن
 حضرت یوسف تعبیر علمیدہ بارلیق آدمار که فائق ایکہ نلیگی سببی برلرن حمہ دن
 اخصل دور . خلاصہ : توشا تعبیر بیریشدن یوقارقی مضموننی ایلیکاری کہ توشون

اوزی نیله تعبیر علمیه هم ده فاشق ایله نلیگی، و اول علم ده باشقاریت لیله
 نرسه گیه تگورچی بولغان لغینی زنده کیلار نیله دل لرینجه قیلا آردور مافی دور (اوجونجی
 وجه) سندی ایستید دور سیز را او یقودا برزقلا نغان طعام سیزرگه که لیم یور
 دیگر سوز او یقودا کی سوز بولوب، آنیلک تعبیر که بولغان علم، باشق نغ بولمای
 بر نرسه گیلای بولادور دیگر لی بولمای دور (تورنجی وجه) مشایه یوسف علیه السلام
 اول ایکی خدمتی نیله اوزی همقیده اعقاد لرین محکم قلبیه، یوسف سوز بی قبول
 قلشینی بلیب، اوزی نیله اله نیله رسولی ایله نلیگی که دلالت قلا دورغان معنونی
 ایستاندور. هونک: همات دینی فی اصلاح قلشغ مشغول بولوشی، همات دنیوی که
 مشغول بولوشده آرتوق دور. (سینجی وجه) امید که حضرت یوسف مذکور آشیب زنگ
 فایه یا قنده ازنده انزن حبیب دارغی آنسیلا دورغان لغینی بیله نلیکده، آنیلک کافر لبقده
 اولدی و قانتیغ عذاب لایق بولمای اسلامغ داخل بولوشیخ اجتهاد قلفاندور. و
 صلای بولغان آدم بر دلیل وفاکت اوستیگه حلال بولوشی، و هیات قالفان آدم
 مور دلیل وفاکت اوستیگه هیات قالیسی او هونورور. (آلتنجی وجه) اله تعالی نیله
 لایا نیکیما طعام ترزقانه الانبیا تکما بتاویله دیگر نغولی او غاقلیقغ محمول دور. و معنی
 بودور کریم: سیزر ایکیلیغ لر زقلا نغان طعامنی فقط من لاجنر بیره من اول طعام
 قایه اغ طعام، و قایداغ رنله ده کی، و قانچ لیلک طعام، و آنیلک عاقبتی قاندرغ
 بولادور، یعنی اول طعامنی اگر انسان بیسه سا قایتامدور یا که سا قایتامدور
 دیگر بولادور. بونو کرایه بر وجه بار بولوب، اگر پادشاه بر انساننی اولتورمکی
 بولسا آنیکغاز صر سال نغان طعامنی بیب دور ایبری. یوسف علیه السلام سیز
 لرگه که لکن طعامنی آنیکده زهر سال نغان طعام یا که زهر سال نغان طعام ده

خبر بیره معنی . ما نانا بو معنی یوسف نیکه لایا قیما طعام ترزقانه الانبیا تکما
 بنا و یله دیگره قولی بیان اراده قلنغان معنی بودور . هامل کللام حضرت
 یوسف الدبیلده و رگن غیب دن خبر بیره شیخی اذعا قلده . حضرت یوسف
 نیکه بو قولی حضرت عیسی علیه السلام نیکه (وانبیکم بما تاكلون و ما تدرسون
 فی بیوتکم) دیگره قولی نیکه اورنیده دور . دیمه ایله کار یکنی اوج و هم حضرت
 یوسف نیکه تعبیر علمیده هوم دن او مستور ایله نلیگی مقرر قلماق اوچون
 دور . و کینلی اوج و هم حضرت یوسف نیکه الله تعالی دن بولغان صادق
 پیغمبر ایله نلیگی مقرر قلماق اوچون دور . امام رازی سوزی تمام بولدی .
 و اتبع ملة اباى ابراهيم واسحاق ويعقوب و او زوم نیکه آثاریم
 ابراهيم واسحاق و یعقوب نیکه ملتیکه ایرگاشدییم . (یعنی اول نیکه یوللریغ
 ایرگاشدییم) او شیوا اولوغ پیغمبر نیکه اسم سربین لر بی بیان قلشی ، اوزی نیکه
 نبوت اهل بیتین ایله نلیگی اولوغ اظهار قلماق دور . چونک : اوشو انبیاء
 کرام نیکه شأن سربین دن یاده کی آدم کرام اسیده مشهور و درجه لر ی بار یق
 آدم لری معلوم دور . حضرت یوسف نیکه اول انبیاء ذوی الاحترام نیکه اولاد
 لریدن ایله نلیگی اولرگه بلیسه آتی تعظیم قلا دور . و اولوغلاش و هم متکبر
 کوزی بولم آشا نظر قلا دور لر . و حضرت یوسف نیکه انقیاد لر ی کامل راقا
 و دل لر ی نیکه اول گناه دن یاله بولغان یوسف صدیق نیکه ارشاد قلا دور غان
 سوزی بولم متاثر بولماقی تمام شامل راقه دور . ماکان لنا ان نشرك بالدمین
 نشی و ما سربین یوقا الله صیج بزرسی سربیکه قلماق بیز لری اصل لایق ایم سدور
 ذلك من فضل الله علينا وعلى الناس ولكن أكثر الناس لا يشكرون . او شیوا

توحید [یعنی سزایک سیزالدغه هیچ برتر سے لی شریک قلمای، یا لغو الذمہ بعبادت
 قلماق] خدا نیک بزرگ عطا قلمان فضلیه دور. و هم بزر نیک واسطه مز بر
 بار لیسو آدمگر خدا نیک فضلیه دور. و لکن انسان نیک کوبه کی خدا نیک فضلی
 که شکر قلمایه دور. و اسلام نیک او لوح نعمت ایکه نلیگی بیلمه دور. [یعنی او
 المد تعالی اور فضلی بر ایمان نعمتی عطا قلیب او زری نیک نزدیده مقبول بولغان دی
 اسلامده قلمانیغ شکر قلمایه ورلر]

توسلری نیک تا و بلیی سوراخان ایکه خدمت بیغ یوسف علیه السلام توشی نیک
 تعبیر بی بیر شدن ایلکاری، او زری نیک خدا نیک وحی برله غیب نیک علم لیبی -
 بیلمه کلیگی خبر بیریب، آندره اول ایکه یولدا شلری فی ایمان ایلمه و توحید غم غریب
 قلماق، او زریغ رسم و عادت قلمیو القان شریک و کمر اهلوق دن نفرت لندورده
 او یون، او زری نیک مسز کله نیک دینار یون قطعی یز ارضی و او لوح بیغ بر نیک
 اولاد یون ایکه نلیگی و بیغبر لیکلی اظهار قلدی - آندره کینه اولری اسلامه خوش
 قلماق شروع قلدی. و زنده الله کی ایکه یولدا شتی نیک بری نیک بات فرسندده دارغ
 آسیلیب اولقور کشتی اخبار آلهی برله جز می بیلگه اییدی. شوقا بنا اول بری
 کافر لیکه اولوب قانتیغ غذا بیغ لایق بولماسون ده ب آ نیک اسلامه داخل
 بولماقیغ اجهتداد قلدی. تو شکر تعبیر بیریشن ایلکاری بو شکر که اشتغال قلمش
 مهمات دینی نیک اصلا بیغ اشتغال قلماق، مهمات دنیویه نیک اصلا بیغ اشتغال
 قلماق اولی ایکه نلیگی مهمتیه دور. اول ایکه یولدا شتی اسلامه دعوت قلیب
 اییدی. یا صامی السحن، ارباب متفرقون غیر ام الله الواحد القهار
 ما تعبدون من دونه الا اسماء سمیتوهما انتم و اباؤکم ما انزل الله

بهمان سلطان ان الحکم الالہی امر ان لا تعبدوا الا ایاہ ذلک
 الدین القیم ولكن اکثر الناس لا یعلمون ذای ذنواہ کی ایکی یولدش
 لرم سبزل معبود بیزده ب عبادت قلا دورغان متفرق و مختلف بتل یا شیمو
 یا کہ ذات وصفاتیہ او ششاشی یوق تنہا، صحہ کائنات اوستیک معبود مطلق
 اللہ یا شیمو. اللہ واحد قہار دن باشق، سبزل و آتا بابا خا کہ لرو ارباب
 دہ ب نام قویغان بر قانچ اسم لرگیلا عبادت قلا سبزل اول او و ظلم
 نام قویغان نرسه لرگه عبادت قلا قوغریسیہ اللہ تعالی سبزل غصیح بر
 صحت و برهان نازل قلمادی، عبادت اسیئیدہ حکم فقط اللہ غی خاصدور
 (ہونکہ) عبادتخ لایق بولغان ذات اول معبود مطلق بولغان لیکہ عبادت
 توغریسیہ کی حکم و امر و تکلیف آکا مخصوص دور) اللہ تعالی، پیغمبر لر
 نیک تیل لر ی برلہ، بالغوز اللہ تعالی غیلا عبادت قلا سبزل دہ امر قلدی
 [صدانیک غیر یغ عبادت قلا ماغای سبزل] او شوبول [یعنی عبادت بی بالغوز
 ضدا غیلا خاص قلبیش] توغری راست دینہ دور. [یعنی آئیکہ توغری دین
 ایکن لیکیکہ حجت و برهان لدلالت قلا دورغان، و اگر یلیدہ مرکز یول تامای
 دورغان راست دینہ دور] ولكن آدم لر نیکہ تو لاراغی آئی بیلہ دور لر
 سو نولہ او ہون حق یولدن آد اشیب تور اولہ - تور لون ضلالت بیابا
 سرگردان دور لر.

یوحنا علیہ السلام اول ایکسیک حق یولہ بیانہ قلبی اولی حق دینخ
 دعوت قلا دن کبر اول ایکی سی نیکہ تو ش نیکہ تعبیر بی بیانہ قلا حق
 یغورع قلبی دینہ

محترم امام فخرالدین رازی رحمه الله علیه جو آیت کریمہ تفسیر شدہ سوسوہ اغ
 دہ یہ وہ [بیلگین کہ ایٹکارینکی آیتہ یوسف علیہ السلام پیغمبر لیکنی ادعا قلغان
 ایہی و پیغمبر لیکنی اثبات قلشن، الہیاتی اثبات قلشن مبنی بولغان قلغانی اویون
 بو آیت کریمہ وہ الہیاتی اثبات قلشن شروع قلدی . و آدم لرینک کورہ گی
 عالم وقادر بولغان الہیاتی بار خیمہ اقرار قلغانی بولسیمہ، اولردن بعضی
 لری فلک گہ منسوب بولغان روح لرینک صورتہ بتارنی یا سب اولر گہ عبادت
 قلا دورغان، و اولردن فائدہ و زیانینک مہاصل بولوشینی کوز توتادورغان
 بولغان نلیقدن پیغمبر لرینک کورہ گی نیک سعی سنی مذکور بتار گہ عبادت قلشن
 دن توسوش بولغان ایہی . حضرت یوسف نیک زمانہ سید عوایش شیواسلو
 دہ بولغان نلیقدن یوسف علیہ السلام بو جا یہ یعنی بادشاہینک زندانغ توشکر
 ایکی خدمتہی سیگہ ہوا بے بیرہ دورغان اور وندہ بتار گہ عبادت قلشن نیک فسادینغ
 دلالت قلا دورغان نرسہ نی بیان قلشنقا شروع قلدی . و بر قانجی حجت و دلیل لر نی
 بیان قلدی . (جو نچی حجت) دار باب متفرقون غیر ام الدوا القہار بولوب، جو حجت
 نی بیان قلشدہ بزینک ۴ یتید یغانیمز (الہ جل و علا، لکان فیہما الہ اللہ لفسد
 دیگر قولی نیک مصداقی بو یونجی کہ لرینک کوب بولوشینی بو عالم نیک نظامیدہ
 خلل و فسادنی لازم توتادور . و اگر نیک بولوشینی عالم نیک نظام و انتظامی
 نی و حسن ترتیب نی نقصنا قلا دور دیگر معنی نی بیان قلا دور) او زک آیتلر دہ بو
 معنی تقریر قلغان نلیقدن، بو جا یہ دار باب متفرقون غیر ام الدوا القہار
 دہ بے ایندی . بو آیتہ کی استفہام، استفہام انکاری دور . یعنی: سیز لر
 معبود بیزدہ بے عبادت قلا دورغان متفرق بتار یا فہشیمہ، یا کہ اللہ واحد قہار

یا فشیعو البتہ بتل یا فشی ایچ سدرور (ایک نوجی محبت) تحقیق بولتا معمولہ و
 عامل ایچ س. مقہور دور قاصرا ایچ س [یعنی ایٹلنگ نگر دور اشرا گوی ایچ س
 قہر قلنگا ندور قہر قلغوی ایچ س] ہونگا انسان اول بتلنی سوئدور ماق
 ہی و یوق قلا فچی بولسا آئی سوئدور و شقاویو قاسنقا قادر بولادور. دیکھ
 اول بتل صیچ خاندا تا تیری یوق قہر قلنگا بز سہ دور. وینہ اول بتل دن
 صیچ قاندا خاندا و زیان نیک ہا صل بولوشی امید قلنگا ندور. جو عالم نیک
 الہی بار لقی یا مانلیق و آفتلنی تو سو شقاویا فشیقلنی یہ تکوز و شکر قادر
 بولادور شان فعال و قہار صفتلیک ذاتہ دور. اوزی خوار و مقہور بولغان
 الہی رگہ عبادت قلش یا فشیعو، یا کہ اللہ و اہر قہار بولغان اللہ عبادت قلش
 یا فشیعو دیگر معنی ارادہ قلنگا دور. آیت کریمہ دہ کی ارباب، الہی نیک کوب
 لیکینگ اشارت بولوب، آئیلہ مقابلیدہ اللہ نیک و اہم بولوشی دور. و متفقون
 دیگر کلمہ، الہی نیک مقہور و عاجز بولیشی بولوب، آئیلہ مقابلیدہ اللہ نیک قہار
 بولیشی دور. امید بول آیت کریمہ بز شرح قلغان ترتیب بر لہن، بول آیت کریمہ و شجو
 او ہوق آشکارا بولغان ایلی نور تولد معنی فی اوز ایچیکر آلادور.
 (اوپنچی محبت) اللہ تعالیٰ نیک اوز نیک عبادت قلش فی واجب تو تادور شان بر
 بولما قیدور، ہونگا: اللہ تعالیٰ اگر ایلی بولسا، بزنی کیم یار اتدی و کیم رزق ہدی
 و کیم یا مانلیق و آفت بلا قضا لہ بز دن تو سادور. بونی بیار لہ میز، سوئولہ بزلہ
 بز بولونگا عبادت قلا میز مو یا کہ او نونگا عبادت قلا میز مو شلہ پیدا بولادور
 یوقار فی تحقیقا تہ بتلرگہ عبادت قلش بتلرگہ عبادت قلش نیک درست ایچ س
 لیکینگ اشارت ہار دور، اللہ تعالیٰ بر دن کوبہ بولغان تقدیردہ اول نیک بز رگہ

منفعت پریشی و ضرر بی دفع قلستی موشو بریدن بولدی یو یا کم یو بریدن بولدی یو
 یا کم شو ایکی سنیک شریک هیلگی بولدی بولدی یو بونی بیله یز بووقده عبادت
 صقیقی لایق بولغان ذات بومو یا کم اول مو بووقده شک واقع بولادور. اما
 عبادت خلنغان ذات بر بولسا بو فیلدی شک کونر یلیب الدتعالی دن باشق عبادت
 که لایق صحیح بر ذاتینک بولما سلغیده اوبار لوق کاشنا تار و مخلوقا تار که الودن
 باشق معبودینک بولما سلغیده ایتیم و جز م حاصل بولادور. بولسا شو آیت
 کریم دن استنباط قلنغان به کویا فشی بر و هم دور. (تور شیح حکمت) طلسم
 نیگر ری نیله ایتقانیه بناء بتار منفعت موی نکلوزه دور و ضرر موی نکلوزه دور
 دییشک مساعده قلغان تقد برده، اولو معلوم و قدرده و معلوم اورونارده
 منفعت و ضرر بیره دور دییشده هر دل قلشخ اوروله یوق. الدتبارک و تعالی
 اوزی تقد بر قلغان بار لوق ششریک قادر دور. و قهار مطلق دور. و بار لوق
 ممکنات حقیده کی قدرت و قوا هیشینی یور کوز کوهیدور. دیمک الدوجل و علامت
 عبادتیک مستغول بولوش اولی دور. (سنانج حکمت) بولجت به کوی اولوغ بولوب
 الدغی صفت بولغان قهار لوق نیله شرطی: اول الدغی باشق صحیح کیم نیله
 قهر قلالما سلغی، الدنیله اوزیدن باشق بار لوق نرسیم قهر قلغومی بولماقی
 دور. بومضون الدنیله و هودی اوزذائی جهتن واجب بولوشینی تقاضا
 قلالدور. هونک: اول الدنیله و هودی اگر ممکن بولس قاهر بولمای مهور بولور
 آنیله بر بولوش واجب بولادور. هونک: الدایکی بولغان تقد برده و وجوده ایکی
 واجب حاصل بولوب، اوزیدن باشقا بار لوق نرسیم قهر قلغومی بولمای دور.
 دیمک که اگر قهر قلغومی بولمای دور. مگر اول که بر بولوب، آنیله و هودی اوز

ذاتی جهندن واجب بولسا بوقتہ قہر قلغوجی بولادور ایمدی عبادت
 قلنگان ذات و فہدی واجب بولسا، اول خلق دن باشقا اول توئل دن باشقا
 دیور و قلو قو قار اکلور و قن باشقا و عقل دن و نفس دن باشقا نرسہ بولادور
 اما اول توئل نئی آدہ ب تانیسا اول اول توئل ار باب متفر قول دور بولر
 بارلیق نرسہ لرگہ قہر قلغوجی دہ ب صفتلہ نخی دور و طبیعتلہ دہ و روحلہ و
 عقل و نفس لر دیور سوز سوزلہ اغدور ب توہید نئی اثبات قلماقہ شہو بیان
 کفایہ قلا دور بوقار فی آیت کریمہ استنباط قلنگان دلیل و جهت لر نیلہ بارلیغی
 او شہود روح امام رازی نیلہ ایضا ہا تا تمام بولری

یوسف علیہ السلام اول ایکی سیگار حق یولنی بیان قلب اولرنی حق دینغ
 طائر غاندہ کیہ اولرنیک توشی تعبیر نی بیان قلب استیب دور

یا صاحبی السجیہ اما احدکما فی سقی ربہ ہرا و اما الاخر فی صلب فتاکل الطیر
 من رأسہ قضی الامر الذی فیہ تستفتیان ہ ای زنداندہ کی ایکی یولدا شریم اما
 سیز ایکیلہ لر نیلہ بر نیلہ [یعنی شراچی اوج کوندہ کیہ حقیب ایلیکار کی وظیفہ
 سینی قلا دور] اولری نیلہ سید یغ بادشاہت شراب ایچورہ دور اما ینہ
 بری یعنی آشتی ز اوج کوندہ کیہ دارغہ آسلیب، قوشلہ آکیلہ باشیدن
 حوقوب یہ دور ہندہ تعبیر نئی سوراغان توشو کلر نیلہ تعبیری حکم قلب
 تمام بولری حضرت یوسف او شہو تعبیر نئی ایقانہ کیہ اول ایکیسہ بیز
 حقیقہ توشن کور میکلن ایدوق سنی سنا ما قا او چون جا قچاق قلب
 یا غاندہ ایقان ایدوق دہ ب کورگن توشلہ یگ انکار قلہ بلہ حضرت
 یوسف سیز لر نیلہ سوز کلر راست بولسون یا کر یا لغان بولسون توشو کلر

لغت اللہ تعالیٰ نیکلے حکمی سونراغ بولغانلیقده، بوجکم وجودی که لمی چاره بوق
 دور دیدی، اول ایکسی نیکلے ایثی نیکلے اخیر حضرت یوسف جنر ب رگ زده
 بولدی، مصر بادشاهسی اول ایکی گمانلیق ضد متحجاری نیکلے ایثی حقیقت آه
 تر کشتورگ نرن کین، شرا محیی نیکلے بادشاهض امین وصادق لغی ظاهر بولوب، آئی
 زندانن هقار شیخ حکم قلدی، و آتھا خلعت عطا قلیب، اور ضد متیک اور ذلالتش
 توردی، و آسپ نیکلے سو قصدی و فائذ لغی معلوم بولوب، زندانن هقار ب
 اولگوخ لیک قاچی برل اوروب اولوگینی بول او سئیده دارغ آسید قویوشغ
 حکم قلدی، آئی دارغ آسقا نه کین قوشا کیلیب آ نیکلے باشیده هوقوب
 بیدار، وقال للذی ظن انه ناج منهما اذ کرفی عند ربک فانساه الشیطان
 ذکر ربه قلبت فی السجن بضع سنین، و حضرت یوسف اول ایکی بولدا
 ده نجات تالیقومی ده هجرم قلغان بریک یعنی شرا محیی بادشاهتیکه نیکلے
 آلدیده منی ذکر قلغیل [یعنی زنده انه ظلماً حبس قلغان بریکیت بارده
 منیکه عالمی و صفتیم کی کور که نیکده که بیان قلغیل دیدی] سو شیطان
 اول سوئی شرا محیی نیکلے سیدیل ذکر قلغان غیبی اونو توردی، شرا محیی نیکلے
 اونو تقای نیکلے سببی برل حضرت یوسف زنده انه بر قاچی بیلر توردی
 قالدی، [بضع فی اوج دن توفیقو ز غیبی اطلاق قلغان دور
 او شو بضع لفظده و فانساه ده کی ضمیر هقده مفسرک یعنی مفسر
 کبیر امام طبری و امام رازی، و اسماعیل فرخ اخندی لر، بضع لفظده
 بیبیل و بولنه اولیکاری به ش بیل تورغان بولوب، بار یعنی اول ایکی
 بیل توردی دیگر که بولسه مو، اما زمانه میردیک مشهور مفسر لر دن

سانا لغات مولانا الحاج محمد ظریف تاشکنندی نیک بو آیت کریم که قلعان تفسیری
 آیت کریم نیک سیاقیغه لایق کور و سه، آیتک عینی نی یازیشنی موافق کور و دم
 مولانا الحاج محمد ظریف تاشکنندی ایتیه دور. بو یه رده مفسر لایحه دن
 مراد بیتیه ییل ده ب دور لر یه نه حضرت یوسف مؤننه ایلیکاری بشن ییل
 صبر ده یا تقان بولوب، بو بیتیه ییل بیله ن اون ایلی ییل بولدی ده ب دور
 ائما قرآن کریم ده بضع سنیه نی ذکر قلبیه دور. بضع دن مراد بیتیه ییل
 بولغانده کیم، بیتیه ییل نی قبول قلامن. ائما مؤننه ایلیکاری کی بشن ییل
 نیک ذکر ی قرآنده بولما غانلیقده آئی قبول مو قلامن بولما بولما
 بلکه آئی علام الخیوب و هی نی نازل قلعو جم الد تقدس نیک اوز بیغ
 تفویض قلبیه الد بیله دور دیم له وظیفه مزدور. قوله فأنشأه ده کی ضمیر
 نی اگر چه ایلی مفسر کبیر شهیر امام طبری بول امام رازی، حضرت یوسف
 غبراجه قلبیه اوستوب قول اولی دور ده، بو قول غرضی بولسه لهو،
 فقیر مترجم قطعاً راضی ایم سدور من. حضرت یوسف صدیقاً شیطان،
 بوردکاری نیک ذکرینی اونوته وردی ده ب ایتیه کف تلمیم مو بار مایدور. وقلمیم
 مو آنداع سوزنی یازما قفخ بوردیدور. وی نه مفسر لر نیک قلبیه ده کی فاء
 سببیت غ، پس سیاقیغ اذکر نی عند ربک دیم کلیگی سببی بول زندانده بیتیه
 ییل قالدی. مؤننه اول اوزی نیک نجانی نوزن سیره مخلوقغ رهوع قلدی،
 دیگر معنیله مو راضی ایم سدور من. آیتک او هونک؛ آیت کریم نیک اوزی
 نیک سیاقیغ کوره ظاهر بیغ قاراب ترجمه قلنسه مؤنناغ عراق هو فور معنیله
 بار ما قفخ حاجت نوزنیدور. ترجمه سی؛ شیطان سیاقیغ آئی سیدیلخ ذکر

ایتم کنی او فوتہ وردی پس ساقی نیک ملکہ غم ذکر ایتم کنی او فوتہ قلمی سببی
 برکہ حضرت یوسف نیچے میل لرزنا نندہ قالدی دیکھ کدور آیت کریم نیک ظاہر معنی
 می بودور، مونداغ درست معنی تور غانده، حضرت یوسف پروردگاری نیک یادگی
 او نوتقان جہتت، یا کہ خدا نیک غیر بیک رجوع قلغان نسبت دن نیچے میل لرزنا نندہ
 قالدی دہب معنی برہمک، معنی ظاہر دن عدول قلما قدور.

یوسف علیہ السلام نیک زندان جہتیش نیک وقتی بیت کہ لک نندہ اندر
 سبحانہ بندہ لر نیک دل لر بیخ فطور قلما بد ورغان بر نسبت فی آیتک او ہونہ پیرا
 قلدی، یوسف بولسا مصر بادشاہی نیک توشن کورمہ کیدور، مصر بادشاہی
 (سوی یوقا بقوروق در یادن یتہ سمیز کالاء، و آیتک کہ بیندہ نہایتی اوروقا
 یتہ کالاء ہتقدی، و اوروقا یتہ کالاء سمیز یتہ کالالائی ہوتدی، و اول نیک
 قورسا قلمی کریم کہ تئی، اولون پیرہ رنوسہ قالما دی، وینہ دان لری تمام
 پیشتب طیار بولغان یتہ تال کو کہ رگن تازا بغدای نیک باشا قلمی کوردی،
 وینہ یتہ تال قوروغان باشا قلمی کوروب، اول، مذکور یتہ تال کو کہ رگن باشا
 غم اور الیب آئی قوروتدی، بادشاہ بو توشنی کوروب، ہیران بولوب،
 مملکتیدہ کی علماء و حکماء و کاہنرئی و اهل نجوم و سہر کاتہ (یہا قریب اول
 غم توشینی بیان قلدی، وقال الملکہ انی اری سبع بقرات سمان یا کلہن
 سبع عجاف و سبع سنبلات خضر و اضر یا بسان یا ایہا الملائ افقونی
 فی رؤیای ان کنتم للرؤیا تعبرون، مصر بادشاہی (مدن توشومدہ یتہ
 سمیز کالالائی یتہ اوروقا کالالائی نیشی کوردوم، وینہ یتہ تال کو کہ رگن بغدای
 باشا قلمی کوردوم، حمدہ یتہ تال قوروغان باشا قلمی اول کو کہ رگن باشا قلمی

اور الیبت خود و تقاضی کور دوم) دیدی . ای مملکت نیله کانتہ ری اگر
 سیزل تو شیفه تعبیر ایقادورغان بولسا کلمه مینک او شبو تو شو مگر تعبیر
 بیر نیکار دیدی . قالوا اضغاث اعلام و ما نحن بتاویل الا اعلام بعالمین :
 مملکت نیله کانتہ ری (بو توش تا ویلی اشتها هلیق حقیقی یوق آریلیشیا کغو
 توشدور . و بیزل مونداع حقیقی یوق آریلیشیا کغو توش نیله تعبیرینی بلردورغان
 کشیداریم سن بیز دیدی) بیز رؤیای صادقه نیله تعبیرینی ایته مین بو توش
 بولسم باطل توشلر علم سندن دور . بو نوله تعبیری یوقدور دیدیلر
 ملک ریان کورگن توشیدن مضطرب وی آرام بولدی . چونک : بر ناقص
 وضعیف نیله کامل کوهلوله که غالب بولیشی عادتده باشقری ایس ایدی .
 سونوله او هون آنیلک دلیفه ، بو توش دلالت قلا دورغان واقع یامان بر
 حادثه دن عبارت ایله نگیلگی دن هیز سیره دور دیگر و هضم توشدی . لکن آنیلک
 قانداغ کیفیت ده بولشینی بیلدی . اهنری بو خاطر جمع سیز لیلک بران او شبو
 توشی نیله تعبیرینی بلیشکه پادشاهینیک رغبتی نهایت در حده کوهلیدی .
 مملکت نیله کانتہ دانالی نیله تعبیر دن عاجز قالغان لیلک بی کوروب ، حیرته
 قالیب تفکر دریا سیغچ هومدی . مذکور شراب هی پادشاهینیک حیرت و و تفکرینی
 کوروب زندانده اوزی نیله و همراهی نیله توشلرینی حضرت یوسف نیله تعبیر
 قلاغانی آغشا پادشاهینیک نیله قاشیده منی یاد قلغیل دیگر سوزینی یاد یغ کر تودی
 وقال الذی بحامنهما و ادکر بعد امة انا انبئکم بتاویله فارسلون : زندانده کی
 ایکی خدمتچیدن زندان نجات تا بقانی ، حضرت یوسف آنیلک تا شوش غا سوزنی
 کوب مدت اوتک ندن کی یاد یغ که توشرگن حالته (منی زندانغ بیز نیکار من او شبو

توش نیکه تعبیری برلم سیز لرغی خبر آلیب کیله مره) دیری، یاد شاه بوسوزنی
 آکلایب کوپ هوش بولوب، تیز باریب اوشبو توشنی اوزگر رتمی ایشیب تعبیری
 آلیب که کی ده ب امر قلدی، شو نوله برلم ستر اچی زندان طریغ باریب هفرت یوسف
 نیکه یا نیغ کریم تعظیم قلغانده کیم ایتدی، یوسف ایها الصدیق افتخانی سبح
 بقرات سمان یا کلهن سبح عجافی و سبح سنبلات خضر و اخریا بسات
 لعالی ارجع الی الناس لعلهم یحییون ین یعلمون با ای راست سوز قلما قدره
 مشهور ذات یوسف [شراچی حضرت یوسف نیکه اموالی بی غیره قلغان و توش
 تعبیریده و با سنی عقده توغریلیغی انیق بیلگه که جهته صدق بر صفتاب
 صدیق دیری]، ای یوسف صدیق برلم رگه (یتیم سیمز کالانی یتیم اورووقا کالانی
 و یتیم تال کوکر رگه با شاقض یتیم تال قوروقا با شاق اورالیب اولدی قوروقا
 توش توغریلیغیده بیزگه خبر برگیل، امید که مره سنبله که رگه خبر یله برلم آدم
 لر نیکه [یعنی: ملکه ریان و آنیکه حضوریه کی کشیلرگه قایتقایسه، تاکه آدم
 سنبله برکتیکه برلم بو توش نیکه تعبیری بی بیلگه ی، یا که سنبله فضل و علمیکه فی
 بیلگه ی، بو سبب برلم بو حالیکه دن خلاص تاقایسه، قال توغرون سبح سنبله
 دایه فها صدق تم قدره فی سنبله الاقلیلاما تا کلون ین تم یا فی من بعد
 ذلك سبح سداد یا کلن ما قدمتم لهن الاقلیلاما تحصنون ین تم یا فی من بعد
 ذلك عام فی غایت الناس و فیہ یعصرون ین حضرت یوسف ایتدی، یتیمیل
 تو قحیلیق بولوب اوزوندن بیریکی عادتیکه لر بولونچ یتیمیل که بی که بیدن تیریق
 هیلیق قلا سیزل، اوروب آلفان مصولیکلر فی باش بولونچیم پنجه ی قویوکلر
 مگر بر آزیه و درغان آرزو عیقلر فی حاجت مقدار پنجه یا پنجه کلر، مانایه سیمز کالانی

اوستو بیتہ پیل غے اشارت دور آندن کین یعنی اوستو کہ کر و لبق پیل اردن کین
 نہایتی قاتق پیتہ پیل کیلیب، سیرلینک ساقلاب قویغان نہ رسہ کلرینی
 یہ بدور یعنی قحط اعلیٰ ایلیکاری ذہیرہ قلیب قویغان نہ رسہ لرینی پیدور
 مگر زراعت غمی اوجون ساقلاب قویغان نہ رسہ کلرین عبارت بر آزا شلیقی
 نی بیمہ بدور اوروق کالال آچار هیلوق پیتہ پیل اردن عبارت دور اوستو آچار
 هیلوق پیل اردن کین بر پیل کیلہ دور کہ آندہ آدما ریلک فریاد ریخیتیلادور
 یعنی یا مغور فائده لبق وقتلده یا مغور یا غدر لادور یا کہ آچار هیلوق دن -
 قوتقوز و لوس، قاتق احوالی اولردن دفع قلش بر ل اولر که یاردم قلنادور
 و اول بیلدا سفیلادور غان نہ رسہ لرینی سقادور لمل مثلاً؛ اوزوم و زیتون
 و کنگد و ز بغیر غ اوششاش شیرہ سی و مایینی آلدور غان نہ رسہ لرینی
 سقادور لاج یعنی اول پیل آدما غے کہ کر و لبق بولادور، باغ لری بیلک میوه لری
 کوب، و زراعت لری بیلک حصولی فراوان، و مال چار و الری سیمیریب، ساغادور
 غان سوتلری مول بولادور دیم کہ دور

بو آیت کریم تفسیر نده امام رازی اینیب دور (سیرلر دواملوق بولوب که لکن
 عادتیله لر بو یونجی پیتہ پیل زراعت قلا سیرلر، اوروب آلفان نہ رسہ کلرینک
 یہ بدور غانیکلردن باشقا سینی باش بو یونجی قویوکلر، یعنی یہ بدور غانیکلرینک
 بار لغینی یا نجیب قالغانینی، کویہ، میتہ نوشتمہ سون و بوز و لما سون اوجون اوز
 سنبلیدہ باش بو یونجی قویوکلر، ہونک؛ اوروقنی باش بو یونجی قویوس یاغشی
 سلامت نور و شفا سپہ دور آندن بو بیتہ کہ کر و هیلوق پیل دن کین قاتق
 آچار هیلوق، آدما کہ کوب ایغیر هیلوق بولادور غان پیتہ پیل کیلیب، اوتکن

بیل لاردا تو بولانغان آشنلیقی یہ ب کیتہ دور . اللہ نیک : یا کلہن ما قدم
 لہن دیگرہ قوی مجاز دور . ہونکہ : بیل آنی بیمہ دور . سو بیلہ یکی آدمار
 یہ دور . ینہ اللہ تعالیٰ نیک الاقلیلا ہما شخصوں دیگرہ قوی : اھمان دیگرہ
 ساقلاب تو توشہ یعنی : بر ز سنی ساقلاش اور نیغا قویوب سا قلاش دور .

واللہ تعالیٰ نیک ، ثم یا آئی من بعد ذلك عام فیہ یخار الخ الناس و فیہ یعصرون
 قوی ہفتہ مفسر ایتہ دور . ایلکاری بیتہ بیل کہ کرو ہیلو تو قیلو بیل دور
 ایلکچی : بیتہ بیل آچار ہیلو بیل دور . یوقارتی بیل رشا ہیلو تو شیدہ معلوم
 دور . اما بولکینی بر بیل بولسا اول تو شیدہ آکا دلالت قلا دور شان صہج ز سہ
 بولمای ، بلکہ اول بر بیل نیک ہالی وحی دن بولوبہ ، گو یار حضرت یوسف کہ کرو
 ہیلو بیتہ بیل و آچار ہیلو یہ تہ بیل دن کہیہ ، یا ہشیلو ونعتاری کو بولغا
 بر بیل نیک کیلینی وحی بر لہن بیلہ ایتقانہ وحی انتہ

حضرت یوسف دن اشتکہ سوزلونی آرتوق دکم قلمای یہ تکلوزدی . بادشاہ اشتہ
 قبول قلیب ، حضرت یوسف نیک اور آغزیرن آکلانشی لایو تاپیب آدم یہ ربیب
 ہاقر نیدی . وقال الملك ائتونی بہ فلما جاءہ الرسول قال ارجع الی ربک
 فاسئلہ ما بال النسوة اللی قطعن ایدین ان نبی بکیدہن علیم بہ بادشاہ
 ریان اول یوسف فی ما نکا کہ لتور وکلر دہ بہ آدم یہ روی . اول آدم کیلیب -
 حضرت یوسف فی ہاقر غانیدہ یوسف آغا (سہ سیدیکہ کہ یعنی بادشاہیکہ کہ
 قابیبہ باریبہ ، زلیخا نیلہ ضیا فتنہ قوللری کہ سکنہ خاتونلر نیک ہالی قانراغ
 بولغان ایلکہ آنی سورابہ تفتیش فلسون ، تحقیق منیلکہ یوردگاریم اول خانوہ
 لر نیلہ مکر و حیلہ ریخ عالم دور) دیدی .

مفسر این بیت دهر. یوسف علیه السلام نیکو ملک ریاست نیکو جعفر غانی
قبول قلمای، زندان دهر هفتیخ او ناما غانیدن غرضی، فقط ملکه ریاست حضرت
یوسف نیکو مصر خانو ندری برلم بولغان احوالی تفتیشی تلمش برلم، حقیقت
احوال بادشاهه آهلیب آهلیب آشکارا بولسون. خصوصاً زینجانیکه ایری
عزیزه ایسین نیکو حقیقی آنتی و روشن بولوب، اول یوسف فی بی گناه زندان
سال دورغانی اوزیغ معلوم بولسون. همه خلق ایچنده مشهور بولغان آهت
یعنی: عزیز نیکو خدمتکاری، آئینک ظانویغ فیانت قلغان نطق اول زندان
سالینیب دور دیگر آهت لیکار بولوب، حسد قلغوجیل اول عسی و معنوی
عفت صاهی بولغان یوسف صدیق غم لو خیل قبیح و رزیل فعل فی نسبت پیرشکر
قادر بولالما سون دیم که دور.

جناب محترم امام سوکائی رحمه الله علیه بواجبت کریم تفسیرنده این بیت دهر
حضرت یوسف بادشاهینک پیر رگن آدمیک (سیر بادشاهه پیریب، قوللری
که سکره خانو ندر نیکو احوالی قانداغ ده ب سوراغیل ده ب امر قلدی، و بادشاه
نیکو امرینی سول زمان قبول قلمای، زندان دهر هفتیخ موافق کورمده توروب
آلدی. تحقیق حضرت یوسف که الله طرفین تصور قلبیب آیا قه هو شدن دل
سقیله دورغان یعنی عاجز کیه دورغان حلیم لیوا و سالماق و صبر ده بی بها
گوزل اخلاق پیریلگن ایدی. حضرت یوسف نیکو شو زمان تورمده هفتای
توروش، اوزی نیکو عفت و ناموسینی ساقلاش، و قبیح و رزیل اشاردن پاک
لیگینی خلق عامه سیکه آشکارا قلمش، و عزیز نیکو خانونی ^{طرفین} مکر و هیله
بیله ن آهوقدن آهوقا ظلم قلغان لغینی مقیم لاش او هوون ایدی.

حضرت یوسف نیک آلودیغ بارغان ایلیج یانین کیلیب، ملکه ریانه بو ظهیری
 یه تگوزگه نده کین، ملکه ریانه اول فاتونلرنی هر قریبینه امر قلیب، هم سی
 بادشاھنیک حضور یغ که لتور ولدی، قال ماظن بکن اذ راودتن یوسف
 عن نفسه ^ط قلن هاشن لده ما علما علیه من سوء ^ط زیاد شاه ایدی، سیز یوسف
 نیک نفسیه مراد نیکرنی طلب قلفان وقتیلکرده سیز نیک ایشیکه لوهالیکه
 لر نیم بولدی، یوسف نیک سیز لطفه بیره رمیلان قلفا نین، وسیز لکه
 آزارا التفات قلفا نینی کورد و ظلمو دیگر نیده، اول فاتونلر ایدی، یوسف
 ده لکه بی باله آده می یار اتشدن عاجز بولوشدن الله تعالی پاک و منزه دور
 بیز آتیکده گناه و ضیانت دن هیچ نرسدی بیله عجز، فاتونلر نیک هاشن لده
 دیشاری، حضرت یوسف نی ضیانت و گناه دن پاکلیک نیت بزمه و عفت
 و نراھتیغ عجب لریم له و آتیکه پاکلیک لکه اعتراف قلماق دور.

عزیز نیک فاتونی زلیخا، راست سوزنی ایتشدن باشقا هیچ بر فائده یوقا
 لغینی بلیب، حضرت یوسف نیک پاکلیک لکه امر اقلدی، قالت امرأة العزیز
 الآن حصص الحق انار اودته عن نفسه وانه لمن الصادقین بعزیز
 نیک فاتونی زلیخا ایدی، ایدی حق ظاهر بولدی، من آتیکه نفسیه مرادیم
 نی طلب قلفان ایدیج، اول مه نده قاهر دی، تحقیق اول اوزی نیک هر اودتن
 عن نفسی، یعنی: اول زلیخا نیکه تقسیم دن مراد بی طلب قلدی دیگره سوزیه
 البته صادقلردن دور، [و من انکما تمتم قلبی عزیز که ما جزا من اراد باھلک
 سوء یعنی: سنیک اھلیک که یا مانلیق بی اراده قلفان آدم نیک جزا سی نیم دور
 دیگره سوء و مده یا لغا خیلر دن دور مرن]

فَا تَوَلَّوْا رُءُوسَ الْاِنْسَانِ لِيَفْهَمُوا قَوْلَنَا هَٰذَا يَوْمَ يَكْفُرُ الْاِنْسَانُ بِمَا كَانَتْ تَرْجُو
 حضرت يوسف غمگین رہا، فَا تَوَلَّوْا رُءُوسَ الْاِنْسَانِ اعترافِ قلمی، اجمدی
 کہ لگیل سنیلہ آلدیلده اولرگه جزا ابرگریمه دیدی. حضرت یوسف ایلیجیگه
 (سنیلہ عرضیم فَا تَوَلَّوْا رُءُوسَ الْاِنْسَانِ ابرس، ذلك لیعلم انی لم افنه بالخبیب
 وان الله لایهدی کید الخائنین؛ اوشبو ایسنی تفتیش قلمی نی التماس قلمی
 لغیم، اول عزیز یوق وقتده یعنی آنیک کوزیرده مخفی وقتده آنیک عیا لیغ فیما
 قلماییم نی اول عزیز بیلسون اوله دور. وهم اللہ تعالیٰ فَا تَوَلَّوْا رُءُوسَ الْاِنْسَانِ
 وکیدی ثاب قلمایه ورغانلغیبی بلکه فَا تَوَلَّوْا رُءُوسَ الْاِنْسَانِ باطل قلمایه دور
 غانلغیبی اول عزیز بیلسون اوله دور.

یوسف علیہ السلام اوزی نیلہ ذلك لیعلم انی افنه بالخبیب دیگر
 قولیه مرادی، اوزها لیغ عجب لرنمک بولمای، اوز نفسینی ترکیه قلمایه
 دور. بلکه اللہ تعالیٰ نیلہ انعام قلمایه عصمت و توفیق نعمت عظمیٰ سینی
 اظهار قلمایه تشبیه قلبیه، اوزینی کمتر و توبه توبه، فقط اللہ اوله دور
 تواضع قلبیه ایستب دور. وما ابزى نفسی ان النفس لامارة بالسوء
 الامار هم ذی ان ربی غفور رحیم؛ ومهون اوز نفسیجیم نی کم جیلید
 هر خطا لقله باکلیغ تشبیه بهر مه سمه [یعنی خدا نیلہ توفیق وعصمتی
 نیلہ یاردمی سیز نفسیم طبیعتی نیلہ مقتضاسی برله اوشبو فضیلت ما شکا
 حاصل بولدی ده نفسیم نی یا مانلیقده تنزیه قلمایه سمه] هونک، جنس نفس
 الیه یا مان اشک غم امر قلمایه دور. مگر بروردگاریم رهم ایستب عصمتی
 قلمایه وقتده یا مانلیقغ امر قلمایه دور. یا مگر بروردگاریم رهم قلبیه

عصمتیه قلغان معصوم کشتی نفس اماره نیلک مقتضای سید عصمتیه بولا
تحقیق بر و روگاریع نیلک مغفرتی اولوغ دور بنده لیغ مهر باندورک ؛
عصمتی بر له حمایت قلا دور

اوشبو ایکی آیت یعنی (ذلك لیعلم الی آخره، وما ابرئ نفسی الی آخره)
صقنده مفسر اولون ایکی قول بولوب، برنجی قول حضرت یوسف نیلک
قولی دور. ایکنجی قول زلیخا نیلک قولی دور. سلف و خلف لر نیلک معتبر
تفسیر لر بکره مراجعت قلغان نیزه، برنجی قول لهور نیلک قولی بولوب، ایکنجی
قول معلوم لر نیلک قولی بولغان لیکون، و محمد زمانه من دیکی مفسر شهیر مولانا
محمد ظریف تاشکندی نیلک تفریری بیان شافی، و دلیل لری دلیل کافی بولغان لیکون
دن صوابیغ لایق تاسب آئی اختیار قلدیم.

مولانا محمد ظریف تاشکندی آیت دور. تنبیه: اوشبو ایکی آیت زلیخا نیلک قولی
نیلک تتمه سی دور دیگر مفسر لر نیلک سوز لری توغری ایچمن دور. لورنگی: بولکلام
معصیت لدن اهتر از قلا دورغان کشیدن صادر بولادورغان سوز دور زلیخا

معصیت لدن اهتر از قلا دورغان بولسا، اللہ تعالی آئیلک شادینده (وراودتم النبی
هو فی بیها و غلقت الابواب و قالت دعیت لله، کلامینه نازلی قلماسن ایدی
وهم زلیخا مصر بادشا هسی نیلک حضوریه و تحقیق حال قلنگان چاغده، لالان
معصن الحق انا راودتم ده ب اقرار قلبی توروب، سوگزه ذلك لیعلم انی
لم اذنم بالغیب یعنی: عزیز نیلک غائب لیکه عالیده منیلک آئیلک معنیغ ضیانت
قلماسن لغیم فی تا عزیز بیلسون ده ب ایقالا دوروب وین وان اللہ لایهدی کید
الخاصین بانی زلیخا نیم بیلد دور. اگر زلیخا بوجمله نیلک مفهومی بیله دورغان

عن نفسه

بولسم ایله ۱۰ امیری عزیز نیکه حقیقہ فیانت قلعانی نیکه اوستیخ، عزیز نیکه
 فکر بی فکر برلم تغیر بریب، حضرت یوسف نی زندانغ سالدره ماقه سعی قلما
 ایله ۱۰ ایکنجه آیت بولسا کسیر نفس یولی برلم آیتلغان کلام دور، تمام سعی و
 فکرینی معصیت غصه صرف قلعان زلیخادن بوللا منیک صادر بولیشی نیچولای
 بوللا دور، پس بویکنی آیت حضرت یوسف نیکه کلامیدن ایکنی محقق دور،
 وقال الملك ائتونی به استخلصه لنفسی، بادشاه ایتدی آنی منیکه حضور
 که لتور وکلر تاکه من آنی اوز وکلر خاص قبول قلعایم [یعنی اوز وکلر
 خاص قبول قلبت تو شوم نیکه تغیر بی آنیکی اوز آغزیدن ایستکایم]
 دیدی، یوقارقی ذکر قلعان حقیقت لر برلم، ملک ربان غم یوسف علیه السلام
 نیکه صدق و عقیق ظاهری، و علم و معرفتی روشن و باهر بولغاندن کین آنی اوز نیکه
 فاله وزیر قلبت آلیش فکر نیکه توشتی.

نقل قلبت دور که، مصر بادشاهی یوسف علیه السلام نیکه فضل و اوصاف
 و کمالینی اشتب، سعادت نیکه اثری و برکت نیکه غمورسی بولغان دیدارینی
 کوروشنگر به کور آرزو قلبت، آنی تیز منیکه حضور ییغ که لتور وکلر، من آنی خاص
 اوزوم قبول قلامه ده ب امر قلعان دن کین ایله بادشاه نیکه فرمانی برلم
 یتیمس فامن عسکرینی، و یتیمس شاعانن ابگر توفوم تو قولغان آرغماق آکلری و
 شاهانه کیم لر نی آلیب زندانغ باریب یوسف علیه السلام غم سنی بادشاه کمال
 احترام برلم دعوت قلا دور، ایمدی سبب کورسه تیزی قبول قیل دیدی، شوقولا
 برلم، حضرت یوسف زندانغ حقیقی، و زندان اصلی برلم فوشلا شندی، و اولر
 [اللهم اعطف علیهم قلوب الایثار و لا تستر عنهم الایثار] یعنی: ای خدا ایم

زندان اهلانگ اهلانگ یا فحشی کشیدار نیک دل لرایی مهربان قیل. و زندان اهلانگ
 خبر لرانی مخفی قلاده ب دعا قلدی. سو نوله اولون مملکت لره کی واقع بولغان
 خبر لر عامه وی خلق آراسنده آشکارا بولوشدن ایلگار دی، زندان لره کی لر نیک
 تیل لر یه سوز لره دور. بو جهر ب قلنغان اشده ور. آن دن کین حضرت یوسف
 غسل قلیب زندان نیک هالته تور یاق و کر لر یه بانه بولدی. و شاهان کیم لر نی
 کیدی، و باد شاهینک اورداسیغ شاهان نشان و سوکت برله ما کین شاهینک
 اورداسیغ کردی. (اللهم انی اسألك بخیرک من غیره و اعوذ بک بعزته و
 قدرته من شره) ده ب عبرانی دعا قلیب بادشاه یغ سلام قلدی. بادشاه
 بوقانداغ تیل دور ده ب سور غانیده، بو تیل منیک آتا با بالاریم نیک تیلیدور
 دیدی. بادشاه بتمش تور لوله تیل بیلد دور غان بولوب، حضرت یوسف یغ تمش
 تور لوله تیل برله سوز قلدی. حضرت یوسف خود دی اول تیل لر اوز آنا
 تیل ده ک بار لغیغ هوا ب بر گر نیده، بادشاه بو یگیت تیخی یا ش یگیت توروب
 موخج فضل و کمال ایگرس ایگن ده ب عجب لر ندی، فلما کلمه قال انک الیوم
 لدینا مکین امین: قال اجعلنی علی خزائن الارض انی حفیظ علیم: حضرت
 یوسف بادشاهینک حضور یغ که لکه ندن کین بادشاه آقا سوز قلدی. [یعنی]:
 بر بری آراسیده سوز و هوا ب بولونغان دن کین، و آیلد بو قدر فضل و کمال
 و عقل و فطانت ایگرس ایگ نلیکی بیلگ ندن کین، بو کون دن باشلا ب بیز نیک حضور
 یزده بو کسم که در هم و مرتب و عالی مقامده امینم سن [یعنی: قانداغ شش
 نی مناسب کورسک، و قایسی بر هوا صنی فی هوا صلا سالک آنی ما شخا یقتیل دیری]
 حضرت یوسف (مصر زمین) نیک خزینه لر یغ منی ایگ قلیغ [یعنی: مصر زمین] ده

دولت میں یہ سیکرہ دور خان بار لوی محمولات اور کربلا کے منی فریضہ دار
 قلغیل (دیری) تحقیق مدینہ فریضہ کی لایق ایم سے کشیدہ دن وضایح بولوشدن
 کوہ اور ولوی سا قلاغوی دور مدینہ آنی اشکرتہ دور خان بولوشی یا فشی
 بیلو وید دور مدینہ دیری

بو آیت کریمہ تفسیر مذہب محترم امام فخر الدین رازی رحمۃ اللہ علیہ اسباب
 دور (حضرت یوسف بادشاہینک تو شیک او زنی نیلا آکد ندہ تعبیر پر گزرنہ
 بادشاہ حضرت یوسف گری یوسف صدیقی قانداغ فکریدہ بار دینیں برلن
 حضرت یوسف، تو حیلینو یتیمیلہ تیریق ہیلینو فی کوہ قلد وروہ آفتاب
 واسطلاتاری کوہ ولوہما یا سانیب، محمولاتی اسراف قلمای توللا
 شیک لارم، آندن آچار ہیلینو یتیمیل کہ لکر ندہ سرتیقا اشلیقی -
 ساتساق، مانا مویشو اصول برلن کوہ مال و دولت قولغا کیلہ دور
 دیری، آندن کین بادشاہ بوایشلا رغاکیم مسئول بولوش اشکرتہ دور
 دیگر ندہ حضرت یوسف منی مصر زمینیں نیلا فریضہ لریگ مسئول
 قلی دیری، حضرت ابن عباس رضی اللہ عنہما رسول علیہ السلام دن
 روایت قلب ایتمہ دور، حضرت رسول علیہ السلام بو آیت کریمہ صقندہ
 (اللہ تعالیٰ برادریم یوسف غم رہم قلغانیکہ اگر میںی مصر زمینیں نیلا
 فریضہ لریگ مسئول قیل دیم کہ کہ بولوش ایدی، بادشاہ شول وقتہ
 شول ساعتہ لا برضہ متک اور وللا شوقر خان بولوشیدہ، لکن حضرت
 یوسف بوقارقی سعونی دیگر ندہ کین اور وللا شوقر و شنی بریل
 کچنور و پدہم آکغوزدی، ینہ امام رازی ایتمہ دور، مدینہ ایتمہ منکر

بود بر عجب که نشکر بیکشلیک اشلا رده ورا چونکه حضرت یوسف زنده اندک
 هفتشده باش تارتقان وقتنده، الله تعالی آنگاه زنده اندک هفتشده هیر ایلوق
 یولر بر لره آسان قلبه بر دی. اما او جا بده غز بیز که قششده مسئول قشش
 فی تیز دده التماس قلغان بده اول تیار گیبی آنگاه یک توردی. بو مضمون بولسا
 هو ایضا باشقوروشی بو تونلری اوز یلا اعلای الله تعالی غه تاشوروش
 آرتوق ایله نلیک دلاله قلا دور. دیگر ندور. مفسر لیلک فکر نچ بو وقتنده
 حضرت یوسف اوتوز یا شده ایله.

وكن لك مكننا لبوسف فی الارض يتواء منها حيث يشاء نصيب بوهتنا
 من نشاء ولا نضیع اجر الممسینین بولا اجر الاطمة غیر الذی به اهنوا و
 كانوا یقون ب و یوسف فی زندان خلاص قلبه ملك ریان بیلک
 دلینی آنگاه سریان قلغان غز او هشتاش مصر زمینی ده آنگاه کامل قدرت
 لیک حقوق و درم ایگه سی قلبه اوروزلا شتور دوق. مصر خلقی حق
 پادشاهنیمو آنگاه فکر بر لره اسش قلا دور غان قلدوق. حضرت یوسف
 مصر زمینی اوزی فوا اعلایان اوروزنا مکان توتادور. اوز فوا هشتم
 مقتضا سنیم اوز بیز لیک هوا اعلایان بنده مین غه محبتی فی بی تگوزه مین
 [یعنی: دینی و دنیوی معنوی و صوری یا فیشلیقار فی نصیب قلا من]
 و یا فشی عمل لر فی قلا دور غان بنده لر لیک اجر لر بی ضایع قلا مین. [بلکه اجر
 لر بی تمام کامل عطا قلدور مین] ما نا یوسف اوز بی گنا هده سا قلا
 تقوی فی لازم توتقان جهته، آبی بیغیر لیک نعمتی بر مشرف قلبه
 دنیا ده ملک و دولت غه بی تگوز دوق. اجر بی ضایع قلا دور [تحقیق

آفرت نیک اجری، اللہ غم ایمان کہ نور گرنہ و تقویٰ لای قلب، اور لری
گناہوں سا قلاخان کیشیر اوجون یا ضشیرا قاور، [یوسف علیہ السلام
غم او غمشاشق کہ؛ اول یا غشی عمل رنی قلش شرافتی و تقویٰ فی لازم نو تو من
برکاتی برلے خوده قنیلک تیلیدن بخت و سعادت نیک اوستیک جھدی، حضرت
یوسف غم اگر خوده دنیاده کاتہ مرتبہ لرواوستون درم لر نصیب قلخان
بولسمو، لکن آفرتہ آئیلک اوجون اللہ جل و علا طیار قلخان اجرو ثوابد کر
رہ لک و کامل راقدور، چونکہ اول آفرت باقی واپدی دور.

مفسر نیک ایشیح ملک یارہ یوسف علیہ السلام تاج کبید وروب،
پادشاہلیق انگلستر بی قولیا سادی، و اور ی نیک قلبیح فی حضرت یوسف
نیک بوینیخ آسدی، و مرواریہ و یا قوتار برلے زینت لرنکار آلکتون تحت
فی انکا طیار قلدی، حضرت یوسف اما تحت بولسا، آئیلک برلے پادشاہلیغ
فی حکم قلامن، و اما انگلستر بولسا یعنی پادشاہلیق مہری بولسا آئیلک
برلے امر تیلنی اجرا قلامن، اما تاج بولسا اول منیلک و آتابا بالرحم نیک
کیمی ایچ سدور دیدی، شو نولک برلے حضرت یوسف تحت غم جھیب
اول توروب، ہمہ خلق آئیلک حکم یغ بوی سونوب اطاعت قلدیار و ملک
ریان عزیز مہر قطفی فی منصب دنہ تو شوروب و فات تاپدی، و خاتون
زلیخانی پادشاہ حضرت یوسف غم آکیب بردی، حضرت یوسف مصرده
عدالت فی اور نادی، شو جھتہ بار لبق عامہ وی خلق ایر و خاقون انکا
محبت باغلادی، عامہ وی خلق نیک دل لیغ آئیلک محبتی اور نادی، و ملک
ریانہو آئیلک دعوتی برلے ایمان کہ توردی، و آدم لر نیک تولار غی ایمانغ

داخل بولد بار، المقصود یوسف علیه السلام مصر حکومتی نیک تر گشایی
 هوایغ آکفانند کینه، دولت نیک مهمم اشلیغ داش بارلیق اداره کنی
 نظر ند قیقنده او تگوزوب، آدمارنی تیریق چیلیق قلیشغ امر قلدی .
 وهولده هولده انبار لرنی یا ساتشغ بویوق حقاریب، یهته میل غجه هر بیلی
 حاصل بولغان محصولات دن بر میل غجه یم تگوده ک او زوقنی خلق غجه بیر یه
 قالغانینی یا خجمای باش بویونجی انبارلا شتوروشقا امر قلدی . ا هیری
 آچار چیلیق بیل لر که لدی . آسغانند بر تاجیمو یا مغور یا غمادی . و بر
 دنه بیره ر دانه گیا هموا ونجی دی . آکند مصر خلقی ساقلاب قویغا آشلیق
 لری توگر گزنده کینه، حضرت یوسف غجه کیلیب احوال بیان قلیت ابدی
 ای جناح عزیز! بیز لر نیک ساقلاب قویغانه او زوقلریمین توگر دی .
 بیز لر که استلاد لردده ساقلابان آشلیقده ساتیب بر وکیل دیدی .
 حضرت یوسف انبار لرنی آچیب مصر خلقیغ آچیلیق ساتشغ امر قلدی
 اول وقتارده آچار چیلیق شام شهر لری و کنعان غیموتاه تیر بیر یه ،
 صور فدن آشلیق سوراب مصر غجه که لکی لی باشلادی .

یوسف علیه السلام آچار چیلیق زمانه بیره مصر خلقیغ آشلیق
 به تمی قالاسون ده ب، اطرا خدن آشلیق سوراب که لکه آدمگر بر
 کشیغ بر توگر یز کیده آرتوقا بر ره سن ایدی . آچار چیلیق نیک تاه تیری
 شام شهر لر یکه هو سرایت قلغانلیقده، یعقوب علیه السلام نیکه بالایی
 لر یغیمو آچار چیلیق تاه تیر قلیب، قیین چیلیق یوز بر ردی . مصرده اطرا
 دن که لکه ندر که هر بر کشیغ بر توگر آشلیق به رگر که هر کنعان غجه هم به ندی .

سونوله او هون حضرت یعقوب نیلک بالالری آتالریغ ای آتامیز مصر
 دولتیله بی بادشاه بولوب آکهار هلیق غم مندر بولغان آدمکله احسان
 قلیب، اطرافدن بارغان مسافرلر و عزیزلر کوز توتقان طلب لریدن
 آرتوق عطاقلور ایتمیش، اگر بیز لرکله رحمت به رسه لرک بویورده آج
 قالغان کیشیلر او هون بی آرز آشلیق آلیب که نسله دیدی، یعقوب
 علیه السلام او غول لریغ اذن به ردی، و بنیامین بی اوزی نیلک
 خدمتی او هون آلیب قالدی، اوله اغول صحری لری بی توگر آکلریدر
 بنیامین او هون بویورک آلیب، اوز لریده بار دستمایه بیله سفرک طیار تیق
 قلد یار، و مصر طرفه لری یوردیلر، و جاء اخوة یوسف قد خلوا علیه فخرهم
 و هم له منکرون، و یوسف نیلک قرینا شاری کنگانده کیلیب، یوسف نیلک
 حضور یغ کر دیار، یوسف اولری تو نوب اولر آئی تو نومادیلر
 دیسلیب دومک، اولر آیر یلغان دن بیری قریب ییل اولتکله نلیکدن یالک یوسف
 علیه السلام برده آرقا سیدر سوز لرکله نلیکدن تو نومادیلر، یوسف علیه السلام
 اولرک سیز لرکیم لر سیز، بو اطراف آد میگر او هشام سیز لر او غری بولوب
 قالر آکلر دیدی، اولر الدغه بناه نیلک بیز بار لر خیمز کنگانده بیعقوب
 اسرائیل الد اولاد لری بیز دیدیلر، سیز لر قانچ قرینا شاری دیگرنده، بزا اول
 ایکی قرینا شاری ایوق، بیوی بیز بی کچک لیکده بوری یه ب که تکران، و بیز آتامیز
 نیلک خدمتده قالدی، قالغان اول قرینا شاری سیز دن آشلیق سانیب آکشیغ
 کر لده وفا دیدی، حضرت یوسف سیز لر بی بویورده، بیله دورغان کیشی بار مو-
 دیگر نیده، اولر مصرده بزی بیله دورغان کیشی یوق دیدی، یوسف آتالریغ بولسا

بیر بیکار بود. قالیب قالغاند کز باریب اویده قالغان قرنداشیلارنی آلیب
 که لسون، سیزلر نیلک احوالیکلرنی تحقیق له به سوروشتوره مرنه دیدی،
 بو اون قرنداشی قرع تا شلاب شمعون نیلک نامینه حقیقانلیقدن آنی هصره
 قویدی. حضرت یوسف اولر نیلک سر مایه لرینی آلیب آسلیق بیریشکر
 امر قلدی، ولما جهز هم بجهز هم قال اننونی باخ لکم من ایکم
 الا ترون ابی اوفی الکیل وانا خیر المنزلین بی یوسف قرنداشلاری
 نیلک سفر طیارکار لیتارینی اورونداب بولغان وقتنده اولر که آتار
 بولغان قرنداشیلارنی ماٹا آلیب کیلیتار کور ما مسیز لر من -
 اولجه ونی توغوی کامل اولجه یمن صیچ کیم نیلک حقیقی کیم به رویم
 و حالانکه: من مهماندرنی تو سوروه ضیافت قلدو هیلر نیلک اوبدان
 راجی دور مرنه دیدی.

حضرت یوسف، قرنداشلاریغ، آتار قرنداشیلارنی ماٹا آلیب کیلیتار
 دییشی، یوسف علیه السلام اوزی تو تقان قانونی بو یونجه تور کیشغ
 بر تو که آسلیق بیر سیتکه امر قلغانلیقدن، قرنداشلاری بنیامین
 اوله یونجه تو که آسلیق سورغاندور، یعنی آتار من نیلک خدمتده
 قالغان قرنداشیلر اوله یونجه بر تو که آسلیق برگیل دیگر ندریه، اگر
 آتاشلر نیلک قاشنده بر برادر بیکار قالغانی راست بولسه، اول برادر
 لرنی ماٹا آلیب کیلیتار دیگر بولغان، فان لم تاوتونی به فلا کیل لکم
 عندی ولا تقریون بی قالوا سنراود عنه اباه وانا لفا علون بی
 اگر اول قرنداشیلارنی ماٹا آلیب که له سهر منیلک قاشیمه سیز لر

اولیٰ بے پیرہ دور غا کہ آسلیق یوقدور، و منیک مملکتیم که بیقین مو
 که لم نظر دیگر نیده اولر البتہ اول قرنداشینزنی آتاسیدن طلب قلبشغ
 سعی و اجتهاد قلا من، و تحقیق بز لر سنیک بو بورغان طلبیلک نی
 سست لبوق قلامی البتہ قلعو هیلر دور میز دیدیلر.

بو آیت کریمه تفسیر نده محترم مفسر شہیر امام رازی رحمۃ اللہ علیہ
 اینیب دور (بیلگیل کی؛ یوسف علیہ السلام قرنداشینزنی ابنی سی
 بنیامین نی آلیب کیلشی طلب قلعان وقتندہ، ترغیب و ترہیب نی بیچیکر
 آلقان سوزنی قلدی، اما ترغیب، الا ترحد انی اوف الکیل وانا
 خیر المنزلین دور، و اما ترہیب بولسا، فان لم تأتونی بہ فلا کیل لکم
 عندی و لا تقر بون دیگر قولیدور، ہونکر؛ اول قرنداشی آسلیق عن
 بہ کوما جہتمند ایدیلر، و اول آسلیقی قولغا کہ توروس یوسف علیہ السلام
 دن باسقہ هیچ کیمدن ممکن بولماس ایدی، مذکور قرنداشینی آلیب کہ لیکر
 تقدیرہ آسلیق تور ما ق مملکتیم کہ بیقین مو کہ لم نظر دیبیلک ندر کیم، بو
 احوال بول او چون بہ کور و ترہیب و تہدید بولدی، آندر کیم او حضرت
 یوسف دن بوسوزنی اشتکای ندر کیم، بز تیز دن اجتهاد قلب و بر حیدر بارہ
 قلب اول بنیامین نی آتاسی نیلا قولیدن سو غار حید آکشف تر شامیز.
 و بو طلبیلک نی جز ما ادا قلا من دیدی، و انا لفا علون دیگر سوزنی تحقیق
 بز اول قرنداشینزنی ساقا آلیب باریشنی جز ما قلعو هیلر من دیگر نی، عمدہ
 بوقدرہ کو ہیز یہ تکر بار لبوق اشنی جز ما قلعو هیلر دور میز دیگر نیمو احوال
 تور تادور، و قالفتیانہ اجعلوا بینا عنہم فی رحالہم لعالم یعرفونہا اذا

انقلبوا الى اهلهم لعلهم يرجعون به حضرت يوسف غلام مرغی (یعنی
 آشلیق اولی شکی به لگیه نگره خاد مرغی) ایتدی، اول مهمان نیک
 آشلیق آماقی اوچون آلیب که لگه سرمایه لریمی اولریک بیلد ورمه می ،
 اول نیک یوکلری نیکه ایچیله سالیب قوتوکلر نیکه اولر اولری نیکه اهل
 لریم و وطن لریم یا نیب باریم یوکلری آماقان چاغده، اول سرمایه لریمی
 تونوب بنیامین می برگه آلیب که لگه یار .

بو آیت که تفسیرنده فاضل مشهور امام سؤکامی سونباغ ده بیور . -
 حضرت یوسف نیک اول نیکه سرمایه لریمی قایتوروشی، اولر که غیر احسان
 قلغانا لغیه ویز، بعضی نیکه ایتشیجی آنی قایتوروشی، اول قرنا شاری
 نیکه آشلیقی بولسین آکشی قبول قلما یه ورغانا لغیمی بیلگه می اولون، سؤ
 بولنی بیریشک بولگنجه مره نیز که لسون دیگر جهته ده و بعضی نیکه
 ایتشیجی؛ اولر نیکه سرمایه سیمی قایتوروشی، حضرت یوسف اولر آنا آنا
 سیدن و قرنا شاری بولر آشلیق نیکه بولیمی آکشی قبیح سا ناغا لغیدن
 دور آندن کیمه حضرت یوسف اوزی نیکه اهلهم یعرفوننها اذا انقلبوا
 الی اهلهم دیگر قولی بولر، اولر نیکه آلیب که لگه سرمایه لریمی اولر
 نیکه یوکلریک سالشیجی امر قلغانا لغیمی، اولر وطن لریم باریم سرمایه لریمی
 تونوشیجی علت قلدی، چونکه اولر وطن لریم کیلیب آشلیقی تاغار بولر
 تونکه گونج آتیک قایتورولغانا لغیمی بیلد بیور، و آندن کیم اولر نیکه یوکلریک
 ساله ورنوب قایتورولغان سرمایه لریمی تونوشیجی قایتیمه کیلیبشیک علت قلدی،
 چونکه اولر اول سرمایه نیکه قایتورولغانا لغیمی، و آشلیقی بولسین آغا نا لغیمی

و آسلیق نیک بد لیده بر رگن نرسه سیننی بولر که خیر احسان قلغانلغینی -
 بیلسیر، ایلکنجه قاییتیب کیلشیگه بکمو کو گول بولر دور. بولور جو اولر تورغان
 بی رده آهار بیلوق و آسلیقخه احتیاج کو ببولیشی، و آسلیق نیک او هایدیه
 بولماسلغی، اولرنی ایلکنجه که لتوروش نیک ایلک حوله سینی دن دور
 مانا شوبو ایضاح برلن حضرت یوسف نیک اولر که سرمای ربی شوبو مقصد
 او هونلر قاییتورغانلغی آشکارا بولا دور. اول مقصد بولسا بنیامین بی حضرت
 یوسف نیک آله یغ آکیب بارماقی بولوسه، اول سرمای قایتوروش باشقم
 مقصد او هون بی س دور. فلما رجعوا الی ابيهم قالوا یا ابا ناصح منا
 اللیل فارسل الکتیل معنا امانا نکتل و اناله لحاظون بی اولر یوسف علیه
 السلام نیک حضوریدن آتاری نیک آله یغ قاییتیب که لگه نایدیه ای آتامز
 اگر بنیامین بی بر برلن بی رده سه لک بیزر که آسلیق بی یلم بیدورغان بولدی. ایچی
 قرند اشیمز بنیامین بی بیزر برلن مصرغه بی رگیل، آئی بیز بیلن بی رده سه لک اوز
 احتیاجمزلایق آسلیققی اولمجه آله یغیمز. تحقیق بیزر قرند اشیمزنی بی رده آفت
 و کلفت یتشدن ساقلا غوجی هیلر دورمز، قال هل آمنکم علیه الا کما امنتمکم
 علی اضیه من قبله فالله غیر حافظا و هو ارحم الراحمین بی حضرت یعقوب
 ایتمی آیا بنیامین غ سیزلرئی امین قلامدورمه ن (یعنی: سیزلر نیک سوزولک
 لر که اشانیب آئی سیز لرغ قوسوب بی رده دورمه ن) مگر آنذاغمک موندن
 ایلکاری بولولک قرند اشی یوسف غ سیزلرئی امین قلدیم. یوسف عقده
 سیزلر نیک و اناله لحاظون دیگر ن سوز و کلر که اشانیب آئی سیز لر که
 تا بشور دوم، آتخ اوز و کلر هوا هلاغان ایسارئی قلدیکلر ایقان سوزولک

لرگه خیانت قلده یکلر ایچدی منه سیز لرغ اسنانا سمه ن، و سیز لرینله محافظتین
 لرغ اعتماد مو قلماسمه ن، خالله غیر حافظا و هو ارحم الراحمین بنسین محافظت
 قلمای تو غریبسه همدن و سیز لدن الدجل و علا یا فیشیر اقدور [منه الد
 تعالی غه توکل قلامه ن، و اشیمیه آکثرتا پشورامه ن] والد تعالی محمد صحت نیکه
 مهر بان نر نیکه مهر بانزاقی دور [امید که الد ارحم الراحمین بنیامین بی محافظت
 قلمای برلم هاشما مهر بانلیق قلغای، و انیک فرزند نیکه مصیبتی غه منی مبتلا قلمای
 حضرت یعقوب نیکه بوسوزی، بنیامین بی فرزند اشرا یغ قوسوب یب مرکه
 میای بار لغیبی بیلدوره دور]

بو آیت کریمه نیکه تفسیر نده امام فخر الدین رازی اینتیبه دور، اگر حضرت
 یعقوب اول نیکه یوسف غه قلغان اشیمی کوردور، قوسوب نیم او هون آتی اولر
 برلن یب ردی ده ب ایلیسه، بز قوب نه بر قانج و هر جهته ن یب ردی ده یز
 برنجی، اول فرزند اشرا هولک بولوب یا ضعیفه مائل بولدیار، انلیجی، حضرت
 یعقوب، اول فرزند اشرا برلن حضرت یوسف اور تا سنه کی حسد او فشان حسد،
 اول برلن بنیامین اور تا سیده هو قلغیبی کورگه ن ایدی، او هنجی، آهار هیلیق
 حضرت یعقوب بی بنیامین بی یب رشک مجبور قلدی، نورنجی، امید که الد تعالی
 حضرت یعقوب غه هو قلبیه، آتی محافظت قلشنه و آتی یعقوب یغ یه تگوزور
 بیر رشک ضامن بولدی، ولما فتحوا متاعهم وجدوا بضاعتهم ردت الیه
 قالوا یا ابا نانا ما نبغی طهذه بضاعتنا ردت الینا و نصیر اهلنا و نصفنا اذانا
 و نزداد کیل بعیر طهذک کیل یسیر، اولر معدن آلیب که لکن آشلغی نیکه
 قاجارین آهقان آشلیق او حور آلیب بارغان سرما ب لری یو کلری نیکه ایچنده

او ز لایحه قایم و لغات تاسیب، ای آتامیز بودند آموغ و این قانداغ بر احسان فی
 طلب قلا مزیدی [هونگر: مصر بادشاهی بیزلری حرمت قلب علی صهمان خان
 لرغ او روزلا شتور و ب، شاهانه ضیافتار قلب یا فشی کوندی، آلیب بارغان
 آزارا سرمایه مزنی قبول قلب آلیب آشتلیقی تمام کامل او لجه بیری بیزلری
 احضار آیدی. امید سوخی لیک انعام و احسانهای نیک او ستیغ، آشتلیق آلیش
 نوبی او چون آلیب بارغان سرمایه مزنی بیزلرگ احسان قلب قایتاریب بیری بیزلری
 مانا بو، بیزلر نیک قایتاریلیب بیری لکن سرمایه مز دور. [امیدی بیزلر طلب
 قلا دورغان بو نو کون آموغ و احسان بولور مو. کمدی بیزلر او شتو سرمایه
 مزنی آشتلیق آشتلیق آلیب بارغان و عا ندر مز او چون آشتلیق آلیب لیک مز
 و قرنداشین بنیامین فی بیری شین و کیش ده محافظت قلا مز، و قرنداشین فی
 بیلک آلیب بیری شین واسطه سی بر لب بر نو کون بو کی آشتلیقی زیاده آلامیز
 او شتو آلیب که لکن آشتلیق آزدور. [بیزلرگ کفایه قلا مز و یا که معنی:
 او شتو بیزلر زیاده آلا دورغان بر نو کون آشتلیقی بر مره که بادشاهی آسان دور
 آغیر که لم یور. هونگر: اول بیزلرگ بو نو کون کورده ان احسان فی قلدی دیگه دور
 بو سوزلری قلشدن مقصد لری، آتالوی نیک کونکلی فی طوشتی قلا مز، و بنیامین
 فی او ز لایحه قوسو ج به مره کف آتالوی کون دور مره ای دی. بو سوزلری ده چه
 قرنداشین فی بیزلر قوسو ج بر گیل دیدار. قال کن ارسله معکم حتی توؤون
 موثقا من الله لتأتتنی به الا ان یحاط بکم. فلما آتوه موثقا هم قال الله
 علی ما نقول وکیل به یعقوب آیدی من هرگز بنیامین فی سیزلر بر لب
 قوسو ج به مره بیزلر ما کاشه ایلک نای بولر تا اکید قلنگان یعنی

بنیامین کی سلامت آئی ہے کیلئے میں دیگر برعہدنی بہ رگوں نے، مگر جو کل
 ہلاکت اور الیب کیلئے ہی قالسا کلر مانا جو احوال میں نے نزدیکی
 سیزلر اوچون عذر بولا لایدور، اولر آتاریغ خدا نیک نامی پر عہد رینی
 بہ رگہ ناریہ حضرت یعقوب، اللہ تعالیٰ بیز نیک سوزی عزم شاہد دور
 دیمی، حضرت یعقوب بنیامین کی قرنا شاہان یار قوسوسہ سے سینی مصرغ
 یم ریش قصد سینی مقرر قلغا ندرہ کین، بالار یغ آدمار نیک یامانہ نظر لی
 تر گم کردن قوسوسہ نصیحت قلبیہ ایتدی، وقال یابینی لاتد فلوا من باب
 واه وادفلوا من ابواب متفرقة، وما اغنی عنکم من اللہ من شیء؛
 ان الحکم الالہ علیہ توکلت وعلیہ فلیتوکل المتوکلون؛ وایتدی
 ای ادغول لریم مصر سہر یغ ہم کلر بیدر وارہ دن کر م کلر ہونلر؛ سیزلر
 کوزتہ گسیون وباشقہ باشقہ در وارہ دن بیری کلر دن اگر بیلشہب -
 کر کلر، یعقوب علیہ السلام آتالیق ہر د شفقتی پر لم دہ سلہ بدہ بوسوز
 نی تا کیلے بالار یغ نصیحت قلغان بولسہ مو، کین بندہ نیک عاجز -
 لغینی اظہار قلبیہ ایتدی، اوشو نصیحت نی سیزلر کلر قلدیم، امامہ نہ تو بیری
 پر لم خدا نیک قضا سیدن ہیج پر نسہ نی سیزلر دن دفع قلغانا کینہ [ہونلر]؛
 ہذر قدر نی قابیورالما یدر وح حکم فقط ہاکم مطلق اللہ تعالیٰ غظا من دور،
 [اللہ تعالیٰ سیزلر گہیرہ رضہ رینی ارادہ قلغان بولسہ اول سیزلر گہ ہمہ
 ہارہ بوقدور، ارادہ قلغانا بولسا سیزلر گہ ہیج برضہ رینی تم بوقر] آکدن
 کین حضرت یعقوب بارلیق ایشی اللہ غم تا بشوروسہ، ایتدی بارلیق
 ایسندہ فقط ادنو کخیلا توکل قلدیم، یعنی بارلیق ایشاریم نی آقا -

تا پیشور دوم. و آنکا اعتقاد قلبیج پس توکل قلغوجیدر با شقاغنه اعتقاد قلمای
المدغیلا قلمسوندر.

شبو آیت کریم تفسیر نده مفسر شهید امام رازی احوج قول بیان قلبیج، برنجی
قول حضرت یعقوب بالالریغ کوز نیگشده نور ققان بولوب، بو هم مور نیلک
قولی دهر. ایکنجی قول، بو بولسا ابوعلی الجبائی نیلک قولی بولوب، یعقوب نیلک
بالاری مصرغ بارغاندا مصر فلقی اول نیلک حسن و جهانی و فضل و کمالی عقده
سوز قلشپ بر آک شهر تری عبقان لبقده، حضرت یعقوب، سبزل اول شهرگ
بر در وازه دن کر مه طلورده ب اول نیلک ظاهری کور و نیستی و کویلیگی که قاراب
آدمار نیلک حسد قلشیدنه، یا که اول بادشاه اول ملک بولر که قالشیدن قور قوب
قاماب قور بولسیدن امین بولالمدای، احوجی قول، حضرت یعقوب اول مصر
نیلک بادشاهی اولری نیلک اوغای یوسف ایکر نیلگینی بیله راییدی، لیکن الدهل
و علا آنکا آئی اظهار قلشخ اذن قلمغان بولوب، بالالریغی مصرغ بیله کر نده
بر در وازه دن کر مه، با شقا - با شقا در وازه دن کر نیلک دیگر ایردی، بونداغ
دیشیدن عوفی، بنیامین نیلک یوسف که خالی بر اور ونده اوهر آستیه کوروشم کی
اییدی. بو قول بولسا ابراهیم خلی نیلک قولیدور، اما حضرت یعقوب نیلک و ما
اغنی عنکم من الدمن شیء دیگر سوزی بولسا، بیلیگیل که انسان بو عالمده معتبر
و معتد سبیلر که رعایه قلشخ امر قلنغاندور، بیلده مقصد بیله اللہ تعالی تقدیری
سبزیته که سبلیگینی هر دم قلشقا و اعتقاد قلشقا امر قلنغاندور، همه احتیاط
و ساقلاشش تقدیردن خلاصلیق بیره که بیدر ده ب اعتقاد قلشقا امر
قلنغاندور، چونکه انسان امکانیت باریکج هلاک قلا درغان نرسه لردن

ضری رقلادورغان غزالردن قالمیشغ، واوزیک منفعت لیک نرسه لرنی
 جلب قلمیشغ وضرر لیک نرسه لرنی دفع قلمیشغ امر قلناغاندور آندره
 کیمه اول انسان سؤنولک بیلرین برک او نریک الدتعالی تقدیر قلغان نرسه لر
 باشق هیچ نرسه به تمه یه یغانلغنیغاجزم قلعومی بولماقلنی لازم دور
 و بوعالم وجودده الدتعالی اراده قلغان نرسه ده باشقا هیچ نرسه -
 بولما یه ورغان لغنیغ جزم قلعومی بولوشی لازم دور دیمره حضرت
 یعقوب نیلک لاندخلوا من باب واحد وادخلوا من ابواب متفرقه دیگر
 قولی، بوعالمده کی معتمد و معتبر بولغان سبیلرنی رعایه قلمیشغ اشارت دور
 صده و ما اغنی عنکم من الدمن شی دیگر قولی، سبیلرک التقات قلما سبیل
 غنه و الدتعالی دن باشق بار لوقا نرسه ده بیز اربولوشغ وخالص توحید غ
 اشارت بار دور بولما یه ایمی ایتقومی نیلک سوزیک؛ بولایکی سوزیک آراسی
 نی موافق سبیلان قلمیشغ خاندراغ یول بار دیسیلگ نده بوسؤال بومقام
 غ خالص ایمه دور بولونک؛ سعید آدم آناسی نیلک قورساغیده لاسعید
 بولغان، و سقی آدم آناسی نیلک قورساغیده لاسقی بولغان ده ب اعتقاد
 قلغانلغیز بیلرین برک طاعت و عبادت لرنی بر با قیلماق لوقا، گناه و خطایق
 لردن ساقلاش نیلک لازم بولمیشد هیچ کیم نیلک بول و غوغاسی بوقدور
 سؤنولکغا او فتنه اشلا، اولوم و هیات الدنیلک تقدیری سبیل بولما یه ورغان
 لغنی بیلرین توروب، یه یز و یچیز، دزه لرنی ایچیش ویشش دن و اوتقا
 کریشش قاجامیز. خلاصه بوسؤال بومقام غ خالص ایمه سن، بلک اول
 هر و قدر مستلیمی نیلک سریدن بخت قلماقدور. بلک هو سوز شولک

بنده که کوهی نیک و قدرتی نیک بیتی مقداری سخی قلش واجب بولا دور
 وانتهاسیغیه تکون سخی واجتهاد در کین، اول آدم، و هود نیکه تخنیک
 داخل بولغان نرسه نیک بار لغی نیک لازم لغینی بیله دور. و آنیک الله نیکه
 حکمی و هواهشیش و حکمتی بر لیه بولا دور غانلغینی بیله دور. آنز کین الله
 جل و علا بومعنی نی تا کید لیه، ان الحکم الالهد ده ب دور بیلیل کیه بوه
 بیز نیکه قضا و قده عقده کی سوز بیز نیکه درست لغیغ ایلک کوجولک
 دلیل ل نیکه همه سینه دور. چونک، حکم دیگر معروف نرسه نی لازم
 قلشنه، و منکر نرسه نی توسوشنه عبارت دور. (حکمته الدایم) نی حکمته
 دیگر اسم بر لیه آتاش، اول حکم، دایم نی یا مان حرکتلردن توسقانلغی
 او چون دور. و حکم نی حکم دهب آتاش، ممکن نرسه نیکه ایکی طرفی نیکه برینی
 بینه بر سیک تر هیچ قلماقن بقضائ قلغانلغی دن بواوب، بینه بر طرفی نیکه
 حاصل بولوشی ممکن بولماسلیق طریق بر لیه، دیمک الله تبارک و تعالی
 شیو تفسیر بر لیه حکم، فقط لا الهد او چون دور دهس بیان قلدی.
 و او شیو حکم، بارلیق ممکنات الله نیکه قضا سیغ و تقدیریک و هواهشیش
 و حکمیگه واسطه بر لیه یا که واسطه سیز دلالت قلا دور. آنز کین
 حضرت یعقوب، علیه توکلت و علیه فلیتوکل الهد و کلون دیدی.
 بونولک معنی سی؛ بارلیق نرسه الله تعالی دن ثابت بولغاندن کین، الله
 دن باشق هیچ کیمک توکل قلماق فلیق ثابت بولدی. و بر نرسه که رغبت
 قلشی فقط لا بارلیق ممکنات نیکه و هود دینی آنیکه عدمیک بر هیچ قلماقده
 دور دیگر مضمون ثابت بولدی دیمک دور. و اوزی نیکه ضد بیز

تو سقوهم شبوتی هیچ، حکم دور، و حکم فقط الله غایب دیگر، مضمون
 دلیل و برهان بر لم ثابت بولدی، سئوال سببه نه، بار لیب یا هشتیلدی
 لر نیلک حاصل بولوشی و بار لیب آفتار نیلک دفع بولیشی الله تعالی دن
 هیزم قلسی لازم بولدی، مونداغ بولوشی توکل نیلک فقط لا الله غایب
 بی واجب تو تا دور، ما نا بو مقام غایبه اولوغ و عالی مقام بولوب، بیز
 بو مقامده حق بولغان دلیل و برهانغی اشارت قلدری. شیخ ابو حامد
 عزالی رحمه الله علیه (ایضاً علوم الدین) کتابنده توکل نیلک کتابنده بو معنی فی
 تقریر قلماقده اولزون بیان قلدی، کیمکه بو هفده آستین ته کسوروشنی اراده قلسا
 سئوال کتابی مطالعه قلسون، امام رازی نیلک تقریری تمام بولدی، رحمه الله ورحمه واسعه
 ولما دخلوا من حيث امرهم ابوهما ما كان يخفى عنهم من الله من شيء الا
 حاجة في نفس يعقوب قضيتها وقتها يعقوب نیلک اولغول لر آتاری
 بویر یغان طرز بر لم مصر شهر بیگ باشقا باشقادرواره دن کریم ایدی،
 یعقوب اولرغی کورسه تکران رایی و ته بیرر الله نیلک قضاسیدن هیچ بر
 نرسه فی دفع قلمادی، [یعنی اوغریلیون فی اسناد قلماق بر لم دل لر مکدره،
 و یعقوب نیلک ظلمکین بولیشیغی سبب بولوب، حضرت یعقوب نیلک ته بیرر
 فائده قلمادی] لکن یعقوب نیلک نفسیده کی برهاجت فی یعقوب اظهار
 قلدی، یعقوب نیلک مصرغی باشقا باشقادرواره لدن کریمکرده ببالار یغ
 کورسه تکران رایی و بالالر نیلک اول راعی بر لم عمل قلماقاری، الله نیلک
 اولرغی تقدیر قلمغان قضاسیدن هیچ بر نرسه فی دفع قلمادی، لکن یعقوب رایی
 بر لم اوزی نیلک نفسیده کی شفقت فی وبالالر یغ یا مان کوزته گمه کده احترام

قلما قلغین اظهار قلدی و اول راعی بر لہ بالالر یخ امر و وصیت قلدی و انہ
 لذ و علم لما علمناہ و لکن اکثر الناس لا یعلمون بہ و تحقیق یعقوب، بیز آکا
 علم فی وحی قلبیہ تعلیم قلغا نیز جہتہ نہ، ہوئے بر علم نیکہ ایگہ سی دور [یعنی
 بیز نیکہ تعلیم قلشہز بر لہ ہوئے بر علم نیکہ ایگہ سی بولغان جہتہ نہ، و ما اغنی
 عنکم من اللہ من شیء دیگر نہ ایہی، و لکن آدمہ نیکہ تو لاسی تقدیر تہ بیز گہ
 غالب ایگہ نبینی بیلمہ بیز دور، و قدر قدر گہ مانع بوللا دورہ بہ گمان قلاد و روح
 و لہما دخلوا من حیث امرہم لبوعلی یوسف آوی الیہ اخاہ قال
 انی انا اخوک فلا تبتئس بما کانوا یعملون بہ وقتیلہ برادر لری یوسف
 نیکہ آورد اسینخ کریم ایہیلہ، فرزند اش بنیامین غہ اوزی یاننہ اورد
 پیریم، مدہ سنیکہ فرزند اشینخ یوسف مدہ نہ، مدی قوند اشیر بیز نیکہ
 بیز گہ قلغان جفا و آزار لر یخ محزون ہم لما غیل دیدی، یوسف علیہ السلام
 نیکہ آف بلکہ بالک دلیہ، فرزند اشیر نیکہ قلغان آزار و جفاری او ہو
 اول غہ صحیح بر کینہ و عداوت و کدورت اثری یوحا ایہی، ودلی و فرزند اش
 لری تو غر بسببہ صاف ایہی، و فرزند اش بنیامین نیکہ دینی صاف و عداوت
 سیز قلشینی ارادہ قلبیہ فلا تبتئس بما کانوا یعملون دیدی، یعنی ایمدی برادر
 لر بیز نیکہ ایگہ بیز یکی زمانہ دورہ جاہلانہ قلغان آزار لر یخ غمگین بولما
 و اول تو غر بیز دلیہ فی کدورت لیکہ قلما از بر اکہ اللہ سبحانہ فضل و لطفی
 بر لہ او شہو ملک و دولت فی احسان قلدی، و صمہ مزنی نتج آمان بر بردہ
 جمع قلدی، ایمدی او تکران اشیر فی دلیہ غہ کہ لتور مدہ دیدی،
 یوسف علیہ السلام نیلا برادر لری حضور یخ کر گہ جا غزہ بنیامین

فی حضور یحییٰ حارثیہ از یادہ اور وہ بہ رنگ نلیکی توغریسیدہ مفسر
 روایتی نقل قلب ایشیہ دور حضرت یوسف نیک قرنداشی کنفا
 دن کیلیب، یوسف نیک اور داسیح کریم و تعظیم قلغانہ کین
 ای بادشاہ سون بیز لگ آتا بر قرنداشی کنفا کیلیب کردہ بہ امر
 قلغان ایدیلہ، بیز لگ سنیک امریکہ امتثال قلبہ آئی آلیب کردوق
 مانا اول قرنداشیمن بودور دہ سے بنیامین فی کور سہ تیلر حضرت
 یوسف اول غ او پدان ایشی قلب سیز ل بو قلغان ایشی ل نیک
 مفا فاشی مہر نہ کورہ سیز لردہ اول نیک صحر لہی اوبدان یہایغ
 نوسور عب، ضیافت قلدی، آلتہ اور نغادہ ستور خان طیار لاب آتا
 آتا، ایک قرنداشی د ستور خان اول تور و کلردہ سے سونداغ اول تور خان
 لریدن، بنیامین یالغوز قالغان لیکدن، یغلاب بہوش بولدی، صومشیغ
 کہ لگرنہ ای کنفانلیق یگیت ساکائیم بولدی دیگر نیدہ بنیامین ای بادشاہ، صوکیم
 آتا آتا، قرنداشی بول اول تور سون دیگر نیکردہ منیکو یوسف ناملیق برقرنداشیم
 بار ایدی، خاطر یغ کیلیب، حاضر تیریک بولسا ایدی مہ نحو آتیک برلہ بیلم اول تور
 ایدم دہ ب کوز یغ یا مش کہ لتوردی، حضرت یوسف آتیک یالغوز قالغانی کورد
 سون یالغوز اول تور ما! من سنیک قرنداشی بولای منیک یا نغ کیلیب منیک
 برلہ بیلم اول تور غیل دہ بیامیدن اور دن برردی، کچی دیمو طعام وقتہ کیدہ
 هر ایک کشیغ پیر یا تاوی خان تعیین لب بنیامین فی اونی نیک یانیدہ یا تقوزدی
 مانا، آولی الیم افادہ دن مراد بودور دہ پ دور

نینہ بر قانچی مفسر نیک بیان قلسیچہ یوسف علیہ السلام، بنیامین نیک

بی نشان یوق بولوب که تکران قرنداشی یوسف غم قلغان سانسرتا شیفینی و آئیلک
 صسر تیده هم کیم ن طاق ق قلغانی بولما یه ورغان اندوه و لله شفینی کوروب آتکا
 دلدار لوق قلبیب، ای صسرت کیش یگت اول صلاله بولغان شفقت لیلک قرنداشیلک
 نیلک اورنیده اوزولگه منیلک قرنداشی بولوشیم نی خواصلا مسر دیدی، بنیامین ای
 بادشاه اسنیلک ده قرنداشی کیم تا پالا یور، لکن مسر یعقوب نیلک بوشیدن
 بولوب، لاجیل ده توغولماغان مسر دیدی، حضرت یوسف بوسوزنی اشتب
 اوزینی توغوتولما ییغلاب کتبی، و اورنیدن توروس بنیامین نی قوجا غلاب اوزینی
 تلاتدی، و بوقند، ای انا اوله خلا بتشس بامکانو ابعولون دیدی، حضرت
 یوسف بنیامین غم اوزی نیلک بوققان قرنداشی یوسف ایگر نلیکینی بیلدورگه
 کوب مفسر نیلک بیان قلشیم، بنیامین حضرت یوسف غم، امدی مسر نون آیریلما یچ
 دیدی، یوسف علیہ السلام سنی بویرد، آلیب قالیشغ هیچ بول یوق دور، بونک
 آتامیز نیلک منیلک فراقیمه اچ کیم غم غم سینی مسر او هو قایل مسر، حسی آلیب
 قالساق آتامیز غم او سستیک غم بولاد دور دیدی، بنیامین آیریلیشی خواصلا مای
 توله التجا قلغان لیلک، حضرت یوسف، سنی آلیب قالیش او هو، برنالایق
 لیشینی سا تانسیب بر مری هیچ چاره یوق دور دیدی، بنیامین منی آلیب قالیش
 او هو قانراغ چاره فلسانه من راضی من دیدی، حضرت یوسف ایتدی، بونک
 چاره سی، منیلک قاجا منی سنیلک یو کو کینیکه ایچیکه یاسورون سالیب قویوشغ
 امر قلامن، سونولک بر لرن سنی قرنداشیلک بر لرن یولغ سالیب مالکغوز
 غاندرن جیلن یولغ سالیب مالکغوز کین سینی قایتوروسه کر لک، و سنی موند
 آلیب قالیشغ بهانه بولاد دور دیدی، بنیامین اول اشنی قلخیل دیدی راضی بولدی،

آندیمه کین حضرت یوسف فرزند اشراق یا نبیغ کریب بویسر لری اولوغ فاش قلماعیل
 دیدی. فلما جهزهم بجهازهم جعل السقایه فی رحل ائیه ثم اذن مؤذن
 ایتهما الحیران لم یسار فمکن بل قالوا علیهم بماذا اتفقوا ونذ قالوا انفق صواع
 المملکة ولمن جاء به حل بعیر وانابه زعیم بذ وقتیکه حضرت یوسف فرزند اش
 لری نیلک سفر طیار حمار نقارینی و آشلیق قاصیلان اشلیق بی قلد و رغائید اول نیلک
 خبری سیز، بنیا مین نیلک یو کینغ آشلیق اولچم گرن قاجا بی ساله وردی. آکون
 بول مصدرن هقیق کنگان طرفیکه بر منزل مالغانه کین، یا که شهر نیلک آبادرا
 بریدن اولوز کوب هققانده کین، یوسف علیه السلام اولری نوهناتیب یو کلرینی
 نه کسیره شش اوچون آدم لری بیریب، اول کاروان نیلک آرقاسیدن یو گوروب به تیز
 آندن کین بولردن بیرندا قلعوچ، ای کاروانلر تحقیق سیز لر اوغری دور سیز لر دیدی
 [اول کاروانلر اولوز مالریغ نامناسب بوندانی اشتب توفتادیلر] و اول کسیره
 اولوز کسیره گ اول یوزل نیب، نیم زرسه بی یو قات شیلر دیدی. اول کسیره، بادشا
 نیلک آشلیق اولچم یه ورغان قاجا سینی یو قات ووی. ولیمه آئی که لتورمه [یعنی بیز لر
 یو کلرینی تفتیش قلسدن ایلکاری اولوز طرفیدن آئی تا سئوروب به رس، یا آئی اوغور
 لالغان کسینی بیز گ ایستیب به رسج اول کسیره بر توگه یوکی آشلیق سو یونجی بار
 ویرنه اخلغوچمه مهنه آئی بهر مه که کفیل دور مهنه دیدی. حضرت یعقوب نیلک
 اوغول لری، اول نیلک، سیز لر اوغری دیده نلریدن عجب لر نیب قالواتالک لقد
 علمتم ما حیثنا لنفسد فی الارض وما کننا سارقین ذ قالوا فما جزاؤه ان کنتم
 کاذبین ذ حضرت یوسف نیلک فرزند اشراق الیدیان الیدیرن قسم قلامیز که
 البتہ سیز لر بیز نیلک مصدره مینبغ فساد قلماق اوچون، یعنی اوغور لوقا قلماق

واقبلوا

ن

او چون که که گزین می از ما بیله سیز لر، و بیز لر هرگز او غریبوی قلعو حیدر ایچی
 بیز دید یار. حضرت یوسف نیله کشیاری، اگر سیز لر بالغانه ایتقوی بولسا نظر
 او غری نیله جز اسی نیم دور دید یار. [یعنی سیز لر او زو کلری با کللا ما او چون
 بیز او غری ایچس بیز ده ب قسم قلم سیز لر. اگر ت کسوروشن وقتیه بیز لر
 نیله یوقانغان نرسه میز سیز لر نیله بو کو کلردن هقیقت قالیب، سیز لر بالغانی
 بولسا نظر سیز لر نیله سر بعینه لده او غری نیله جز اسی نیم دور، قالوا جزاؤه
 من وجد فی رحله فهو جزاؤه کذلک بجزی الظالمین: حضرت یوسف نیله
 قوندا شاری ایتدی یار. او غری نیله جز اسی، لیکن او غورک نغان مال آینه یو کیده
 تا بیلسا، اول کشی نیله اوزی آینه جز اسی دور. [بیز لر نیله سر بعینه لده او غری
 او سؤل مال نیله ایگسی قل قالیب بریل ایشله دوری ظالم لرغ یعنی او غری لر بیز لر
 سونداغ جزا بیره میز دیدی.

مانا قارا نکلر حضرت یعقوب نیله بالالی، او غری می مفسد و ظالم کتاب
 دور لر انسانلر ایچنده دنیا ده افساد و ظلم دن یا ما نرا ایس یوق دور. او غری
 لر او چون بو صفت ابله قانتیق اهانت و هولاغ عقارت دور.

حضرت یعقوب نیله او غول لر آینه جز اسی بریل قل قلسن دور ده ب حکم
 قلغان دن کین، حضرت یوسف نیله کشیاری، ایچدی سیز لر نیله بو کو کلری آکسین
 ت کسوروشن قلمای بولما یه ورده ب اولری مصرغ قایتدوب، حضرت یوسف نیله
 حضور یغ آلیب کیلیب، حضرت یوسف او لوفیلک یو کلری ت کسوروشن امر کلری.
 و نمت دن سا قلا نغان جرمه دن، د سله بده قو کلری نیله یو کلردن باشلا امانت
 بووردی. فدا باو عیتهم قبل و عا اظیه تم استیجها من و عا افیه کذلک

کدنا لیسوسف ط ما کان لیاخذ اذاه فی دین الملک الا ان سنا الله ط ترفع
 درجات من نشاء و حقوق کل ذی علم علیم : او لرا بیکاری حضرت
 یوسف گم مکر و هیله خلقانیده کلا بیز مودعی بر لم اولر که هیله قلمش یوسف
 که تعلیم قلد و کما [یعنی یوسف غم او شیو تدریری و طی قلبیه بهر دو کما -
 بیلر و رد و کما] مصر بادشاهی ستر یغنه، و قانونده او غریبیه سببی بر لم
 قرنداشینی آکیت قالین یوق نیدی، بلکه اوروشی، و ایکی مصر تولیت آلتش
 بار لیدی، لکن الله تعالی آتاسی نیلک ستر یعنی بو یونجه آنی آکیت قالش اراده
 قلدی، [یعنی او شیو تدریری آتفا تعلیم قلمافی بر لم قرنداشینی آکیت قلماف آتفا
 ممکن بولدی] بیز خواه لاغان کشتینی علم ده و حکمت ده بلند درم لرگ و عالی
 مرتبه لرگ کو توره میز [علم ده و مرتبه ده، یوسف نیلک درم سببی قرنداشین
 او ستون قلماف نیرده ل] و هر علم ایگ سی نیلک او ستنده عالم بار دور، [یعنی هر
 بو علم ایگ سی نیلک او ستنده، درم سی و مرتبه سی او ستون بولغان، و هیچ کیم
 اور لم ب آتفا یته لم به و دغان بیلگوم و دافا بار دور، و اول بیلگوم دانا بولسا
 الله جل و علا دور] بو تقریر محترم مفسر شهیر امام شوکانی رحمه الله علیه بیلگور
 بو آیت کریمه عقنده امام فخرالدین رازی سونداغ ده ب دور (بیلگین کر) بو
 آیت کریمه مقام نیلک ایلک اولوغی، و درم لر نیلک ایلک بلندی علم ایگ نیلگی -
 دلالت قلا دور، چونکه جناب الله، حضرت یوسف که شیو تدریری کورسه تکه نون
 کیمه آنی مدح خلیف، ترفع درجات من نشاء نیدی، و حضرت ابراهیم نیلک،
 توحید نیلک دلیل لرینا نیلک، یونوز لر نیلک و آیینیلک و کون نیلک آلر بولستین
 بیزار بولغاننده آنی ترفع درجات من نشاء دیگر قولی بر لم صفتلیدی، و بو

هم حضرت یوسف فی اوز قوی نرفع درجات من نشاء بر له صفتی دی . بواجبی
 مرتبه نیک آرا سنده کجا کوب تفاوت بار دور . آند نه کین الله تعالی و خوف کل ذی علم
 علیم دیدی . بواجب کریم نیکامغنی سی : حضرت یوسف نیک قرنه اشاری علماء
 و فضلاء لر بولسم مو ، لکن یوسف علیہ السلام علم ده اولردن اوستون ایری .
 دیم لروم

مذکور قاجا بنیامین نیک یو کیده حقا ندره کین قرنه اشاری فجانده بولوب باشلری
 بوقاری کوا کوره لمی ، اولر لری مونداع ایشدن یا کلاما ق او چون . قالوا ان
 یسرقا فقد سرقا اخ له من قبله فاسرها یوسف فی نفسه ولم یبدها لهم
 قال انتم سترتمکانا والله اعلم بما تصفون . یعقوب نیک او غولری
 اگر بنیامین او غزیلیق قلغان بولسا بوزدن ایلکاری آیکل قرنه اشاری یوسف
 هم او غزیلیق قلغان ایری دیدی . بول نیک بوسوز لری یوسف علیہ السلام
 اولر نفسنده مخفی ساقلا ب اولر که اظهار قلادی . و او اولر بیکر سیز اکر نیک
 او غلیبی آندن آیر نیا نیک بکره ن یا مانلیق دور . [اکر نیک نیک یا ایشی کور گرن
 بالاسینی او غور لاب جدا قلده یکر . ایری او یا لجامی او غور لیقون باله بر کسینغ
 اخترا قلا سیز لرح وسین لرنیک قلغان سوز و کل نیک نیم ایریک نیک الله عالم با قور
 بواجب کریم نفسینده امام فخر الدیه رازی رحمہ الله ایشی دور . [بیلیل که
 باشلر نیک : بادشا هنیق قاجا سی یوسف نیک قرنه اشاری بنیامین نیک یو کیده
 حقا ندره اشاری باشلری توبه سالیب ، بو واقع عجیب واقع دور که : راجیل
 ایک او غری بالا تو غدی ده ب آندنه کین ای راجیل نیک بالاری بزنیک
 اوستیز که سیز لردن بلا توفضا لور عجب کوب کر لری دیک نیده بنیامین سیز لردن

بیزرنیلک اوستینرگه بلا، قضا، عجب کوب کلدی. سیزرنیلک قرنداشیم
 یوسفنی آلیب باریب هول بیاباندا ضایع قلده بکلر، ایجدی ماگلو سوزنی
 ایسیب آتاسیز لر دیدی. بوگنا قارشنی قرنداشاری اونداغ بولسا شاهینک
 قاجا عسی سینگ یوکو کدن قانداغ حقیق قالدی؟ دیگر ناریده بنیامین ایطاری
 سیزرنیلک یوکو کلر گنه سرمایینی سلیب قویجان آدم بوقاجانی سینگ -
 یوکو مگر سالیب قویجان آدم سؤدور دیدی. بیگلیل که آیت کریمه نیک ظاهری
 تحقیق اولر باد شاهخه بواشین نیک بنیامین دن صادر بولوشنی عجب ایس
 ایمنس دیگر نی قضا، قلا دور، هونکر: بنیامین نیک ایطاری حلال بولغان قرنداشی
 یوسف اولر نیک گنا بیچیم او غزی ایدی. اولر نیک بوسوز دن غرضی، بیزر
 آتیک توتقان یولی، و اخلاقی بر لرن موصوف ایچمن. اول بنیامین و آتیک توتقان
 بر آنادن بولغانلی اوجون توتقان یولی و مسلکی بر دور. حضرت یوسف نیک آکا
 لری نیک حضرت یوسفنی او غزی لیوق قلغان دیگر ندیکلی او غزی لیوق نو غریب سیده مفسر
 لر اختلاف قلیب، و قانچ قول بار دور. (برنجی قول) سعید بن جبیر ایته دور
 حضرت یوسف نیک آتاسی نیک آتاسی یعنی: باباسی بتلر غی عبادت قلا دور غنا
 کافر بولوب، یوسف نیک آتاسی یوسف گرسول بتلر نی او غورلا شیخ و
 سوندور و سقا بویری دیدی. بونداغ قلده بی باباسی نیک بت غا عبادت قلا سنی
 تا شلا تماق بولوب، حضرت یوسف بویروقاقو بیچ ایس قلغان ایدی.
 مانا قرنداشاری او غزی لیوق قلده دیگر نی اوشب دور. (ایکنی قول) حضرت یوسف
 کچله وقتده آتاسی نیک دستور خانیه ن بیمه که ایچیمه کی آلیب حقیق فقیر لر
 بیره راییدی. بعضی نیک ایسیب آتاسی نیک رخصتی سیز بر او غلاقتی یا که بر

تو خودی بر مسکین گم به رگ نه در (او بیخج قول) حضرت یوسف نیک هونو آناسی
 آنی به کور دوست تو تا دورغان بولوب، اوز آلدید انور غوز و شتی اراده
 قیلار ایدی. اول فاتوندا حضرت اسحاق دن قالغان بر به لباغ بار ایدی.
 و آنی بولور قیلر بیلیمه راییدی. مذکوره فاتون اوز لری نیلا ستر یعنی
 بویونجه تو تولغان او غزی قیل قلنا حورغان نلیجه مهنه. اول به لباغی حضرت
 یوسف نیک بیلیم باغلاب قویوس، موسو خیلدیگی حیل بر لری یوسف نی اوز
 یا نیدا تور غوزوس مقصدیده قلنا ایدی [امام رازی قولی تمام اولدی.
 تفسیر موکب صاهبی اسماعیل فرخ افندی ایتدور. روایت قلب دور که حضرت
 یوسف بنیامین نی آکیب قالغاند کیه، فرزند اشاری طلب قلنا مو قول قلنا غانده
 کیه، رو بیل غضب که کلیلیم بدینده کی تو کازی کی میمنده کسب و عقیب ای باد شاه
 امیددی بر نعره او را دورغان بولسدام بار لیاها ملدا را فاتونار بالاسیسی -
 تا شلا ایدور دیگر نیده حضرت یوسف رو بیل نیلا غضبیمی کوروب، کچک او غالی
 میستانی بی ریب رو بیل نیک دومه سیسی سیلا ندی. در حال آنیک غضبیمی تسکین
 تا بهی. رو بیل فرزند اشاریغ قایسی کار منیک دومه منی سیلا دیکر دیگر نیده
 اولر بیز تو تا دورقی دیدی. اول رو بیل، الد همی اولون که بو شهرده یعقوب
 اوروغینده کشتی بار دور دیدی. در واقع بو رو بیل نیک آوازی، که فاتنیغ ایدی.
 اشترک حاملدا، فاتونار بالاسیسی تا شلا ایدی. حضرت یعقوب اوروغین
 بر سیسی دومه سیسی تو توب و پسا غضبیمی تسکین تا سب آوازی همقا بیددی.
 بوندر هونو یوسف نیلا هبری بار ایدی. ایکنجه مرتبه رو بیل یوسف
 کلیلیم، یوسف نیک تحتیگ اوز له ننگ نده حضرت یوسف یوز نیک به ده تارتقا

حاله تو به نوسوچه آنی قولی بر لهن یرگر آندی. و اگننا نلقار سیزلر قوتیه
 لرگه مغرور بولوسور، سیزلرگه هیچ کیم غلبه قایل لمایا و ده بیگانه قلا سیزلر
 دیدی. آخری بولر بومهم اینی کوچ برله قولغا کیلر دور غانیکه کوزلی بیتمه ی
 حضرت یوسف غی بائش ایلکینه، یا لبارماقغ باشلا دی. قالوایا ایها العزیز
 ان له ابا شیخا کبیرا یخذ احدنا مکانهما انانولیک من المحسنین: حضرت -
 یوسف نیک قرنداشاری ایتدی ای عزیز! بنیامین نیک یاشی هولت مرتبه ی
 اولوغ آتاسی بار [یعنی یاشا نغان و مرتبه سی اولوغ آتاسی بولوسور، اول بنیامین
 دن آیریلشغ و آئی ایزلر بی بی بی کوروشکار کولجی یه تمه یه ورغ] سول جهته دن
 بونولت اورنیده بز نیک بریزلی آلیب قال [هونک اول بنیامین نیک آتاسی
 نیک دلی نیک ایچنده بیز نیک هیچ قایسین غابورلغان درجه سی بار. سول مسبدن
 آتیک آتاسی بنیامین دن آیریلغان نیک مسبدن برله یه تکان شهر دله، بیز
 نیک بریز دن آیریلغان نیک مسبدن برله یه تکان ضرور برابری بولالما یه ورغ]
 تحقیق سنی احسان قلعغ هیلر نیک جمله مسبدن کوره مین [یعنی آدمه نیک همه
 سیلگ احسان قلعغ هیلر دن کوره مینر که: بونون مصر خلقیغ احسان قلده نیک
 صمده خصوصاً بیز لرگه موکوب احسانلری قلده نیک. و آستلیق آلیسی اوچون
 آلیب که لگن سرمای مزنی مو او زبیرگه قایتاریس بر دیک، ایدمی قرنداشن
 بنیامین قایتوروب، آتیک اورنیغ بیز نیک بریزلی آلیب قایلقل قال
 معاذ الله ان ناخذ الامن وجدنا متاعنا عنده انا اذا الظالمون: حضرت
 یوسف ایتدی. بیز فقط بولکیده مال بیزنی تادیقان کسیدن باشقه کسینی قل
 قلب آماقده الله تعالی غیبه کورسغنا مین. تحقیق بیز اگر اول کشتی نیک

احد نيه با سقہ کشی نبی تو توبه قالساوا بیزر اول دقتہ البتہ ظالمرد و در میر
 [یعنی اوز و کار نیلک جزاوه من و دردی رحل فہو جزاوه وہ بہ ایتقان سوز و کار نیلک
 نقصانی بو یونچہ بنیامین بر اقل قلبیہ آکیب قالسہ بیزر گم حلال بلغانی مالہ آکیلک
 اور نیلک با سقہ کشی آکیب قالساوا بیزر لہز ما ظالمرد و در میر دیدی [فلما استیشوا
 منہ فلعنوا نجبا قال کبیر ہم الم تعلموا ان اباکم قد اخذ علیکم موثقا من اللہ و من قبل
 ما فیہ تم فی یوسف و ختیکہ یوسف در نا امید تو لب، قر نداشتی بنیامین فی برہم سلطینکی
 بیلگہ ناریہ بر بری بر سرداشیہ مصاحت فلما فادھون خلقون یراوا بر ظلوت جا بیغ
 بار دید [مصدر در قانداغ بر طرزہ کشتی لری نیلک نہ بیریدہ، و برادر لری نیلک عقیدہ -
 آتال بیغ نیر جواہر قلش لری نیلک قرعہ سیدہ، مصاحت قلشد بیغ اور نیلک ہوگی ایتری
 آتاکل سیزلرون [بنیامین فی محافظت قلبیہ سلامت قایتور و سہ کیلیشیلک لر توغ سیدل
 ہذا نیلک نامی بر لہ تا نگیدہ قلنغان بر قانتیق حکم وعدہ ال آلفانیی، و سیزل بو توغزہ عمدہ
 قلبیہ قسم خلقا شکار فی بیلمہ سیزل. و بوندہ ایلکار یوسف نیلک عقیدہ قلغان گم
 جیلگیل لری بیلمہ سیزل.

کبیر ہم فی ابن عباس عالم دہ و عقل دہ اور نیلک ہوگی یهو ذادور دیمش. مجاہدہ
 اور نیلک ریش لری ستمون دور دیمش. قتادہ و شدہی و ضحاک اور نیلک یا شدہ ہوگی
 برویل حدردیکہ ندور. یوسف لباہ التاویل دن آکندی.

فلن ابرج الارض حتی یا اذن لی ابی او حکم اللہ فی وھو خیر الحاکمین با امیری من و حرکت
 مصدر مینیدن، یعنی اوستیو ستر دن آریلما سترن، موندن ہقام سترن. حتی آتام قایت
 کتفک اذن بر گوئی، یا منیلک او ہون اللہ تعالیٰ بر حکم قلعوئی [یعنی: مصدرن جوشیم غ
 یا کہ بنیامین فی قوت لہ در و سہ، آکیلک بر لہ آتام نیلک یا نیغہ باریشیمگہ یا کہ قر نداشتیم

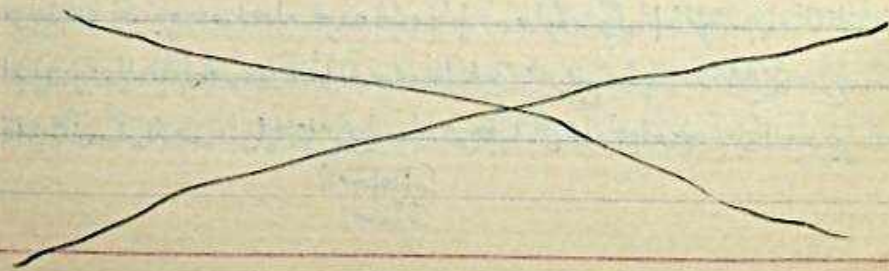
بنیامین فی آلیب قالغان کشتی بر لرن جهاد قلبیب آئی قوت اولدور و ب آکشمیم غا
یا که مغلوب بولوب، آتام طرفیکر قاینشیم غه الدجل و علاهکم قلعونجی و فدای
تعالی حکم قلعو جهار نیک یا ضعیف غی دور. [هونیک: اول الدر است لوق بر حکم قلا دور
آینک هاکمیده بر طرفیکر میل قلشن و یان بیسیش یوقد و س آکدن کیم اولر نیک هوکی
یند ایتدی. ارجعو الی ابیکم فقولوا یا ابانا ان اینک سرق و ما شهدنا الا
بما علمنا و ما کننا للغیب حافظین و اسأل القریة التي کنا فیها و العیر التي اقبلنا
فیها و انالصادقون و سیزر آتاکر نیک طرفیکر یانیک لر. یتیب بارغاند کیم
آتاکر غه اولغولک بنیامین او غریبق قلدی ده کلر و بیز بیلگه و کورگه ن زسه دن باشق
نرسه گواه بولا لما یمن. و غیب فی بیز لر حفظ قلعونجی و بیلگوی بولادور [یعنی ملک
نیک قاجاس آتیک یو کیمه نه هیکدی. بیز نیک کورگه نیم او شودور. اما حقیقتیه
اول ایش نیک نیمه ایکی نیدن غیر یز یوقدور. واقع ده اول نرسه آتیک یو کیغ
سالنیب آتاکر همت قلنغا عمر؟ یا که اوزی آئی یوکی نیک ایچیکر سالیب قویغا غو؟
اول بیز لر که قارا کغودور [ده کلر دیدیلر. و بو واقع ی بیز بولغان شهر اهلیده
سوراخیل و هم بیز رفیق بولوب که لکن کاروان اهلیده سوراخیل و تحقیق بیز
راست ایتغو جهار بیز ده ب ایتیکلر. قال بل سولت لکم انفسکم امراط
فصبر جیل عسی الله ان یاعیننی بهم جمیعاً انه هو العلیم الحکیم و یعقوب
علیه السلام نیک بالاری مصرده قالغان هولت قرنداشی نیک تاسور و می بر لرن
مصرده کفغانغ قایتدی. و آتاری نیک قند متیغ کیلیب، آتیک تاسور غاشور ای
آتاریغ ایتقانلیده، آتاسی بلکه سیز لر نیک نفسیک لر اوز کلر اراده قلعان برایشی
سیزر لر که جهار بلیق کورسه یتیب دور. [بولماسا او غریبقی قل قلبیب آما قانی مصر-

نیم بیله دور. سید زینک تعلیمک برلم بولغاندور [اجمدی ما کا واجب بولغان
 نرسه غیر ایلیق صبر قلامدور. [و هیچ کیمه مصیبتیم دن شکایت قالماسلیق دور]
 الله تعالی نیکه فضلیدن امید قلامدن که: او لرینک هم سینی [یوسف نی، بنیامین نی
 و صمدیه قالدان ییز برینی، یعنی او هیننی] برابر ما کا که تور گری. تحقیق الله تعالی
 هم ایسی لرینک حقیقتی نی ادران بیلگوسی دور. و بار ایلیق خلق لرینک ایسی لرینی تبر قلمشور
 حکمت بالغه سی نیکه مقتضای هر حکم قلمشور.

و تولى عنهم وقال يا اسفى على يوسف و ابيضت عيناه من الحزن فهو كظام
 حضرت یعقوب او غول لریدن یوز او یریدی. [یعقوب علیه السلام او غول لر
 دن بنیامین نیکه عقیده کی سوم خبر می آفتلاب نهایت ملال بقدر دلی غمگین بولوب
 یوسف نیکه همسرتیه دلیده کی کههنه غمی بیگیدن قوز غالشغ باشلادی. و یوسف
 نیکه فرایقه دلیم نیکه تمامینی ادراب آلتان اوتولماس انوره و همسرتیم
 که ل! دیدی.] سینی بیگیدن کیل دورغان زمانیکه بودور. الحال سیکه در دیک
 زائل بولمای توروب، ییز بیکی بر در دو غم که که کده دور [و نهایت سیز غم وانوره
 دن ایکی کوزی آقاردی. دلیم تمام استیلا قلدان غم و همسرت نیکه دردی برلم
 کوب یغلاغانا نلیقده کوزی نیکه نوری کتیب قار اهو غنی آخاریب که ندی. هونک:
 کوب یغلاماق کوز نیکه قار اهو غید بیل قارانی یوقا قلب آئی آقلیق آیلانور ادرور.
 حضرت یعقوب او غول لرینک غصبی نیکه کوب بیگیدن دلی غضب برلم تولدی. [آئی
 دلیده ساقلادی.] آهچیزی ایچیکه یوقوب اظهار قلامدور [و حتی یعقوب نیکه
 بالاری آتاری نیکه یا اسفی علی یوسف دیگر غم لیکه آواز می ایشتران
 لریده، و آتاری نیکه در دیک و همسرت لیکه حال لرینی کورگر نلریده قالوانالله -

تفتوا تذکر یوسف حتی تکلون هر رضا او تکلون من الها لکین فی اولایه
 الدرغہ قسم کہ اسمہ همیشه یوسف فی یاد قلا سمہ [و ناله و زاری بل یوسف فی
 یاد قلا قدن هیچ آری یاما سمہ [حی او لومگه یا قن قلا دور خان بر کسمه لک دو طار
 بولوب، عاجز لاشیب کیتہ سمہ . یا کہ هلاک بولغور هیلر هیلر سندن بولوب
 اوله سمہ حضرت یعقوب [و غول لری نیله فریا لیبو برله نه قلغان بوسوز
 لرین ایستکه نه کیم قال انما التکلوانی و حزنی الی الله و اعلم من الله
 مالاً تعلمون [ابتدی هزمائمه من دلیره کی طاقتدن تاشقارما غمیرینی و
 صبر قلغانی بولما یه و درغان مزینیم فی الدرغہ شکایت قلا سمہ [مذادن باشقغ
 شکایت قلا سمہ [و هدای تعالی نیله فضل و لطیفی دن وحی و الهام برله من
 سیزلریلمه یه و درغان نرسه لری بیلور من آنزه کیمه او غول لر یه دیری .
 یا بنی ان تصبوا فتحسبوا من یوسف و اخیه لا تایشوا من روح الله
 انه لا یایش من روح الله الا القوم الکفرون [بای او غول لریم بسیزلر
 باریکلر باریم یوسف دن و قرناشی بنیامین دن هیمی ایزلاب سوروشو
 روکلر او هدایتلر رحمتین نا امیده بولما کلر تحقیق هدایتلر بار لخیص و بر لیکیم
 [نکار قلا دورغان قوم دن باشقا هیچ برکیم هدایتلر رحمتین نا امیده بولما یه
 [بار لیبو کائنا تنی یا ارتقان هذا بارده ب اعتقاد قلا دورغان تورولک . تورولک
 دین اهل لری، اگر می دینلری باطل رسم و قاعده لر برله آر لاشیب حقیقتدن
 یراقا بولوب که تسمیه، هدایتلر رحمتینی امیده قلا دورلر . سوئوله او لون عباد
 فانه لریه او زری عادت قلغان عبادت لرینی بجا قلا دورلر
 حضرت یعقوب او غول لر یغی یو مشا قلیق برله بوسوزنی قلغان نه کیم

اول، بنیامین بولسد، آنیک ایشی تو غریب سیده قدر سیمز به تلو نچی تر شامیز .
 اما یوسف بولسد، اول اولوب که تلمه نلیکدن، اولو کئی قایم ردن اینز له عین
 دیدی . یعقوب علیه السلام لاتا یشوا من روح الله خدا نیلک غم غصه ده خلاص
 قلبشید و او زون مدت غم وقایغ بر لم قییمه هیلیقار دن کیم شاد لیقغ -
 به تلو زوشیدن، و هفا و محنت لر نی که تلو زوشیدن امید بکارک او زم طردیدی .
 آنده کیم حضرت یعقوب بالارینی او زنی نیلک قلفان نهی دن تأکید بر لم
 آگاهلا ندر و روس او هون، انه لایا یش من روح الله الا القوم الکافرون
 خدا نیلک ذاتیغ و صفا تیغ انکار قلا و در عان قوم دن با شق ههچ بر کم خدا
 نیلک رحمتدن نا امید بولما یه و ردیدی . یعقوب علیه السلام نیلک بالاری
 آتاری نیلک تا یشور و غیبی اور نیغا کر تورو س او هون، مصر دن آسلیق
 آلیب کیلسی نیی بر لم بی آز گسناد مال آلیب مصر غی سفر قلدیلن مصر غ
 بار یب آنده قالغان قر نه اشاری بر لم کور و سوبه، هم سی یوسف علیه السلام
 نیلک او ز داسیغ کر دیلر . فاما دخلوا علیه قالوا یا ایها العزیز حسنا
 و اهلنا الضرو جنبنا بیضاعة مزجاة فاوف لنا الکلیل و صدق علينا
 انه الله یجزی المصدقین با اولر یوسف نیلک حضور یغ کر یب، ای عزیز
 بیز لرغ و عائله بیز که قاتیق قییمه هیلیق و ایغ هیلیق به تدی . [یعنی غل نیلک
 آن لغ و آهلیق نیلک مضطر لغی بیز لر که به تدی] بیز بر آز لر زیمیکر کسناد

مال بر له نه سنیکه فده سنیکه که که لودقا . اجمه ی بوکساد ما لیزنی قبول قلبیه
آسنلیقی کامل اولجی ب به را او آسنیکه او سنیکه بیزر که آرتوق بیره زر رسم
بنی افسان قیل اخصیق الد سبجان آرتوق افسان قلغور جبار غاکوب ثواب
لرغا بیره دور دیده .

اهل تفسیر روایت قلبیه دور که : یوسف علیه السلام فرزند اشاری نیک
مسناد و اهلنا الضر دهب او زریغ بی نکان مضطر بقدره و فقر و احتیاج نیک
شد نیده ، دل لرغا ایرینه دورغان شکایتلری ، مضموماً و تصدقاً علیتاده ؛
قلغان آدمی ایچندوره دورغان تضرع و نیاز و التجاری ای اشنبه ، نهاید درجه
کو یونگ نلیکده ، مرصحت کانی بولغان دلی ایریلیدیه که ندی . و زکس مثل لیک
ایکی مبارک کوزیدن در دانه ردهک یا شمار آقشغ باشلادی . همدن آشتان
طاقت سیز لیکدن او زیکه ایگ بولالای ، فرزند اشاریغ او زیری تو نو تو شقم سوغ
بو آیت کریمه تفسیر نده هجاب محترم مفسر شهیر امام فخر الدیه رازی سونوغ
دهب دور روایت قلبیه دور که : بو قیتم فی سفر نده حضرت یعقوب ،
حضرت یوسف که بر مکتوب یا زیب او عول زریغ بهر که بولوب ، مکتوب
نیک مضمونی : [ابراهیم فلیل الد او علی اسحاق ذبیح الد نیک او علی الد
نیک بنده سی یعقوب دن مصلیاد شاهینغ اسلام دن کیی مرن بولسام هر
فیل بلا توقضار که گرفتار بولغان عائله نیک اهلی دور مده . با بام ابراهیم
بولسا ، که بیدور مده او چون ایکی آیاغی و ایکی قوی باغلا نیب او تقا تا شلر انقا
بولوب ، الد جهل و علا آنجا اوتدن نجایلیق بیریب ، اول اوتتی آنجا سوغ و سلا
قلبیه بهر که نه ور . اما آنام بولسا ، قربانلیق قلشن او چون بوغان زریغ بیچاق

اسحاق

سور توبه، اللہ تعالیٰ مرا خیر دے فدایم بریلنگ نہ دعت امام مہر جو امام
بالا کریم نیک ایچندہ ایک دو سبت تو تو لغان ایکن او غلام بولون و بولون
یہ بی قرند اشراعی صواع آئیب حقیقت، قانتا بو بالغان کو بیگنی مانجا
آئیب کلبیہ آئی بو برقی بیدی فیکر نلیلدن آتکا بغلاب ایکن کو غلام کور
بولون کتدی، آتدہ کی ایکن کاریکن سی بر فون آتایم، او غلام برلے
تسلی قاسیب تو رغایم ده بولی هم ساکما آئیب باریت، او غور لغو قلدی
دیگر برغانی برلے ساکما تو توب بیریت قاسیب کلبشدی، میر جو کور اد غری
لیق قلما بو درغان، و صیح او غری تو غاید و درغان عاتل کلبشدی، نیز،
اگر آئی مانجا قاقوروش بر سنه کور یا غشی، و اگر قاقوروش بر رم بر غ
سننیک باله کورده باله لکغی نیه اوله دیگه تا شیری نیت و درغان بو دعا
امام مہر و السلام) منہ کور مکروب حضرت یوسف نیک خولیف بیگش برلے
بوی او قوب، بو نو کغ صبر قلشده او زیکر ایکن بولالای او زی نیک یوسف
ایکن نلیگینی تو نو تدی، امام رازی سوزی تمام بولدی
قال صل علمتم ما فعلتم یوسف و اضیہ اذا تم جا هلون یا حضرت یوسف
ایکن، آیا سیز کر یوسف غ و آئیک قرند اشیح قلغان ایکن نیک صیح
لیگینی بیلد نظر مو؟ سیز کر اول ایکنی قلغان نیک لرد، آئیک صیح لیگینی بیلدی
دورغانه ایکن، یعنی حضرت یوسف قرند اشراعی او زینی آتدکا راقلماقی
ار اوہ قلش، اجمال طریق برلے اولر، یوسف غ و آئیک قرند اشیح قلغان
ایکن نیک صیح لیگینی بیلد نظر مو؟ و آتدک تو بر قلد نظر مو؟ و نیک
سیز کر اول ایکنی قلغان و قتیب نظر د، آئیک صیح لیگینی بیلد بو درغان

ایدیکار، سوزن او چون اول قبیح ایستخ اقام قلمه یکار دیدی .
 حضرت یوسف فرزند اشرا یغ بوسور فی سوکوسو و سر ز نش قلمش
 جهنده قلمای ، بنکار ادر غه خیر فوا هلیو قلیب اولر ای تو ب قلمشخ
 تر غیب قلمای جهنده ، و اولر نیک عاجز لیب و قیب هلیو لیبی کور و
 اولر غه رحم و شفقت قلمای جهنده اییدی . هو تک : اذ انتم جاهلون
 دیگر ای اولر طرفندن عذر استماعی اور ننده دور . گو یا حضرت یوسف ، سیز
 لر نیک ، یوسف نیک و فرزند اشرا یغ ^{تعلیم} عقیده سول قبیح ایستی قلمشیک لر ، هوالت
 وقتار بره بولغان لیغیک ره جهنده دور . هاضر ، آذاع ایه سدر سیز لر بره دور
 حضرت یوسف نیک فرزند اشرا یغ ، عزیز نیک فکمل و شما لیبی کور و
 بعضی عالمتار دن حضرت یوسف گر او هشتا تقا تلیقاری او چون گمان تلغان
 طریقی برله سور دیار . قالوا انک لانت یوسف قال انا یوسف وهذا الحق
 قد من الله علینا انه من یق و یصبر فان الله لا یضیع اجر المحسنین
 یوسف علیه السلام یوزیدن برده سیئی باشند تا جینی آلفانده فرزند اش
 لری ، شکل و شما نلنده علم قیافت و علم عرافت بولنه یوسف انیک نینی
 سیز یب ، سدر یوسف موسه ؟ دیدیل . حضرت یوسف ، سدر یوسف من
 و بوء فرزند اشیم بنیا همین دور . الله تعالی بیزنی بوی برده جمیع قلمای جا بر بیزرگ
 انعام قلمی . تحقیق کییک الله تعالی دن تقوی قلمه و خور قسمه و اوزیک برنگر
 بلاد مختلفه لر که صبر قلمسا ، الله جل و علا تقوی و صبری جمیع قلمکان احسان
 قلمخو هیار نیک اجرینی ضایح قلمای دور . [یعنی] کییک جمیع اموالیده تقوی نی
 اوز یغ لازم لر تساء و اوز یغ بیز برگر جمیع مصیبت و هوارت لر که صبر قلمسا

وهم آمدن به تکرار کلفت و آزار لرغمت صبر قللسا، و تورا لوله طاعت و عبادت
 لرینک مستقیمت لر یک صبر قللسا، و نفس نیک خود اهیستی بولغان آرزو لردن
 و گناهدن اوز بی بر اقا قلشنخ صبر قللسا، البته الد سبحانه اوبدان و مقبول
 عمل لر نی قلخو لوی لر نیک اچ لر بی ضایع قلما یه وچ القصه: قرنه اشاری حضرت
 یوسف فی تانوغانده کلینه تخت طرفیکه یوز لر نیک، حضرت یوسف نیکه آیا غیغ
 یوز لر بی سورعه کچ بولغان لریده حضرت یوسف تخت دن نوسوب اولور لر
 غوجا قلا شیب کوروشدی. قرنه اشاری یوسف علیه السلام نیکه فضلیک
 اعتراف، و اوز لر نیکه حظا لر بیخ اقرار قلب عذر قویوشدی. قالوا تالله
 لقد آثرک الله علینا و ان کننا لخالطینہ: اولر ایتدیله. خدا نیکه نامی بر لم
 قسم قلا بیزک: الد تعالی سنی [علم و حلم و عقل کمال، حسن و اخلاق کمال
 جمال بر لم، و آنیکه اوستیخ اقبال و مملک و جاه و عزت و اجلال بر لم] بیز
 لر نیکه اوستیگر که آرتوق قاص بر فضل بر لم اختیار قلب دور بیز لر تحقیق
 سنیکه عقیده قلغان نالایق ایستار بیزده البته حظا قلخو حیر بولوروی.
 مثنویله ادهون الد تعالی سنی عز بر و حکم دار، و بیز لر نیکه سنیکه اگد بیکده
 خوار و سر مسار قلب دور. قرنه اشاری حضرت یوسف نیکه علم و حلم
 و فضلی که اعتراف، و اوز لر نیکه گناه و حظا نیکار بیز کتمه نیکه بر لم اقرار
 و اعتذار قلغان لیفون حضرت یوسف اولر نیکه رهم سیز لیک بر لم قلغان جفا
 لریدن آراغی نیمو اظهار قلما دی. بلکه اولر که نهایتی دله اربوب و غم خوار لیب
 بر لم قال لا اثربیب علیکم الیوم یخفر الله لکم و هو ارحم الراحمین: بو کون
 سیز لر غم هیچ بر ملامت و سرزنش یوقدور [یحیی سیز لر نیکه آبر و بیکه لر نی

تو کوب فاطمیه لرینی مکره قلا دور خان صیچر سوز و حرکت اصلا بینه طوفین
دن منادر بولایه ورح الدکریم سیزل نیله عطا نیله لرینی حضرت قلاغای. الیرتعالی
صحه مهر بانر نیله مهر بانراغی دور دیدی.

یوسف علیه السلام قرداشاری غن شها هان ضیا قلا قلبه، دل لرینی خوش
قلاغاندن کینه آتاسی یعقوب علیه السلام دن غیر آکیشنه، و آتاسی برله بارلیق
تو اجات لرینی مصر غن آلیب کیلیشنه امر قلبه قرداشاری غن دیدی. اذ صبرا
بعقیده صی هذا فالقوه علی وجه ابی یأت بصیرا واثبتونی باهلکم الجعیه
منیلک کو اوشبو کوبنه گیم نی آلیب بار یکلر! آلیب بار یبه آتاسی نیله یوز یغ
تا شلا کلر! تا سونون سببی برله آتام نیله کوزی نیله کوردوشی اولقی هالینغ
کیله دور. [یعنی آتام نیله کوزی اولقی ده ک بولا دور] اوز وکلر هم اهل
تو اجات لرینی صبح قلبه ماخاکه لتور وکلر! [یعنی هم اهل و اولاد و یاقه
توققانلر و دوست برادرلر، قل کنیزه کلر نیله بار لغی برله کنگاندن کوجوب
مصر غن کیلیشکلر]

بو آیت کریمه تفسیرنده محترم امام فخرالدین رازی استیع دور. (روایت
قلنیج دور که: یهو ذاء، یوسف علیه السلام نیله حکم قوسیم آلیب، صهره کان برله
بو یالغان کوبنه کنی آتام غن آلیب بار یبه غمکینه قلاغان، امدی غمکینه قلاغانیم -
ده کلا بو کوبنه کنی آلیب بار یبه هومون قلو ر مهن دیدی. مده کور یهو ذاء کوبنه کنی
کو تار یبه ما کغان ذاء آرا الینی سیکسان پر سیغ بول بولغان صهره دن کنگان غم
یا لاله باش یا لاله آیاق ما کغان دور. ولما فصلت العیر قال ابوهم انی لاجد
ریح یوسف لوالا ان تغنن وکذا کاروان مصر نیله عمارت لریده آیر یلیب صحرانغ

کوبنه گینی

حققان وقتنه اول نيك آتاری يعقوب آكديه حاضر تورخان بنيره لر بيچي
 ايتدی. تحقيق منه يوسف پوراغيني تا سيب آتامه ن [يعني] مينيك پورنو مغ
 يوسف نيك پوراغيني پورايد ويا اگر سيز لر مينين قير بليقدن عقال نقصان اوقا
 ده ع عقل نيك نقصانيف نسبت به رهمه سچل مينيك سوزومين نصده يوقلو
 ايد نيكار.

امام فخر الدين رازی ايتيب دور، مصروف كاروان نيك حقا قلمی برل يوسف
 عليه السلام نيك كوينه كي نيك پوراغيني يعقوب عليه السلام نيك پور نيغ
 يتيب پورا ماقی، معجزه لرني اظهار قلا قدور. هونك: پورا صنيك شول قدر
 يراق يولدن پورا ماقی، عادت دن تاشقاری ايش بولغانی او چونه اول ايش
 معجزه دور. اول، ايگ بيغبر نيك بری نيك معجزه سی بولوسنی لازم بولوب،
 يعقوب عليه السلام نيك معجزه سی بولوسنی صوابغ يا قدور. هونك: ايش
 يعقوب عليه السلام نيك ايتقائنده لك ظهورغی كه لك دور. القصر حضرت
 يعقوب بوسوزنی قلغاندن كين ياننده كي حاضر بولغان آدمي قالوات الله
 انك لفي ضلالك القديم: ايتديار هذا نيك نامی برل قسم قلا مينك: البته
 سه ن يوسف كه محبت قلشه به كو افراط درجه بولغانلنگدن، ويوسف ني
 تولا ياد قلغانلنگدن، و آنيك برل كوروشم كئي كور توتقانلنگدن اوزولك
 نيك قد بعتي هظا لنگده و هير نيكه دور سه ن. هونك: اول حضرت يوسف
 ني اولوب كه تارن ده سه گمان قلور ايديلر. فلما ان جاء البشير الفقيه
 على وجهه فارتد يصيرا: قال ألم اقل لكم اني اعلم من الله ما
 لا تعلمون: وقتيكه كوينه برل هوش هير هي كيليب كوينه كني يعقوب

علیه السلام بیلک یوز بیگ تا سلاغانده یا شلخی، دکوزی بیلک کوروشی قایتب
 قوتت و هوشال لیق کیلیب، مدن سیز لرگه الد بیلک الهامیدن سیز لر -
 بیلیم گرن نر سیر لی بیلور مدن دیمج دیمج دیوی، قالوایا ابا نا استغفرنا
 ذنوبنا انا کنا خاطئین با قال سوخ استغفرکم ربی انه و الخفور الرحیم :-
 اولر ایندی بار ای آتامیز ایز لر بیلک گناهار میز می مغفرت قلماقینی فمدان
 سور اغیل، تحقیق بیز لر خطا قلموچی لر بولور و قا، حضرت یعقوب ایندی بات
 یا قندا بوردو دگاریم دن سیز لر او چون مغفرت طلب قلامن، بوردو دگاریم تویم
 قلموچیا بیلک گناهار می مغفرت قلموچی، و تویم قلموچیا بیخ مهر یا نورد
 القصد، حضرت یعقوب او غول لری سفر طیار گار لغینی قلیب، اولر بیخ
 قار اسلیق بار لیق ایر کرک و خا تونلر بیله کنغانده کوهوب مصرع بوز لر نیلر
 مسروق دن روایت قلمغان بیخ کوره، حضرت یعقوب برلم مصرع کوهوب
 لر بیلک عددی یتمش اوج دور، کلبی بیلک روایتیه یتمش کش دور، حضرت
 یعقوب هم بالا بارقم و اور و قا نوققان لری برلم مصرع یا قنلا شقانده
 بو خبر می حضرت یوسف ایشتب، بو فیل هوشی فبر دن دلی شاد و مسرور
 و کوزی بو نور بولوب، استقبالیغ حقا قخ طیار گار لیق قلدی، آن دن کین
 حضرت یوسف، مللک ربان برلم و تمام اسراف و اعیان برلم و منتظم
 عسکر لر برلم آناسی بیلک استقبالیغ هقدی، حضرت یعقوب بالالاری
 و نپیره لری برلم یور و ب کیلیب، بر ایلکیز تویم بیلک او ستیغ حقا نده
 سونداغ بر هشت برلم، و صحرا اولغان و هر فیل قورال لر برلم قورال لانغا
 بیاده و آقلیق منتظم عسکر لر می کور و ب عجبلی نیب، یهودا دن او شبو

استوکت بر لم حقیقانه و موند ابع انتظام بر لم عسکرانی قور اللانده و غلام
 حضرت نیک فرعونى بود روز باده ب سورا دی، یهوزا جواب بی سبب
 فرعون ای بی دور، او غلامی یوسف نیک منتظم عسکرانی دور
 دیدی، سول و قنده حضرت یعقوب نو که دره میرگر تو سوسه، یهوزا غلام
 بولم نیب بنیاده یوروب که نه کده ایدی، حضرت یوسف آناسینی کورگره
 نه مان آیتده تو سوسه بد بر بزرگوارى بر لم کور و منجه کلر یو کور دی
 او نوله هده تده بیری کوزی نیک نوزی، ودلی نیک سروری بولغا سولولو
 او غلام نیک در دو خرافینی تار تغان یعقوب علیه السلام نیک کوزی حضرت
 یوسف نیک حسن و جمال بیغ تو شک ننده، السلام علیه با مذهب الاقران
 نظم؛ ای نور دیده قره عینه ای سروردی؛ کورگاج یوز و کنی بولدی غنیم
 مضمحل بی میل فرای دیدی هدهن فزول هیکلیب؛ کور دوم سنی و شکر
 آرام تا بیدی دل بیغلاب بر بری نیک گردنار یگه ایکی قول لرینی صالحیب کوروش
 دیر، و کوب شاد لیکده بغلا شاد بیل؛ شیخ نظامی علیه الرحمه ای تب دور
 هم خوش باشد که بعد از انتظار بی با میدی رسد امید واری
 یوسف علیه السلام نیک مصر غم یا قن بر جایده بر اورنی بولوب، آنیکه
 عالی قصر بنا قلنگان اول اور ونده مهماندر او چون طیار لانغانزینت
 لیک مهمانخان راستلانغان بولوب، اورنی سول مهمانخان غم تو سوز لیدی
 فلما دخلوا علی یوسف اوی الیه ابویه وقال ادخلوا مصر ان شاء الله
 آمنین؛ وقتیکه اول یوسف نیک مهمانخان سیکه کرگه نده، حضرت
 یوسف آقا و آناسینی او ز طریقه های بی سبب او نور غوزدی،

[اینکجه مره آناسی برلم خو جا خلافت کور و قلدی، و قرداشاری
 نیکه بالاری غموا و بران معاملی کور قلدی] اگر الله تعالی خواص الام
 هم قور قوچ و غم لردن امین بولغان طالیکلرد، و مصریخ ایبری
 کوریکلرد! دیری: [او قلو افسران شاعرد آنتین دیشی نیکه
 و جوی، یوسف علیهم السلام مصر و لاییتلیخ بادشاه بولوشون
 ایلگاری، سرتیدن کورنگن کشید مصر بادشاهلرن نیکه خبر لاییت
 قور قوب اولردن اجازت بولما غونج مصر غن کورلمن ایدر یول
 روایت قلبه دور کور، حضرت یوسف یعقوب علیهم السلام قوروش
 خبر آلیت بار غوجی برلم، کور قوب کیلیش اولجون ایکی یوز توک بار یق
 لوار ماتاری برلم نینر کور دور، و یوسف علیهم السلام نیکه آناسی
 نیامین بی تو غوب، آخا نفا سدار و قنتده وفات تاپیب حضرت
 یعقوب آلیک سنکلیسی بی آلفان بولوب، آنا مقامه ایبری
 و رفخ ابویه علی العرش و عز و اله سبحدا و قال یا ایت هذا
 قامیل رو یای من قبل قد جعلها بی مقبا وقد احسن بی اذ
 اهرجنی من السحب و جاء بکم من البد و من بعد ان نزع النطق
 بینی و بین اهوئی ان رچی لطیف لما شفاء انه دعوا العظیم الحکیم
 حضرت یوسف آنا سینی و آناسی اعدنده کی تجله آنا سینی اوز تختی
 نیکه اوستیکلر قماردی، آنا آنا و قرداشاری یوسف غم سوره تحیت
 و تعظیم بجا قلفان حالده یوز لری اوستیکلر ایگیله یار [حضرت یوسف
 بوعالی کوروب، خوشحال لوق و هفت دار لوق اظهار قلدی] و آری

آتام! بوسیز لر نیلک ماٹھا سجدہ قلغان نیلک لر موندن ایلیکاری یا شلیق و تنبیه
 منیلک کورگن کورسو منیلک تا و یلیب وور بروردگاریم آخی حقیقت و راست
 قلدی [یعنی] اول کورسو مده کورگن ای شنی الد تعالی بوگون او کومه راست
 قلب کورسو متی [و مینی ز ندانده هقاریب ماٹھا احسان قلدی و شیطان -
 منیلک بر لمر ند اشرایم آراسینی بو زغانده کیم الد تعالی سیز لر نی صحر اولن
 بویرگه که تورویب ماٹھا ملاقات قلدی تحقیق بروردگاریم اوزی هوا صلافا
 نر سنی اوبدان تدبیر قلعو هید وور [یعنی حاصل بولوش انسان نیلک عقلمده
 یراق هوقایه اغ قین ایش نیلک حاصل بولوشینی اراده قلسا، آنیلک سبب
 لرینی آسان قلا دورح تحقیق تدبیر و مصالحت لر نیلک و جم لر یلیک نی آسان
 قلا دورح تحقیق بروردگاریم تدبیر و مصالحت لر نیلک و جم لرینی بیلگوهید وور
 و هر بر نر سنی حکمتی اقتضا قلغان و هر غه کوره قلعو هید وور حضرت یوسف
 ز ندانده هقاریلغان یعنی ذکر قلدی، اما قرند اشاری نیلک هجالت بولما سلیق لرینی
 ایز لیمکان جهته کور و قدرن هقاریلغانینی ذکر قلمادی، هونکر: قرند اشارین غو
 قلب کورسون سیز لرگه ملامت و سرزنش قلمش یوقده وور دیگر نلیکیدن، و عینی
 تمام کامل جایبیم که تورگه نلیکیدن دور، حضرت یوسف نیلک اوزی عقیده قلغان
 حفا و جنایتا لرینی ذکر قلماسلغی، کمال کرمیه ن بولغان جهلی عالی هجابنی نیلک اثرید وور
 یوقاریده علیه ربان نیلک ایلیچسی غه ارجع الی ربک فاستسئله ما بال النسوة التي قطعن -
 ایدیهن دیگر نه موز لیخانی ذکر قلماشان ایدی .

تفسیر مواکب صامی اسماعیل فرخ اخندی ای تیپ دور، دیلیب دور که :
 حضرت یعقوب مصرغه کیلیب حضرت یوسف بر لمر کوروشک ندن بیگرمه یتیمیل کیم
 وفات تا سبب، آنیلک جنازه سی کنغانغ که تورولگن کون آنیلک توأمین یعنی ایگین

قارنداشی بولغان عبدین هم وفات تاریب، ایکلیسیسی بولور قریقیته یاشنده
 ایدیر. یعقوب علیه السلامینک و صہینی بولونجی آئی ساوردن تا بولونجی سالیک شام
 زمینده باباسی اسماعیل علیه السلام نیک یانینجی دفن قلبیب حضرت یوسف مصر
 قایتیب کیلیب، یگر مه اوج بیل دن کین آتاسینی نؤشده کوروب، ای یوسف ساٹا
 ملاقات بولوشغی مشتاق مه ن، آکدیرا شایق بولم اوج کونجیچ یانینجی که لدریک
 بولم قرنداشلری جا قریب وصیت قلبیب و یهوزانی اوز یگر ولی عهد قلبیب
 او حؤل لر بی آتختا سؤرغانه وز حضرت یوسف خودوخ تا شلانغانه اون
 یته یاشی، آتاسی بولم کورد شکونجی قوللوقده وزندانده و بادشا علیقده ساکسای بیل
 آندن کین یگر مه اوج بیل عمر کوروب، جمعی بولونجی مد بیل عمر کوروب وفات تانغانده
 رب قد اتیتنی من الملک و علمتی من تاویل الاحادیثه فاطم السموات
 والارض قفانت ولی فی الدنیا والآخره توفی مسلما و الحق فی بال الصالحین
 ای بروردگاریم! تحقیق ماٹا مصر مملکتیده حکم سورمکنی عطا قلبیک، و توش
 تعبیر منی علمین ماٹا تعلیم بردیک، ای آسماندری ویرینی بید اقلغوم باری تعالی
 سن دنیا و آخرته باریق ایسلایم نیک ایگسی و باردم ویم سن [یعنی دنیا
 و آخرته نعتار بولم مشرف قلغومیدور سن، بود نیاده کوب نعتار بولم منی
 مشرف قلبیک] ایمدی من سنیک امریکف بوی سونغوم بولغانیم هالده مانیم
 فی آل! [یعنی: منی توفیم ده ثابت قیل! و سنیک حکمیک کوبی سونقادده
 وقضا و قدریک غرضی بولوشده، دلیم ثابت و برقرار بولغان هالده منی وفات
 قیل عیل دیم کور] و صالح بنده لریک غرضی بولونجی! [یعنی: یاغشی عمل
 لیق بابا لریم ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب نیک توابلریغ و مرتبه لر یغ

و در چهارمین به تکرار نگیل .

بواجبت کریم عقده محترم مفسر شهید محمد ظریف تاشکنزی رحمه الله
 ایتیب دور . (یوسف علیه السلام دنیا ملک نیک بقاسمیز لغی جهتیدن آقرت
 ملکینی آرزو قلبی الله جل وعلاعه اوستوننا جاتنی قلغانلیقدن الله تعالی
 اول پیغمبر کریم بنی طیب طاھر بنو لغانی عالمه قبض قلبی . بعضی حضرت
 یوسف بنو منا جاتنی قلغانده کین ، بر هفت اوتمی وفات بولدی ده ب دور لر
 یوسف علیه السلام نیک وفاتیدن کین مصر اهلی اول پیغمبر کریم نیک دفن
 قلا دور خان جامی توغریسیده بر بری بر له عدل قلستانقخ باشلادیل دور
 محل اهلی اونه محل سیده دفن فلسطین طلب قلیدر . حتی این اولوم غوغی
 کیلیب هفتیخ یا قن بولدی . آندن کین بعضی عاقل و عدل کثیر حضرت
 یوسف نیک جسمه سنی یقینی مر مردن یا سالغان بر ساند و قن سالیب ، نیل
 در یا سیدن آیریلیب مصر غه کره دور خان اوسته کینک آیریلاد دور خان بری نیک
 آستیخ دفن فلسطین لایق کوردیلر . سو آیلک اوستیدن اوتوب مصر غه کریم
 بر کتی مصر اهلی نیک هم سیخ یستق بار لیغی منفعت لرنگی . سو نوله بر لرن
 سو نواغ دفن قلندی . کین الله تعالی موسی علیه السلام پیغمبر قلغانده کین
 حضرت موسی حضرت یوسف نیک جسمه سنی یقینی سالنغان ساند و قن نیل دن
 حقاریب ار ض مقدسه غه آکیب بار ییب ، آتا بار لری نیک قبر سنی غلری یا نیغ
 دفن قلدی ده ب دور لر . حضرت یوسف نیک زلیخادن توغولغان بالالری افرایم
 و میساده دور افرایم دن نون و نون دن یوشع موسی نیک غلامی توغولغان
 دور . و بعضی تفسیر لده ایوب پیغمبر نیک خاتونی رحمة موسی یوسف پیغمبر نیک

قارنداشی بولغان عیصن هم وفات ترا بیب، ایکیلیسی بر یوز قریقیته یا شنده
 ایدیلر. یعقوب علیه السلام و صیتی بولونچ آئی ساجده تا بونجه سالیب شام
 زمینده با باسی اسمحاق علیه السلام نیک یا نیغ دهن قلبیب حضرت یوسف مصر
 قایتیب کیلیب، یگر مه اوج بیل دن کین آنا سیمی نوشنده کوروب، ای یوسف ساکا
 ملاقات بولونشغ مشتاق منه. آکدر یا شایق بولمه اوج کونغیچ یا نیغ که لیریک
 بولم قرنداشاری بی جا قریب وصیت قلبیب و یهودانی اوز یگر ولی عهد قلبیب
 او حول لر بی آتخانا سوز غانده و حضرت یوسف خود وقت تا شلا نغانه اون
 یته یا شی، آتاسی بولم کورد شوکونچ قولوقده و زنده و بادشا علیه سلسلای بیل
 آندن کین یگر مه اوج بیل عمر کوروب، جمعی بر یوز یگر مه بیل عمر کوروب وفات تانقاندور
 رب قد اتیتنی من اللک و علمتی من تاویل الاحادیثه فاطم السموات
 و الارض فانت ولی فی الدنیا و الاخرة تو فی مسلمان و الحقنی بالاصحابین
 ای پروردگاریم! تحقیق ما کا مصر مملکتیده حکم سور مکنی عطا قلبیک، و توش
 تعبیر حق علمینی ما کا تعلیم بردیک، ای آسمان لری و یرینی بیدار قلغویم باری تعالی
 سه دن دنیاده و آخرته بار لیق ایسیریم نیک ایگرس و بار دم هم سه دن [یعنی دنیا
 و آخرته نعتلر بولم مشرف قلغویم و سه دن، بود نیاده کوب نعتلر بولم منی
 مشرف قلدیك] ایدی من سنیک امر یگن بوی سونغویم بولغانیم حالده جانیم
 فی آل! [یعنی: منی نو عهدیم ده ثابت قبل! و سنیک حکمیک گوی سوعاقده
 و قضا و قدر یك غه راضی بولوشده، دلیم ثابت و برقرار بولغان حالده منی وفات
 قبل غیل دیم کدور] و صالح بنده لر یك غه منی یه تگورگیل! [یعنی: یا هشی عمل
 لیق با بالیریم ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب نیک تو ابلریغ و مرتبه لر یغ

و در همه لرینغ به تکرار کبیل .

بوایت کریم حقنده محترم مفسر شهیدی محمد ظریفی تاشکنندی رحمه الله
 اینیب دور . (یوسف علیه السلام دنیا ملکی نیک بقاسیز لغی جهمتیه آقرت
 ملکینی آرزو قلبی الله جل وعلاعه اوستوننا جاتنی قلغانلیقدن الله تعالی
 اول پیغمبر کریم نبی طیب ظاهر بولغانی حالده قبض قلبی . بعضیای حضرت
 یوسف بولغانا جاتنی قلغانده کیمه ، بر هفتده اوتتمی وفات بولدی ده ب دور لر .
 یوسف علیه السلام نیک وفاتیده کیمه مصر اهلی اول پیغمبر کریم نیک دفن
 قلا دور خان جامی توغری سیده بر بری بر له بدل قلستانقخ باشلا دیار حور بر
 محل اهلی اوله محل سیده دفن قلستان طلب قلدیله . حتی اینی اولوم فوغنی
 کیلیب حقشغ یا قن بولدی . آندن کیمه بعضی عاقل و مدبر کثیر ، حضرت
 یوسف نیک جسمه سنی یعنی مر مردن یا سالغان بر ساند و قنخ سالیب ، نیل
 در یا سیدن آبریلیب مصر غ کره دور خان اوسته کتیک آبریلادور خان بری نیک
 آستیف دفن قلستان لایق کوردیلر . سو آتیک اوستیدن اوتوب مصر غ کریم
 بر کتی مصر اهلی نیک هم سیغیش باریغی منفعت لرنگی . سونوق بر برن
 سونداغ دفن قلندی . کیمه الله تعالی موسی علیه السلامنی پیغمبر قلغانده کیم
 حضرت موسی حضرت یوسف نیک جسمه سنی یعنی سالانغان ساند و قن نیل دن
 حقاریب ارض مقدسه غه آکیت باریب ، آتا باریب نیک قبر سنیغری یا نیغ
 دفن قلبی ده ب دور لر . حضرت یوسف نیک زلیخادن توغولغان بالالری افرایم
 و میساده . افرایم دن نون و نون دن یوشغ موسی نیک غلامی توغولغان
 دور . و بعضی تفسیر لده ایوب پیغمبر نیک خاتونی رحیم مو یوسف پیغمبر نیک

زلیخاده کو غولغان قیزی دهب دور کر حضرت یوسف پیغمبر پر یوز
 یگره یا شیخ کر گز دهب دور تمام بولدی والداعلم
 ذلك من انباء الغیب نو حیه الیک وما کنتم لدرہم اذا اجمعوا امرہم ویکمرون
 او کبو ذکر قلنغان یوسف نیک قصہ سی غیب نیک خبر لرنہ دور بین آنی ساکا
 وحی قلامیز و یوسف نیک قرنہ اشاری یوسف فی قودوقغ تاشلا ماقغ اجماع
 قلغان ما غلریہ سمن اول نیک مهنور لریہ حاضر ایم من الی نیک و حالانہ
 اول یوسف غم و آتالیغ مکر و حیل قلا دور لر [یعنی یوسف پیغمبر نیک قصہ سی
 نو غز بسیدہ ساکا بیری بلکہ خبر غیب کہ منسوب خبر لر جماسیدن دور آنی
 آتیق روشن بیلشیک کہ بیز نیک وحی مز دن باسغی هیچ بر یول یوقدور
 سنیک بو قصہ دن خبر بر رمہ لک لیک نیک امدانیک ساکا وحی قلاماق بر لم بلغان
 لبقہ هیچ بر شک و شہرہ یوقدور خلاصہ غیب خبر لریدن بولغان بو قصہ
 دن خبر بر رمہ لک مخبر صادق صلی اللہ علیہ وسلم نیک پیغمبر لیک نیک دست
 لیغیغہ دلالت قلا دورغان آشکارا بر معجزہ دور

وقتیکہ حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم غم عصر بولغان کاغزل ایمانہ
 کہ لتورمہ گز ناریہ، اللہ تبارک و تعالی بو احوالی رسول اللہ غم ذکر قلب اتدی
 وما اکثر الناس ولو حرصت بمؤمنین و انساندنیک کوی ہی اگر ہوسنہ
 اول نیک ایمانغ کیلشیک مریض بولسا کو ایمان کہ لتور گوہی ایچ من دور
 یعنی احول سلق لر نیک عادتلی کا فر لبقہ محکم تورماق، و دائم حقیقتک
 قار شیلیق قلماق بولغان ہمدن، اگر سمن عرقانچہ اوزولک نیک پیغمبر لیک
 نیک دست لیغیغہ و سوزولک نیک راستلیغیغہ دلیل و حجت بولادورغان

تمام معجزه لرني کور سه تيب، اول نيك ايمان نيك کيليشير طاقتيك نيكو نجي سعي و اجتهاد
 قلما گور، اول ايمان نني قبول قلما بدور، و ما تسئلهم عليه من امر طان هو
 الا ذکر للعالمين؛ و سه ن قوميك غه فدانيك و هي قلغان حکم لرني نيكو زگر
 ليکيليک، ياکر قرآنده کي پيغير لرنيك قصه لرني اولرغ او قوغان ليغيگنغ باشق
 قصه خواند امر سور اخانده ک، سه ن هيچ بر امر سور اما يسه ن، اول سبو
 قرآن هم عالم اهلي او هون خدا طرفيدن يبر ريلگن فقط بند و مو عطر دور،
 يعني؛ قرآن تنها مک اهلي عرب خلقينغ مخصوص يبر ريلگن کتاب ايم سدور،
 بلکه اول هم آدم لر عامه يبر ريلگن مو عطر دور، و کايه من آية في
 السموات والارض يمدون عليها وهم عنها معرضون؛ و آسمان
 و زمينده صانع قدس تعالي نيك بار ليکيک و بر ليکيک و قدر تيغ دلالت قلما
 دورغان نولا علامتار و نشانه لر بار ک، اول مستر کلر آني کور و ب
 اوتادور لر، و هالانک، اول اول علامتار دن يوز اور يگور هيدور لر
 (اول علامتار نني تفکر قلب تامل قلما يدور لر، اول دن عبرت اکما يدور لر
 و ما يؤمن اکثرهم بالله الا وهم مشرکون؛ و اول آدم لر نيك کور به کي خداغ
 ايمان کور تورمه يدور لر، يعني؛ خدا نيك بار لر خيبي و هم کاشات، تنها بر صانع
 تعالي نيك بار اتمافي بر له وجودغ کور لگه نليکيبي تصديق قلما يدور لر) مگر عبادت
 قلشده اللهغ باشقاي مشرک قولخويچ بولغان حال ربه ايمان کور تورمه دور
 هونک؛ اول بيز نيك ربيز الله دور ده يدور، آندن کينلا فرشته لر الله تعالي
 نيك قر لر يدور، و حضرت عزيز الله نيك او اعلى دور، و حضرت عيسى الله
 نيك او اعلى دور ده يدور لر، افاضل ان تاديتهم غاشية من عذاب الله

اوتائهم الساعة بغتة وهم لا يشعرون يا اهل مسند كل هوانيك
 كافر غي نازل قلا دورغان عذابي نيك هماسندن اوز ربي اوراب آلا دورغان
 قور قورخ ليق عذاب نيك كه لم كيدن امين بولدير مو؟ يا اولرگه توبو قسيزدن
 قيامت نيك كيا سيده امين بولدير مو؟

قل هذه نسبي اذعوا الى الله فاعلى بصيرة انا ومن اتبعني ومن يحبان
 الله وما انا من المسترلين بـ ايتقيل اي محمد عليه السلام! اوشو ايمان
 و توحيد عـ باقر ما قامينيك بولور دور . من خلقني ارشاد قلا دورغان روشن
 هجت و برهان بلم هذا نيك توحيد بخ دعوت قلا مده . و بو بولده ما تا اتباع قلفا
 كشيارد بصيرت بلم بولوب دعوت قلا دوران . و ايتقيل هذاي تعالى مشرك
 لر نيك سز نيك قلفان نر سز ريدن باق و منزه دور . و مده مشرك كه تورو كوي
 لردن ايمس مده . و ما ارسلنا من قبلك الا رجالا نوحى اليهم من اهل
 القرى اظلم يسير و افي الارض فينظروا كيف كان عاقبة الذين من قبلهم
 ولد اذ الاخرة خير للذين اتقوا اخلا تعقلون . و شه نده ايلكاري اوتك
 نر ما نرده بيز اولرغ و هي قليب رسالت بلم بيم رگه بيجبر لر فقط شهر لر
 اهل لر يدن بولغان اير كشيارد دور [هيج پرامت غـ فرشته لردن بيجبر قليب
 بيم رده دوقا . تا كه مسند كل سنيك بيجبر ليكيك غـ انكار قليب . و لو شأ انه لا نزل
 ملائكة ديگر بيلر . سندن ايلكاري كي بيجبر لر آدمدن بولغان لغني او چون ، اوشو
 گردن كچ لر سنيك بيجبر ليكيك بيجبر ك تجب قلا دور [آيا اول گردن كچ
 يا الفانچير يريوز يده ستر و سفر قلا ديلر مو؟ [شام و يمن و عباد و شود عوم
 لر نيك شهر لر او روز لر يدن او تمه ديلر مو؟ [ايمدي اوز لر بيل ايلكاري

او تکلمه بیخبر لری یا الفانجی دیگر امتار نیک عاقبت لری قانراغ بولوب
 دور عبرت نظری بول قاراغایار ایله [تا که اول نیک آثار لریده عبرت
 نظری بولم یسه آلیب هذا نیک بیخبر لری و کتابی تکذیب قلمشده ساقلانغایار
 و مخصوص دارا کلمت، یعنی جنت و آن نیک نعمت لری سترک و گنا هلدن بیهین
 قلغان کسیر غم دنیا نیک بقاسیز فانی لدر لریده یاخش بر اقدور آنی سیزل
 فهم قلماسیزل [عقلیه لری ایستل یب آنی فکر قلمساقلر البتہ آن نیک ایگر نی
 بیلور سیزل] حتی اذا استئینس الرسل وظنوا انهم قد کذبوا جاءهم
 نصرنا فتحی من نشاء و لایورد بانساعن القوم المعجمین

بو آیت کریمه تفسیر ده جناب محترم محمد ظریف تاشکنده نیک ایضا مابین
 عیناً نقل قلبیب یاز دیم [اول هلاله قلنغان، بیخبر لری تکذیب قلمغوی
 غم عذاب بیهیمه تا اول وقتغیجه مهلت بوردو قلم] بیخبر لرا اول نیک ایمان
 که لم کار لریده نا امید بولدیار [یعنی کافر لری تکذیب قلمش، و عذاب لری نیک
 مدتی اولور بولوب، و هلدن اولر غم که لم کلیگی کوز تو تولغان عذاب نیک مدتی
 نهایی تا خیر قلنغان جهنمده، بیخبر لرا اول نفس لریده نا امید بولوب حسینی توبه لری
 و نفس لری اولریغ اول تکذیب قلمغوی امتار نیک هلاله قلنغان توغرسیده
 دل لریغ سالغان وعده یا لغان ایکن ده بگماله قلدیار علامه زنجشیری
 و بیضاوی او شوا احتمالاً اختیار قلبیب دور

یا که آیت نیک تا ویلی مونداغ بولوش احتمال دور که اول تکذیب قلمغوی
 لرغ بیلرکن مهلت نیک نهایی اولر و تلخی دن، بیخبر لری قوم لری نیک ایمانغ
 که لم کلیک لریده نا امید بولدیار و قوم لرا اولریغ وعده قلنغان عذاب

نهایتی تا غیر قلنگان بقدر پیغمبر لر بیز لرگه یا قلنگان وعده نی بر لرگه
 گمان قلندیار امام طبری بو تاء ویل نی اختیار قلب دور
 پس پیغمبر لر شو نواغ نا امید لیکلی اوز ایچیکه آنگاه چلنده بر حالده تورغان
 ها غننه، بیز نیکه نصر تمیز اولرغ که لدی، یعنی وعده قلنگان عذاب اولرغ
 که لدی [پس بیز نجابتی هوا ها انان کسیر لر نجابت بیر لیدی، و بیز نیکه
 عذاب بیز، مجرم قوملر اوستیکه نازل بولغان ها غننه اولردن قایتورولما دور
 لقد کان فی قصصهم عبرة لاولی الاباب با تحقیق اوتان کون پیغمبر لر نیکه
 قصه لریده، یا که یوسف نیکه و آبنیکه فرزند اشاری و آتا آناسی نیکه قصه
 لریده عقل فالص ایگر لر اوجون عبرت دیند و مو عظم باردور، قرآن
 کریم اخترا قلندادورغان کلام بولمادی، و لکن مقدم نازل قلنگان کتب
 الهمی نیکه تصدیقی، و آدم لر نیکه دین و دنیا سی عقده محتاج بولغان
 صر نرسه نیکه تفصیلی و بیانی بولدی، و مؤمن قوملر که هدایت و رحمت
 بولدی.

بیلیقلر که: العباد قادر المطلق انسان لر نیکه دنیوی و اخروی سعادت لر بی تا میهن
 اینده دورغان مقدس قرآن کریم نی و شو نو کده که با شفا کتاب لر بی اولوغ پیغمبر
 لر آرق قلبی بنده لر یکه نیکو زوب، اوز دینی و عقانیت نی تا نوب دور
 و پیغمبر لر مو هدادن که لکن و هی الهی نی بکلمه نیو قالدر هم ای امتدایر نیکو زوب
 اوز وظیفه لر بی ادا قلغان دور. مذکور وظیفه لر بی ادا قلشنه اولر که دوچ
 که لکن جفا و مشقت، درد و آلم لر سانسیر بولوب، اثنای دعوتده یوز
 بر لرگه صر فیل ایغیر حبلیق و بلکه طاقت دن سیرت ادا و جفا و مشقت

ماکان حدیثا یفتی و لکن تصدیق الذی بیو یدیه
 و تفصیل کل شئ - صدی و رحمت لقوم بولموند

لرئیس کا پنجہ کو بلیکین و قانچہ ایفر لغیدن قطع نظر پوشا شمای دست
 لاشمای، و بلکہ باش کر تہ کہ تہون جان کہ تہ کہ تہون دیگر ایڈ
 عالی عقیدہ و ایڈ او ستون تو نوشتاری آرقاسیدا، فقطک اللہ ذوالجلال
 نیلے امریکہ امتثال قلبیہ اوز وظیفہ لرینی کما حقہ ادا قلغان دور، ہونکر
 اللہ ذوالجلال مذکور انبیاء عظام لرینی، بیخبر نیلے بولغان مونداغ مقہن خدمت
 نی ادا قلش و آئیڈ عہدہ سیدن حقش او چون، سول درجہ ده اولوغ و صرحیل
 ہونک کجک گناہ و کم ہیلید لردن یاک قلبیہ، و اثنای دعوتہ یوز بیرہ
 دورغان او فہشا شماغان، او گوش سیز لبقلا و قین ہیلیقلا و ہفا
 مشقت لرینا تحمل قلبیہ، ہوگز تہست لاشمای ایش کورہ دورغان
 صلابت ایگہ سی و تدبیر لیک و صاف دل قلبیہ یار ایتب، مونداغ اولوغ
 و مقدس، عہدہ ہفا مشقت لیک خدمت نیلے عہدہ سیدن حقش او چون
 اوز قوماری ایچدن اول بیخبر لریک یار بولک بولاد دورغان، بلکہ اولر
 آرقلیقا اللردن کہ لکن حق بولسی امرای قلشی بولیدہ جان بیریشک اوز
 لرینی طیار قلغان حقیقی صادق یار وفادار لرینی یار ایتب، اول بیخبر
 لرینی تہامیہ ایتک لردور، بوقہرہ کی بیخبر لر نیلے و اول نیلے یار وفادار
 لر نیلے حقانیت تو غر بسید نیل فداکار لبقلا غنی تاسخ انبیاء و تاریخ
 اسلام صحیفہ لرینی دلیل کما حقہ و بیہان شافی دور

جلد دن حضرت یوسف عہدہ نازل قلغان سورہ یوسف باشند تا
 آخر، حضرت یوسف نیلے حیاتیہ کی وظیفہ نبوت نی ادا قلشہ
 باشند او تکران سرگذشت دور کہ باکی ہناب اللہ ذوالجلال طرفدن

اعسن قصص ده بآمالیب دور . او مشوق و لیکر ده کی [ترجمه سوره
یوسف] مذکور یوسف نیک تاسخ هیاتی ، والد ذوالمنن طرفه نه اعسن قصص
نام بیریلگن عنوان پربیان نیکه صحنه لطیفی دور ، جناب الدجل و علا
اول اعسن قصص ، و جامع جمیع عصفن بولغان قصه یوسفنی اوز هیسی
حضرت رسولیکه قومی طرفدن قلنگان اذاء بفراردن تسلیمه قلماقا او چون
نازل قلغان دور . و اثنای دعوتده بوفیلدیکی بفا و مستقت لایق کاریکلی
ببغیران کرامت عمو دورچ کیلیج کرنگن بولسه مو ، بینه وظیفه نبوتی ادا قلمشده
شست لاشمای ادای وظیفه قلغان لغیبی بیان قلماق دور . و اول رسول
محترم نی بوزاغ قصه پرمقصه لر بیلمن قوراللان دور و ب ، علامده
قوت و نشاط بخش اینم کدور .

قصه یوسف که کرلسه له ، الله تبارک و تعالی آن یعقوبی شامدن مصر
زمینینج یوتک شش اراده قلغان لغیبی او چون ، ایله مقدم حضرت یوسف
دن نبوت بوی حضرت یعقوب بچ بوزرا تیلیب آنیکدن بی ساعتو آیریلیقه
طاعت قلالما بدورغان محبت باغلاسن آرقاسیدا قالغان قرنداشلار آراسیدا
کو کول قالین احوالی یوز بزرگ دور . آنیک او ستیگ حضرت یوسف نیکه کو رگنه
نوسینی استیکر ندن کیم بواحوال تخمبو کوم ییب آشی مسد قلبیه ، حتی آتی
اولتور و سن والهلور که ندن کیم آتالی نیک التفاتی یا لغوز اوز لر یگ
بولوسن هوسس پیدا بولوب ، بو مقصد لر یگ بتمک او چون صریض اصول
چاره لر نی ایزار ب حضرت یوسف نی حضرت یعقوب نیکه حضور بدن
آلیب عقیب کتشیگ دور و نغان دور . هم آلیب عقیب کرنگن دور .

بوجهقه کئی ایک مهم ترسم : الدرفعال لما برید ، آل یعقوب نی شامه
 مهره مینینجی تو تک شئی اراده قلشده ، اگر چه صراشتی (بول) دیم کرد بر
 بوله در ادورغان قدرت کا مملد ایگرس بولسه هو ، مناسبت لیلک آدم
 نیلک دل لرینج ایهام قلسنی آر قلیق هر بی ایستقا سالیب ، اوز ایستقانی
 اوز لرینج قلده روپ ، قلمش یا مالتیق و یا فاشلیقاری بر قانجی تجربی کر بر
 هر ایلیق تو نو تو شد در و اعتراف قلده در و شد در . مانا اوشبو ایشار الد
 ذوالجلال نیلک بنده لرینج هر بر کویغ سالیب قویوب ، اوزی مقدر
 قلغان ایستقانی هر ما قلادور غانلی دور .

مثلاً ، حضرت یعقوب ، اوغلی یوسف کر کورگن نو شیق هیچ کیم ایستقانی
 لغینی تا سوره غان بولسه مو بقدری آل خا نو ناری آر قلیق فیر تالیقان
 فرند اشلی بیسه تا مور لری قوز غالیب هسو قصد لر فی قلیب قلده ، اجیزی
 خود وقف تا اشلا دی . یغ اول مدی حکیم نیلک اراده سی برله مصرکار وانی
 کلیلک مالک من ذر نیلک آر قانینج آسلیب بی قعیب مهر عزیز که
 نیلک ملکینج نو سوپ ، آیلک تا سوره و شئی بو یونجه خا نو مار لیجا نیلک زبیه
 سنده بولدی . آرا دو قه یلا مذ کوره ز لیجا حسن اقلیمی نیلک ساهی بولوب
 خلق قلنغان حضرت یوسف ع آشفته و مفتون بولما قارله ، یوسف
 آیلک مقصد بی روا قلشده امتناع قلغان بقدر ، هر الاش یوز نه بر قانجی
 بیل حسن گر آکنغان دور . سؤل آرا بقدر خا نو ندر آرا ز لیجا حقنده هر
 ضیل ملامت و سرزنش لر سوز لر نیب ، ز لیجا اول خا نو ناری هر قویب
 هولک ضیافت قلسن ائنا سنده ، حضرت یوسف ن اول نیلک حضور یغ آلیب

کرگنده، مذکوره، خاتونار یوسف نیک بی نظیر حسن جاه اینده نظر قلاق برلم
 قولل برده کی بیجا و اول بی شعور قولل بری که سکه زور، سوزنده، زلیخا سیر
 آتیک عقده منی ملامت قلاق یکت مانا سبب دور دیگر نیده
 بولر حیران بولغان حالده، اوز با شیفه که لگن عشقیاتخ اعتراف
 قلاق زور، مینه یوقا برده بیان قلنشی بو یونجی، ملکه ریان نیلا کورگن
 نونجی که علمای دولت تعبیر بیر بیسدن بارلیق علمای دولت عاجز بولور،
 حسن حقیقان سترایجی نیک طلبی بو یونجی حسن ده کی حضرت یوسف دن
 نوسر تعبیر مینی سورغانیده یوسف طر خندن آتیک تعبیری بی بیلیس
 یوسف نیک حسن دن حقار شیفه امر قلاق شاهن، حضرت یوسف، زلیخا
 نیک ضیا فتنه قوللین کر سکان خاتونار و زلیخا نیک هالی بی سوروشه قلنشی
 طلب قلنشی، شاه هم مذکوره خاتونار دن احوالی سوروشنه قلاغنده خاتونار
 اول یوسف ده صحیح بر گناه نیلا بار لخصی بیلم یز دیگر زور زلیخا هم من
 اوزوم انما عاشق بی قرار بولغان ایدیم، اول یوسف بو هفته صادق ومع
 قلنشم لایق دور، مانا ایدری حق ظاهر بولدی ده پ حرار قلاق دن
 کیم، شاه صنیع ایکنجی مره طلبیدر کیم حضرت یوسف زنده اندن
 هقدی، و دولت نیلا مالیه خدمتیا اوستیک آلیت یتیم بیل ایچنده کوب
 آسلیقا ایگرمی قلیچ بیشتور دی، کینک آهار هلیقا یتیم بیل ده حضرت یعقوب
 عالم سیکر بالاریمو قحط هلیقا تاء ثیر یون حضرت یوسف نیلا آکر نیجا باراق
 بو بنیامین فی عجیب بی حیل برلم آلیت عالم واسی برلم، حضرت یوسف
 حضرت یعقوب بی بارلیق نوا بقاتاری برلم کنگان دن مصره، بو تکر ب

کہ لگے نہ ور، مانا سبوقصہ فی باشدی آیا قایا فشتی ملاحظہ قلعان
 صبر مؤمن منصف، بوقصہ نیک احسن قصص ایک نیک شہد قلمور ہو؟
 ایلنجی جہتہ اول مدبر حکیم نیک بوسورہ دہ کی اور مشیت فی
 اجراء قلسہ کی قدرت بالغ سینی آستین او یلاغان صبر مؤمن مخلص
 اول حکیم قدر نیک بار لغیف و بر لیکن انکار قلمور ہو؟

الذوالجلالی بوقصہ یوسف فی، رسول محترم حضرت محمد علیہ السلام
 غم بیان قلعان نہ کہی، آئیک غیب خبر لیون ایک نبی، و اول واقع واقع
 اولغان نہ، حضرت محمد نیک اول زمانہ بولغان نبی، او آدم نیک کورہ گی
 اگر حضرت رسول قانچے نور و سق قلسہ ہو، مؤمن بولما بدورغان لغیب، و بو
 تبلیغ احکام قلسہ اہم آئینی لایق بولما بدورغان لغیب، و آسمان
 و زمینہ الدنیک بار لیون و بر لیکن قانچے دلیل لولجند قائم بولم ہو
 آئیک نہ اولرنیک ایوز او رویدورغان لغیب، یوقارقی اسرار اولردن صادر
 بولغان تقدیرہ، اولرگہ الدنیک عذاب، و تو یوقسیر قیامت نیک
 اولر اوستیک کیلشتی، حضرت پیغمبرگہ و سول مناسب بر لبیز لرک بیان
 قلعان نہ ور، صمدہ حضرت رسول نیک امتیک، مدہ و ما کاتابع بولغان آدم
 لر بصیرت او ستندہ بولوغ، الدنیک یولیع دعوت قلعو حیا دور مز
 دہ بابتشتی امر قلعان نہ ور، خلاصہ! سورہ نیک اخیر نہ، یوسف نیک
 و یعقوب نیک و بالاری نیک قصہ سندہ، حضرت رسولغ و امتیغ زور
 عبرت بار لغیب ایتیب، بوقرآن انسان طر فندن اویدورولما ہی،
 ایلنگار یکی کتب منزل نیک تصدیقی، و انسان نیک اہتیا م بر لغان

صورت سے نیک تفصیلی، و مؤمن قوم اگر ہدایت و رحمت ایک نبی
 بیان قلبیہ دور۔ الحمد للہ الذی ہدینا لهذا وما كنا لنهتدی
 لولا ان ہدینا اللہ
 ۱۴۰۲ھ ہجریہ ۱۸ - ربیع الاول ۱۹۸۲ء میلادی ۱۳ - غنوار چہار شنبہ

ترجمہ قلمیہ، بابر لوطی، لاہور
 ترکیب

